MÜSAADESİZ KURULAN BİR A.B.D. ASKERÎ TEŞEKKÜLÜ

TUSLOG

GENELKURMAY. TUSLOG'UN KALDIRILMASINI YA DA BİR STATÜ YAPILMASINI İSTEDİ

(Yazısı 6. sayfamızda)

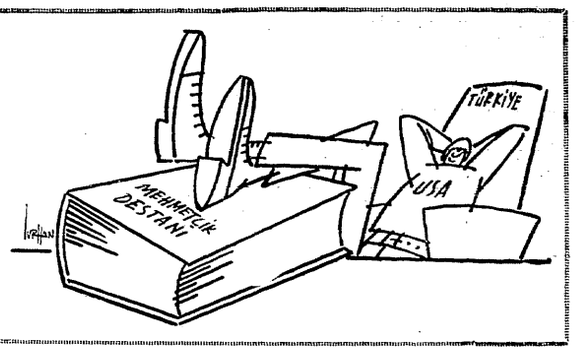

TÜRKİYE İÇİ

DEVRİM

"İDAREİ MASLAHATÇILAR ESASLI DEVRİM YAPAMAZ.. GAZİ MUSTAFA KEMAL

Haftalık Gazete

Sayı : 16 - 3 Şubat 1970 - 150 Kr.

Sahibi: Cemal Reşit Eyüboğlu — Genel Yayın Müdürü: Doğan Avcıoğlu — Yazı İşleri Müdürü : Hasan Kaya Cemal

İdare Yeri: Adakale Sok. 28/4 Yenişehir — Ankara Telefon : 12 72 00

Abone : Yıllık 70 TL. Altı aylık 35 TL. Üç aylık 17,5 TL. dır. (Yurt dışı ve uçak için ayrıca posta ücreti alınır.) İlân: Santimi 40 TL.

Ankara'da Murat Matbaasında dizilip tertip edilmiş, Hürriyet Matbaasında basılmıştır.

(Mahkeme kararıyla yayınladığımız tekzip yazısıdır)

Ali Demirel'e yapılan arsa satışında usulsüzlük yok

(Mahkeme kararıyla yayınladığımız tekzip yazısıdır)

Fındık konusunda gerçek işlemler şu şekilde olmuştur

Gazetenizin 30 Aralık 1969 nüshasında «Ali Demirel'in kitabına uydurulan yolsuzluğu» başlığı altındaki yazıda, Ali Demirel'in satılan arsa dolayisile İşletmemizi de ilgilendiren bir husus bulunduğundan konunun tavzihine lüzum hasıl olmuştur.

Ali Demirel 3.9.1968 tarihli dilekçesiyle İşletmemize müracaat ederek Maltepe'de sahip olduğu özel Yükseliş Kollejinin bulunduğu saha da 2010 M2 si İşletmemize, 7300 M2 si de kendisine ait olup, toplam 9310 M2, suyulu 7377 A-da 3 parseldeki 2010 M2 lik hissemizin rayiç fiyat üzerinden kendisine satılması talebinde bulunmuştur.

Mevzubahis arsanın İmar Planında Okul sahası olarak tefrik edilmiş olması ve % 70 hissesinin Ali Demirel'e ait bulunması ve kullanma maksadının bir eğitim hizmeti olması hususları nazarı itibare alınarak teklif müsbet karşılanmış ve arsa rayicinin tesbiti için Emlâk Kredi Bankasına müracaat edilmiştir. Mezkûr Banka Ekspertizi arsanın tümüne 3.250.00 lira takdir etmiştir. Bu rayiç ve yukarıda belirtilen hususlarda nazarı itibare alınarak İşlet-

(Sonu S. 7'de)

Harbiyelilerin Bildirisi

20 - 21 Mayıs Harbiyeliler Cemiyeti, son olaylar üzerine bir bildiri yayınlamıştır. Bil dirde şöyle denilmektedir :

«Devrimcilerin kaderi bellidir. O tarihi süreç içerisinde inançlarının gereğini yerine getirir. Savaş onun günlük uğ-

(Sonu S. 7'de)

Belgelerle bir ikili anlaşma örneği

Amerikalıların pisliğini Türk askeri temizler !

Avukat Rıfat Verdigil, Çorlu Beşinci Kolordu Askerî Mahkemesine verdiği bir dilekçede şunu soruyordu : **«Türk askerinin Amerikalılara ait abdeshaneleri temizlemekle görevlendirilmesi, ulusal onura nasıl bağdaştırılabilir».** Fakat bu bir gerçekti ve Türk Sıhhî Tesisat Ekibi, Çorlu'da 74. Amerikan Müfreze Komutanlığının çeşitli ayak işlerini yapmak üzere, Amerikan müfrezesinin emrine verilmişti. Türk ekibinin görevleri arasında, «kalorifer, mazot sobaları ile kapı, pencere, kilit v.s.'nin bakım, onarım ve işletmesinin yanı sıra şu da vardı : **Kanalizasyonun, helânın, plavuarların açılması, temizlenmesi, bakımı, değiştirilmesi.»**

Bu onur kırıcı durum, şerefli Türk subaylarının da kanına dokunmuştur. Nitekim 1 Nisan 1967'de Kolordu İstihkam Şubesi Müdürü Kurmay Albay Vedat Kanıgür, Beşinci Kolordu Komutanlığına başvurarak, Amerikalıların pisliklerini temizlemeye son verilmesini istemiştir. Kurmay Albay Vedat Kanıgür'ün görüşü şöyledir: «Amerikan müfrezesi emrinde olarak, yukarıda sayılı vazifeleri yapmak la sorumlu tutulan 22 kişilik sıhhi tesisat ekibinin hepsinin asker olması. üzerlerinde

(Sonu S. 7'de)

Çorlu'daki Sıhhî Tesisat Ekibini Amerikalıların pisliğini temizlerken gösteren «belge fotoğraf»

bakış

SOL TUTUCULUK

doğan avcıoğlu

Deniyor ki, «Sonra daha kötü olur. daha kötü olmayacağının teminatı ne?»

Dövanlı bu soruyu soranlar, olayları daima sınıfsal açıdan değerlendirmiş olmasında olan bir kısım sol çevrelerdir.

O halde yukarıdaki sorunun cevabını, sınıfsal açıdan vermeye çalışalım : Bugün Türkiyemizde, ekonomik ve politik güç, esas itibarıyle kimlerin elinde? İlerici geçinen partiler dahi, feodal düzenin kalıntılarından medet umuyorlar. Ekonomik ve politik iktidar, beyler, şeyhler, ağalar ve tefeciler gibi ortaçağ düzeninin artıklarından, ilkel yarı sömürüye kapitalizminin çeşitli unsurlarına kadar uzanan bir tutucu güçler koalisyonunun elinde. Nurcusu, Süleymancısı, pilavcısı ve iktidarın koltuğu altında palazlanıyor ve örgütleniyor. Ülke, emperyalizme alabildiğine açık. Tutucular koalisyonu, emperyalizmin bir zenginleşme aracı ve hayat sigortası diye, baştacı ediyor Türkiye, 1919'da Kurtuluş Savaşı yapmaktan vazgeçip Amerikan mandasını kabullenseydi, büyük bir olasılıkla, bugünkünden daha kötü bir durumda bulunmayacaktı...

Konuya, sınıfsal açıdan bakılırsa, Türkiye'de politik ve ekonomik güçün, bugünden daha geri sınıfların elinde geçmesi mümkün değildir. Çünkü çağımızın ölçüleriyle, emperyalizmin hizmetindeki en geri güçler. ülkemiz üzerinde egemenliğini kurmuştur. «Cici demokrasi», çeyrek yüzyıllık denemenin apaçık gösterdiği üzere, ülkenin en geri güçlerini iktidara getirme aracı olmuştur.

O halde, «sonra daha kötü olur» demenin anlamı ne? Sınıfsal açıdan, bugünkünden daha kötüsü tasavvur dahi edilemez. Türkiye sınıfsal açıdan daha kötüye gidemez. Ancak şu söylenebilir : «Evet, ama hiç değilse şimdi konuşabiliyoruz, az çok rahatlıkla yazıp çizebiliyoruz, hele özerk kurumlara kapağı attıysak, hem kurulu düzenin nimetlerinden yararlanabiliyor, hem de bir rizikoya girmeden, en keskininden solculuk taslayabiliyoruz.»

İşte bu noktada sol kanat tutuculuğu başlamaktadır. Doğrusu, Demirel iktidarı, bir kısım sol çevrelere, bu iş az çok rizikolu olsa bile, boşalma olanağı sağlayarak kendi açısından, akılıca davranmaktadır. Morrison temsilciliğinden yetiş-

(Sonu S. 7'de)

Yazınızda daha sonra, «fındık alım — satım» konusuna geçilmekte ve bu arada, Ticaret Bakanlığı Teşkilâtlandırma Genel Müdürü tarafından, Fındık Tarım Satış Kooperatifleri Birliğine bir mektup yazıldığı ve bu mektupta, Fiskobirlik depolarında mevcut 1966 ürünü kavrulmuş iç fındığının «karsız» olarak GIMA'ya satılmasının istendiği ileri sürülmüştür. Yapılan inceleme

(Sonu S. 7'de)

(Mahkeme kararıyla yayınladığımız tekzip yazısıdır)

FINDIK BAHSİNDE

Memleketimiz on milyon TL. yerine otuz milyon lira kazanmıştır

9 Aralık 1969 tarihinde bu sütunlarda yayınlanan yazıda, GIMA Genel Müdürlüğü tarafından Fındık Tarım Satış Kooperatifleri Birliğinden satınalınan ve bir kısmı ihraç bir kısmı da memleket içinde istimal edilen fındık konusun da gerçeklere aykırı ifadelere yer verilmiştir.

Fındık konusunda GIMA Genel Müdürlüğü ile Fiskobirlik arasındaki işlemlerin

(Sonu S. 7'de)

DİKKAT

Boraks Kaynakları Elden gidiyor

Bor minerali, Türkiye'ye yılda 60 ilâ 100 milyon dolar döviz getirebilecek en önemli zenginliklerimizden biridir. Eskişehir — Kırka bölgesinde çok zengin sodyumlu bor kaynakları bulunmuştur. Ne var ki, Türkiye bu kaynaklardan yararlanamamaktadır. Komprador niteliketki özel kişiler. Borax Consolidated Ltd. trös tüyle birlikte bu alanların ruhsatını ele geçirmişlerdir. Maden Dairesinin ruhsatların

(Sonu S. 7'de)

APTAL

Binlerce yıllık köylüyüm,
Geçende geldi bir ağa.
Göğsüm ilikledim hemen
İlkin ben kalktım ayağa.

Bir'e kaç diye sordu o,
Bir'e iki, hadi ki üç.
Bayır toprak bana düşen,
Tohum durmuyor ki dağa.

Demiş cardamaya, alın,
Bunda benim buğdayım var
Saymadılar Tanrı kulu,
Dikildim nice dayağa.

Seçimde anlattılardı,
Dinlemedim bile, aptal.
Sömrü ne, sömürgen kim,
Bir başladım anlamağa.

Fazıl Hüsnü Dağlarca

S. Baykam'ın sonu geldi

Halktan on milyonlar toplamakta kullanılan 100 milyon lira sermayeli ve 30 bine yakın ortaklı Hastaş Öğretim ve Sağlık Kurumları A.O., Suphi Baykam dışındaki bütün yöneticilerinin istifası üzerine organsız kalmıştır. Hükümet ve ortaklar âcilen müdahele durumundadır. «Bay kam İmparatorluğu» nun iş-

(Sonu S. 7'de)

Cumhurbaşkanı Sunaya soruyoruz

Tunagür'ün yeni bir marifeti daha!

T.C.
Diyanet İşleri Başkanlığı
Din İşleri Yüksek
Kurulu Başkanlığı

Ankara, 19 Nisan 1968

Konu : Dini sorunuz hk.
(İhramda bit öldürme)

Sayı : 2 — 2 — 847

Sayın İhsan Kavukçuoğlu
Rıhtım Cad Kefeli Hüseyin Han
Kat : 4 No. 34—35
Galata — İstanbul

İlgi : 11.2.1969 tarihli dilekçeniz:

Muteber fıkıh kitablarında beyan edildiğine göre, İhramda bulunan hacının «kehle» öldürmesi mekruhtur. Fakat «kehle»yi öldürüp bir miktar sadaka vermek daha iyidir.

Bilgi edinmenizi rica ederim.

Y.Tunagür
Diyanet İşleri Başkan V.

Dinimize göre, Hacının bit öldürmesi yasakmış. Günah iş temeden bit öldürmesi için sadaka vermesi gerekliymiş.

Atatürk'ün ülkesinde Türkiye Cumhuriyeti başkanı resmi yazıda Diyanet İşleri Başkanı Vekilinin vatandaşa tavsiyesi bu. Sayın Sunay'a soruyoruz: Acaba Atatürk, Diyanet İşleri Başkanlığının böyle bir yazı yazdığını görseydi ne yapardı? Bu soruyu Sayın İnönü de cevaplandırabilir.

DEVLETÇİLİK Mİ ? KAPİTALİST SOYGUNCULUK MU?

cemal reşit eyüboğlu

Türkiyenin siyasal, sosyal, ekonomik bütün sorunları bir noktada düğümlenmektedir: Türkiyenin hızla ve insanca kalkınması.

Hangi yoldan gidilirse bu kalkınma istenen hızla sağlana bilir? Türkiyenin bütün sorunları bu dâvâda toplanır. Bu dâvânın çözümlenmesi gerekir.

Konu yeni değildir. 1838'lerde, ülkenin ordusu, ekonomisini, sosyal düzeni güçlendirerek Osmanlı İmparatorluğunu yı kımdan kurtarmak isteyenler de bu dâvâ ile karşılaşmışlardır. Ülkeyi hızla nasıl kalkındırabiliriz? Sonra o yıl, imzalanmış bir anlaşmayla ilkin İngiltere'ye, kısa süre içinde de, bütün ötekî emperyalist ülkelere, sözde karşılıklı olarak, sermaye yatırı mı ve ticaret için tüm serbestlik verilmiştir.

Sonuç ne olmuştur? Türkiye hemen açık pazar hâline gelmiştir. Loncacılıkla henüz, güçlükle de olsa ayakta durabilen, himayeci ciddî tedbirlerle, belki de, hâlâ ıslah edilebilme şansı olan eskî düzen 5—10 yıl gibi kısa bir süre içinde yıkılıvermiş tir. Bu durum, Cumhuriyet dönemine dek böyle gelmiştir.

Cumhuriyetin kararı kesindir : Türkiye, kapitalist — emperyalizmine karşı, antikapitalist ve antiemperyalist yoldan yürü yerek kalkınacaktır: hızla, insanca kalkınacaktır. Türkiyenin e konomik düzeni: Devletçilik, siyasal düzeni: Halkçılık'tır.

Türkiyeyi ikinci Dünya Savaşı yıllarınca büyük İktisadî yı kımlardan kurtaran kalkınma sonuçları, büyük Atatürkün lider liğinde, İnönünün bilinçli uygulamasıyla 1931 — 1936 dönemi gi bi kısa bir sürede elde edilmiştir. Ama, 1936'larda Büyük lider artık şifasız hastadır. Yöneticiler, onun devrimci öğütlerinden, dürtülerinden, denetiminden yoksundurlar. Ve böylece 1937'ler den 1950'lere gelinmiştir.

1950 KARŞI DEVRİMİ

1950'de seçim sandıklarından çıkan oylar: toprak ağası, kasaba ve kentlerde türedi harp zenginleri, karaborsacılar, med rese kalıntısı yobazlar, romantik özgürlük tutkulıları gibi çe şitli tutucu ve karşı devrimci özlem içindeki baskı gruplarının koalisyonu olan DP'yi iktidara getirmiştir. Böylece, tek partili devrimci ve demokratik düzenin, 1937'lerden bu yana bozula bo zula ulaştığı son merhaleye girilmiştir. O zaman DP adıyla, bu gün de AP firması altında iktidarı ele geçirmiş bulunan karşı— devrimci güçler, o gün bu gün Atatürkten no kalmışsa tahrip yolundadırlar.

1950'de işbaşına gelen bu tutucu güçlerin ilk marifetleri (iktidarın ilk haftasında). Türkçe ezanı Araplaştırmakla, ulusçu luğa, ulusçu özlemlere karşı çıkmak olmuştur. Böylece iki a macı birlikte elde etmiş oluyordu: Öztürkçeciliğe karşı çıkış ve din yobazlarına tâviz. DP, 10 yıllık iktidarı süresince bu dar gö rüş dehlizinden çıkamamış, 10 yıllık iktidarı süresince kapita list düzenden yana olmuştur. Bu sürece, Türkiye'nin kalkınma sı, «Her mahallede bir milyoner yetiştirmek» formulüne bağ lanmıştır. Baskı gruplarının gücüne güç katmak için de, dış ilişkilerde, iç ilişkilerde tutucu tertiplerden geri kalınmamış tır.

Türkiyenin bugünkü perişan görüntüsü, aslında DP'nin 10 yıllık iktidarı süresince temellerini atıp yükseltttiği mimarinin e seridir. Bu süreç, 10 yıl sürebilmiştir. 27 Mayıs Devrimi bu gi dişe, «Dur» demiştir. Ama, AP'yi de iktidara getiren güçler ay nı güçler olmuştur. Bunun için de AP, 1950—60'ların çizdiği yola girmiş, o yolda ilerlemektedir.

AP İKTİDARININ GÖREVİ ,

AP iktidarı, Orta Doğuda yabancı kapitalist — emperyalist çıkarların ucuza tutulmuş, sâdık bekçisidir. İçerde de, bütün il ve ilçelerde fetvahaneleri, her gün sayısı artan resmî ve özel din okulları, bütün mahalle ve köylerde Arap harfleriyle öğre tim yapan derahaneleri ve bu medrese eğitiminden geçmiş yüz binlerce mâsum Türk gençi ile, AP, hem kendi iktidarının otur ma alanını genişletmekte, hem de iktidar ortağı tutucu, gerici, karşı — devrimci güçlerin emrine, gönüllü erler, militanlar ve tüştürmektedir. Devlete yıllık yüz milyonlarca liraya mal olan bu gayretler yanında, yabancı burslarla kapitalist düzene göre yetiştirilmek amacıyla yabancı ülkelere gönderilen gençleri de hatırlamak gerekir. Öte yandan, sözde bilimsel araştırmalar yapmak üzere, Türkiye'de çeşitli vakıf adlarıyla faaliyete geçiril miş kurumlar da ülkede bolli çevreleri kapitalizmin faziletlerine inandırma çabaları içindedirler.

UÇURUMUN KENARINDAYIZ..

Bugünkü durum, hiç kuşkusuz, 1950—60 arasındakinden daha da kötüdür.

1950 — 60 döneminde, hiç olmazsa kapitalist düzenin si nırsız sömürüsünden halkı korumak için bir aralık «Milli Ko runma Kanunu» çıkarılabilmiştir. Bugün, gerek fiyatlar, gerek kalite bakımından halkın apaçık aldatılmasına, soyulmasına Devletin müdahalesini gerektirecek bir kanun yoktur. İktidar kendi politikası gereğince, muhalefet ise oy yitirme tehlikesi nedeniyle, bu alanda enerjik bir davranışta bulunmamaktadır.

Bilimsel araştırmaların sonuçları olarak bilinmektedir ki, dış ticarette ithalatcı kârı yüzde 100'ün üstündedir: buna, mal vatandaşın elîne gelinceye dek parakendeci kârı olarak birkaç kat daha katılmaktadır

Köylü üreticî, tefeci aracılara soyulmakta, emeğinin karşı lığını aracılar ve ihracatçı büyük firmalar kâr olarak almakta dır.

(Sonu S. 7'de)

GÖRÜŞLER

Ordu - Politika ilişkileri

Cevat Akgönül

(Avukat - Emekli Subay)

Bilindiği gibi çeşitli olaylar ve nedenler kamuoyunu za man zaman Ordu — politika ilişkisine yöneltmekte ve Or dunun tutumu ileri geri yo rumlanarak, bu ince konu üze rinde spekülasyonlar yapıl maktadır.

Sorunu önce bir i lkeler açısından gözü ile yürütelim. Sonra, olaylar yönünden; sonra, kısa bir sü re Ordu'da görev almış eski bir emekli subay olarak Ordu nun ve günümüzün gerçekle ri yönünden incelenmenin ya rarlı olacağına inanıyoruz.

YASALAR NE DİYOR ??

Yasalarımız askerlerin poli tikaya karışmasını kesinlikle yasaklamıştır. Türk Silahlı Kuvvetleri İç Hizmet Yasası nın 43 üncü maddesi, Türk Si lahlı Kuvvetlerinin her türlü politik etki ve düşüncelerin dışında ve üstünde olduğunu belirtmektedir. Ancak, yasala rımızda öngörülen bu yasak lama ile genellikle asker kişi lerin aktif eylemleri amaç tu tulmuş, onların Devlet yöneti mine, yâni politikaya aktif olarak katılmaları önlemek istenmiştir. Bu gerçek, yukar da anılan 43 üncü maddenin metninden de anlaşılmakta dır Maddede, Silahlı Kuvvet ler mensuplarının siyasi parti ya da derneklere GİRMELERİ, TOPLANTI İŞLERİNE KARIŞMALARI ve BU MAK SATLA NUTUK VE BEYA NAT vermeleri yasaklanmış tır.

OY HAKKI

Genel ilke yukarda açıkla dığımız gibi olmakla birlikte, Anayasa'nın «Siyasi Haklar ve Ödevler» başlığı altındaki 55 inci maddesinde yer alan «seçim hakkı» nı kullanarak sandık başına gidip oy veren ve aslında politika yapması yasaklanmış bir asker kişi nin, bu eylemi ile hangi ölçü de politika yaptığı ve bu hak kı ile ilgili olarak hangi sınır ve ölçüler içinde eylemde bu lunması gerektiği tartışılabi lir.

Biraz önce değindiğimiz gi bi, politika Devlet yönetme sanatıdır. Politika Devleti yö netme; seçme, yâni oy verme hakkı da «siyasi» yâni Devlet yönetimi ile ilgili bir hak ol duğuna göre, oy vererek siya si hakkını kullanan bir asker kişi böylece sınırlı olarak Dev let yönetimine katılmış ol maktadır. Hukuk açısından ortaya çıkan sorun, bu yolla Devlet yönetimine katılma ve ayrıca Anayasa tarafından kendisine tanınmış yurtdaşlı ğa ilişkin diğer temel hak ve özgürlüklere sahip bir asker kişinin eylemlerinin sınırını çizmektir. Filanca siyasi kişi ya da parti adına oy veren bir subay yalnız oyunu ver mekle mi yetinecektir? Kuş kusuz, bu kişi oyunu vermeden önce kendi görüş ve fi kirlerine uygun parti ya da adaya Devlet yönetimi ile ilgili fikir ve davranışlarını, o partinin program ve tüzüğü nü incelemiş, propaganda ve yanlarını ve toplantılarını izlemiş ve sonunda yurt çıkarlarını o kişi ya da partinin yönetiminde görerek oyunu kul lanmıştır. Diğer bir deyimle önce sınırlı bir siyasi faaliyet göstermiş, ancak bu inceleme ler, araştırmalar sonucu oyu nu vermiştir; ya da verdiği kabul edilir. Yoksa oy verme nin ve kendisine bu hakkı ta nımanın demokratik bir anla mı olamazdı. Yine oyunu ver rep bir subayın, seçtiği kişi ya da partinin savunmasını yarması, bu konudaki görüş lerini özel yasalar ve Anayasa nın kendisine tanıdığı düşün ce özgürlüğünün sınırları için de açıklaması, niçin başka parti ya da kişiyi tercih etme diğini gerekçeleri ile savunma sı; bize, asker kişilerin yukar da anılan haklarına ilişkin do ğal sonuçlar olarak görün mektedir.

O hâlde askerlerin bu ölçü ler içindeki davranışlarının da «kışlaya politika sokmak» şeklinde nitelenmemesi gere kir.

AYRIMIN GÜÇLÜĞÜ

Ancak, bu ince ayrıntının kesin sınırlarını belirtmenin güçlüğü de ortadadır. Özellik le siyasi nitelikteki seçim hak kının ve bu hakka ilişkin do ğal davranış ve eylemlerin ge niş biçimde yorumlanmasının askerlerin Devlet yönetimine aktif olarak katılma eğilimle rine, en azından yönetimi et kilemelerine yol açabileceği hukuk açısından düşünülebi lir. Üstelik Türk toplumu on yı önce bir devrim geçirmiş tir, bunun sarsıntıları devam etmektedir. Şu ya da bu poli tik nedenle biçimsel bir de mokrasiyi ayakta tutmaya ça balayan ve bir toplumun ba sındaki iktidarın kendi açı sında haklı olarak asker ve ihtilâl psikozu içinde bulun duğu da dikkate alınırsa, ayrı rımın güçlüğü ve önemi daha iyi anlaşılır. Ne var ki, bu ko nuda hukukun diyeceği fazla bir şey yoktur, ve bu sorun herşeyden önce hukuku uygu layanların güç ve nitelikle rine ilişkin bir sorundur.

ORDUNUN SAĞDUYUSU VE SONUÇ

Yukarda açıklamaya çalıştı ğımız nedenler ve özellikle 27 Mayıs Anayasa'sının getirdiği ve askerlerin siyasi kişilikte ki bakanlarla birlikte milli güvenliğe ilişkin kararlar al masını öngören Milli Güven lik Kurulu gibi yeni kurum lar ile, askerlere tanınan kı sıtlı siyasi haklar karşısında, yıllardır işitebildiğimiz «as ker siyasete karışmaz» ilkesi nin aynı katılıkta uygulanma sına esasen olanak yoktur. Asker bugün aktüel şartlar ge reği, aktif olarak değilse bile pasif olarak politikanın için dedir. Bu arzu edilen bir du rum olmasa dahi düzensiz toplumumuzun ve bize tepe den inme giydirilen biçimsel demokrasimizin kaçınılmaz geregidir. Eski devrimi ile bir «yakın» olarak bellenen yurt gerçekleri askeri ne tüm poli tika dışına itme, ne de tüm politikaya sokma olanağını vermemektedir. O hâlde ol kar — politika ilişkisini salt hukuk açısından değil bu gi bi etkiler ve koşullar yönünden ele almak zorunludur.

Tarih göstermiştir ki, Türk Ordusu diğerlerinden ayrımlı olarak her çağda yenilığın öncüsü olmuş, kişi haklarına saygılı kalmış ve yersiz sorumlulukların satılmaktan kaçınmış tır. Matematik bir kesinlikle diyebilirizki, eğer Ordu vü rürlükteki yasalara rağmen kapıdamağa başlamış ise, top lumdaki düzen bozukluğu sı nırını aşmağa başlamış de mektir. Bu bir determinizm'dir. Ordu'da aktif olarak siya sete karışma yolunda bir eğilim görüldüğü zaman, huku ku harekete geçirmekle yetin meyip, başı kuma gömmemek toplumdaki yaraya hemen eği tip, gerçekçi bir gözle ölçem ler almak gerekir. Unutma malıdırki, 26 Mayıs günü Or du harekete geçtiği sırada, görünürde tüm yasalara aykırı bir davranış içinde idi. Ama 27 Mayıs sabahı, bu hare ketinin hukuka uygunluğu 27 Mayıs Anayasa'sının Başlan gıç kısmı ile tescil edildi. Öte yandan, Ordumuzun iyi tanı mak gerekir. Türk Ordusu nun tipik karakteri, herşeyden önce Atatürkçülüğü ve devrimcilliktir. Herşeyden ön ce gericiliğin karşısındadır. O hâlde önce tedavisi gereken hastalık GERİCİLİKTİR. Ata türk ve 27 Mayıs devrimleri ne yönelen hainane barbarizm ve onlara indirilen baltaların açtığı derin yaralardır. Değin değimiz gerçek bugün için 69 genç subayın ateşli ve roman tik bildirisinde ifadesini bul muştur. Romantizmin "rea lizm dönüşmesini beklemeden gerekli ölçemlerin alın ması zorunludur.

Genç subaylarla ilgili bildi rinin siyasi olup olmadığı ko nusunda yasalara ve hukuka gösterilen alkışa değer saygı nın, karşı devrimci eyleme rin kovuşturulmasında da de vamını dileriz.

Ben Milletvekili iken...

«İkili anlaşmalar»ı kimse bilmiyor!

Kürsüde konuşurken Başkanın açıklamasıyla AP'lilerin konuşmayı bozmak için «Sarhoş tur, muayeneye sevkedilsin» diye önergeler vermeleri, bu önergeleri görünce AP'lilerin kaybeder gibi oldum. Satışmalar, küfürler, ayağa kalkmalardan sonra bir iktidar partisinin bu ölçüde bir küçüklüğe de göstereceği tahminle rımı aşmıştı... Cehennemden boşanmış bir za bani sürüsü gibi duruyorlardı karşımda.

— Sarhoş sizin iktidarınızdır, dedim. Sonunda nerede yıkılacağınızı tarih göre cektir. Siz bu kafayla Türkiye de demokrasi yapacaksınız? Siz yapsanız yapsanız doğmamış demokra sinin mezarını yaparsınız ancak.. Burada soy ladığımız hikirlere karşı gösterdiğiniz tepkile rin biçimine bakınız. Hem de üstelik bu kadar büyük bir çoğunlukla..

Başkan, bazı bantları soylerken önündeki düğmelerden birine basıvermış. Mikrofonu kes miş. Ben ise bundan habersiz olduğum için e limle kolumla işaretler yaparak veriştirilmeye devam ediyordum.

Sonradan arkadaşlar anlattılar. O sırada sessiz film aktörlerine benziyormuşum uzak tan. Dudaklarım kıpırdıyor ateşli ateşli ellerim kollarım havada gidip geliyor, fakat hoparlörler den ses çıkmıyormuş.

Neyse ki, soğukkanlığımı çabuk toplarladım.

İbrahim Ethem Kılıçoğlu (Giresun) — Usul hakkında söz istiyorum efendim, diye ba ğırıyordu.

Başkan — Efendim bir hatip konuşurken i kinci bir hatibe, ikinci bir kimseye söz verilmez, Usul hakkındaki konuşmanızı da kürsüde ki hatibin sözü bittikten sonra yaparsınız. Bu yurun sayın hatip..

Çetin Altan (Devamla—)..... Biz burada ger çekten bu memleketi bugünkü duruma düşür müş olan kapitalizmin tehlikesini ilk defa yap mak özgürlüğüne erişmiş insanlardanız. Bu nun karşısında bu kadar şakacı çıkmamak. Bü yük Meclise daha çok yakışır gibi gelirdi ba na.. (Alkışlar).

Nihayet sözü konuşmanın en can alacak noktasına getirdim. En alâkadarlıkları konu A merikalılarla olan ilişkiler konusuydu.

Şöyle diyordum:

—.. Amerikayla bizim durumumuz hakî katen üzerinde çok önemle durmamız gereken bir meseledir. Amerika ile biz hiçbir devletle tarihimizde olmadığımız kadar sefertasi hâlîne döndük. Yani çok içli—dışlıyız. Onlar namına bankaya para yatırıyoruz. Onların Türkiye'de 35 milyon metrekare arsası var. Arkadaşlarım ben hakikaten oradan baktım (Adalet Partisi sıralarından şiddetli gürültüler.) Heyecanlandı lar. Bilmiyorlar meseleyi. 35 milyon metreka re Amerika'nın arazisi var. (Gürültüler. Ne de mek o sesleri) NATO üssü değil, Amerika Mil li Savunma Bakanlığına bağlıdır. Amerika Mil li Savunma Bakanlığına bağlıdır. Bilmekte fay da vardır, ikili anlaşmaları bilmekte fayda var dır, iyi niyetle konuşuyoruz. (Gürültüler. AP ve CHP saflarından ayağa kalkmalar).

İrfan Solmazer (Tokat) — Doğrudur.

Ahmet Topaloğlu (Adana) — Yalan..

O sırada Milli Savunma Bakanı Topaloğlu dahil farkında değildi ikili anlaşmaların. Oturduğu yerden «Yalan» diye bağırıyor ve bu söz Meclis tutanaklarına bir tarih belgesi olarak geçiyordu. İktidar böylesine bir gaflet içindey di.

AP'liler ayağa fırlayarak İrfan Solmazer'in üstüne hücum etmişlerdi. Solmazer de ceke ti feryan edip üstüne gelenlere patlatmaya bas lamıştı. Kavga büyüyordu. AP'liler dönmüş göz lerle sıraların üstüne çıkıp oradan bana hak veren CHP'lilerin üstüne fırlamaya çalışıyorlar dı. CHP'liler de ayağa kalkmışlardı.. Ortalıkta:

— Namussuz köpekler..

— Komünist ajanları..

— Haydut sürüsü.. gibi çığlıklar duyulu yordu. Ben kürsüde öyle kalakalmıştım. Baş kan önündeki çanı çalıyordu. İdare âmirlerini vazifeye davet ediyordu.

Bu hengâmede nasıl devam edecektik ko nuşmaya. Bizim grup küçücük bir gruptu. AP liler ise tam bir azgınlık içindeydiler. Ve Mec lis içinde kaba kuvvetle bizi ezip sindirmek ni yetindeydiler. Eğer başlangıçta sıkı durmazsak ne zaman ağzımızı açsak sille tokat üstümüze gelip susturacaklardı nepimizi. Onun için geri lememek gerekiyordu. Bu anları yaşamanın, yazmak kadar kolay olmadığını okuyucular tak dir edeceklerdir. Tek başıma duruyordum kür süde. Ve sille tokat tekme küfür karşımda. Mec lis salonunu bir anda kaplamıştı Ağzımı açar açmaz üstüme geleceklerdi. Dört yıl içinde kaç defa kürsüye çıktıysam hep aynı gerginlik içinde, hep küfürlere, saldırılara karşı konus tum. Bazan beni oradan sürükleyerek indirmek için kürsünün ta dibine kadar sokuldukları o lurdu. Ağza alınmıyacak sözler söylerlerdi. Ve ben devam ederdim konuşmaya. O ilk konuş mada da yine devam etmiştim:

Çetin Altan (Devamla) — Anlatmaya de vam ediyorum. Kuley kredisi meselesine geli yorum..

Bir yandan başkan da yukardan müdahale edip duruyordu..

Başkan — Evvela ben konuşuyorum, lütfen dinleyiniz. Bahsettiğimiz mesahadaki yerler Türkiye ile bir başka cenebi devlet arasında bir anlaşma icabı Türk Milletinin hükümranlık hakkını kullanarak bu anlaşma icabı olmıyan bir yer midir? Yani buna Türk Milleti ve Türkiye Cumhuriyetinin meşru hükümeti imza a tarak ve imza atması da hükümranlık hakkını kullanmak yolunda yapılmamış mıdır? Fillen ge lip İspi sayı mi edilmiştir bu topraklar? Lütfen tav zih edinlz ve bu yolda tavzih sadedinde beyan larınıza devam ederken yeni tahrik ölçülerin den sakınınız..

Başkan, Türk Milletinin hükümranlık hak larından falan bahsediyordu. Oysa ikili anlaş malardan Türk milleti şöyle dursun Milli Sa vunma Bakanının bile haberi yoktu. Hiçbir de Meclisten geçmemişti o ikili anlaşmaların. Sus turacak bir cevap verdim Başkana:

Çetin Altan (Devamla) — Bu ikili anlaş malar düşmüş bir hükümet imzalamıştır, bu nu arz ederim. İskat edilmiş bir hükümet (Gü rültüler).

Bu cevapla ikili anlaşmalar Türk Milleti nin hükümranlık haklarına aykırı mıdır, uygun mudur sorusu karşılığına kestirmeden almış o luyordu.

çetin altan

GERİCİ BASINDA NE VAR NE YOK ?

Hasan Kaya Cemal

Erbakan'ın Partisi

«Şeriatçı» Bugünden Şule Şenler hanımın, «abdestli, na mazlı, imanlı ve tam bir müslümandır» dediği Necmettin Erba kan, aralarında Komünizmle Mücadele Dernekleri Genel Başkanının da bulunduğu 17 «mukaddesatçı» arkadaşıyla birlikte geçen hafta Milli Nizam Partisini kurarak, siyaset borsasını, «iki buutlu» olma iddiasında yeni bir partiye ka vuşturdu.

«İki buutlu» MNP, NATO ve Cento'ya bağlı «mukaddesatçı» Türkiye'nin AP'den çok daha «sağcın ve özel sek'tör cü» bir yoldan fabrika bacalarıyla, camî minarelerinin üstün de yükseleceği iddiasındadır.

Parlamentoya girmezden önce, Atatürk ilkelerine bağlı olup olmadığı tartışmalı soruları cevapsız bırakan, din ile devletin birlikte yürütülmesinin gereğinden ve hilâfetin mun temel yararlarından söz eden namaz niyaz ehli «Profesör» Erbakan, MNP'nin kuruluşuna yol açan en önemli etken, «AP'nin sola kayışıyla birlikte sağda beliren boşluğun doldu rulmasıdır» diyor.

MECELLE'YE DÖNÜŞ..

Başsakan olduğu takdirde ezbere bildiği «mecelle» yi uygulayacağı söylenen Erbakan'a göre, «bu şartlar altında AP'den ümit beklemek, ördeklerin kartallar gibi telgraf te lerine konmasını görlemek kadar abesmiş. Nitekim, «bu memlekette masonları yaşatmıyacağız.. Masonlara hayat hak kı yoktur» biçiminde konuşan ve MNP'ye mason ve siyonist lerin alınmıyacağını söyliyen Erbakan'ın, bugünkü görünü mü karşısında AP'den pek birşey beklemiyeceği de gayet o laşan...

İşte, bu nedenlerle, «İmanlı Türkiye'yi yeniden» gerçek leştirmek amacıyla kurulan MNP'nin programında yer alan hususlar kurveden fiile çıkarılabilirse, **«DP fikrine lüzum ka'muyacağı»** kanısı parti kuruculârınca belirtiliyor.

«Mecelleci» Erbakan'ın sözleriyle, 130 yıldır «Türkiye'yi.. nsliyet ve şahsiyetinden uzaklaştıranlara ve onların çömez lerine karşı biricik mücadele yolu ve harp taktiği» suymuş: «Millet Meclisi içinde nüveleşmek, gelişmek, yeşareleşmek ve bir gün..» Evet, «bir gün» Atatürk ilkelerinin kökline kib rit suyu ekip, «şeriatçı» Türkiye'yi kurmak!.

ŞERİATÇILAR «İLLE DE AP» DİYOR!.

Görüldüğü üzere, Türkiye'deki tüm şeriatçıların ortak özlemini teşkil eden bir hedefe erişmek amacıyla kurulan MNP, taktik nedenler dolayısıyla olacak ki, şeriatçı basından şimdilik fazlaca bir destek ve ilgi bulamadı. Şeriatçı basım, Bilgiçlilere daha çok kredi açmaktia ve AP'ye ümit bağla makta.

«Şeriatçı» Sabah, «iki günlük bir nevzad halinde bulu nana MNP'ye dair tahminlere girmenin zamansız olacağı ka nısında. **«AP, bir takım değerleri ebediyen kaybetmiş durum da değildir ve gösterilemez de» diyor.**

Yine, Sabah'ın bir yazarı, MNP'nin «hergangi bir boş luğu dolduracağını ümit etmenin aşırı iyimserlik» olacağı kanısında..

Bilindiği gibi, Mehmet Şevket Eygi'nin başını çektiği şeriatçı «teorisyenler, Atatürk ilkelerine nihai darbenin in diriimesi için, yeni bir partinin kurulması yerine AP'nin ele geçirilmesi görüşünü uzun süreden beri savunmaktadırlar.

Gençler direndi, Rektör Parlar da istifa etti

Uluç Gürkan

GENÇLİK

Ege Universitesi Mühendislik Fakültesi Dekanı Prof. Kemal Karhan'ın ODTU Rektörlüğüne getirilmesi su yu düştükten sonra, 10 gün kadar önce İstanbul'da gizli bir toplantı yapan Mütevelli Heyeti kararını, geçtiğimiz Salı günü açıkladı. ODTU Rektörlüğüne Mühendislik Fakültesi Dekanı Mustafa Parlar seçilmişti.

Mütevelli Heyetinin kararı, ODTU'de büyük tepki doğurdu. Tüccar odaları, patron sendikaları başkanlarından motel sahiplerine kadar komprador kapitalizmi nin her cins temsilcisinî içinde barındıran Mütevelli Heyeti'nin üniversite ile o lan sun'i bağlarının iyice koptuğu söylendi. Gerçek ten, Akademik Teşkilâtı Yönetmenliğinin 2/II. maddesi uyarınca Mütevelli Heyeti rektör seçiminde Akademik Konsey'in «mütalâa ve mutabakatını» almakla yükümlüydü. Kemal Karhan'ın seçimden önce, Akâdemik Kon sey'in öğrencilerin görüşlerinin de alınmasını öğütleyen kararı hiçe sayılmış, «mütalâa ve mutabakatı» na lüzum bile görülmemişti. Bu tutum üzerine, Akademik Konsey öğrencilerin de adaylarından olan Prof. Erdal İnönü'nün rektörlüğe getirilmesi görüşünü peşin peşin açıkladı. Ama Mütevelli Heyeti'nin son kararı da öğretim üyeleri ve öğrencilerin eğilimlerine kar şı oldu.

Dekanı bulunduğu Mühendislik Fakültesi öğrencilerinin düzenlediği forumda istifası istenirken de kanlıktan Rektör olarak ayrılacağı öğrenilen Mustafa Parlar, ODTÜ Öğrenci Birliği Başkanı Erhan Erdoğmuş'un sözleriyle, öğrencilerini «millete karşı gelmekle» suçlayan bir zihniye tim temsilcisiydi. Devrimci düşünce gelişiyor diye İdari İlimler ve Mimarlık Fakültelerinin kaldırılmasından yanaydı. Bu tutumu, başka nı bulunduğu Elektirik Mühendisleri Odasının karar ceteriinde belgelenmişti. Taylan Özgür öldürüldüğün de Odanın bu olayı kınaması için bir teklif getirilmişti. Parlar teklifi, «Benim öğrencilerim dışarıdan besleniyor. Bunlar anarşistlir» gerekçesiyle reddettirmiştir. Öğrenimini Amerika'da yapan ve İngilizce konuşmaya aşırı düşkünlüğüyle tanınan Mustafa Parlar'ın diğer mar fetleri de kimliğini açıklayıcı dır. Odaya gerici gazetele rin alınması onun ısrarıyla olmuştur. Odanın üyelerin güvenliği, teknik bilgilerinin arttırılması için kullanılan foniarının Koç Holding'e yatırılması için ısrar eden ken disidir. Bu zat, aynı zaman da, özel yüksek okulların da ateşli savunucularından dır. Odanın Genel Kurulun da özel okullarda ders ve ren Oda üyelerinin Haysiyet Divanına verilmesi karar laştırıldığı halde, bunun uygulanmasını inisiyatifini kul lanarak önlemiştir.

Mustafa Parlar'ın diğer bir özelliği de, Süleyman Demirel'in ODTU'de öğretim görevlisi olduğu yıllarda, «DP İktidarının Su İşleri Müdürü» ile yakınlığıdır. Bu nitelikleriyle, Mustafa Parlar, yüzeyden bir bakışla iki üniversite arasında bir sorun olarak görülen, TRT Yönetim Kurulunda Elektrik ve Elektronik uzmanı olarak yer almak için İTU es ki Rektörü Bedri Karafakioğlu ile rekabetine siyasal bir anlam getirmektedir. 359 sayılı TRT Kanununun 4/IV maddesinde, bu seçimin Radyo ve Televizyon alanında kürsüsü bulunan bir üniversiteden yapılması öngörülmektedir. Mustafa Parlar bu ölçüye uymamaktadır. Ne var ki, Bedri Karafakioğlu'nun iktidarın düşmen suyuna girmeyeceği bilinmektedir.

OGRETMEN — OGRENCİ BİRLIGİ

ODTU'de öğretim üyeleri ve öğrenciler topluluğu direnişleriyle bu Mustafa Parlar'ı başlarında rektör olarak görmek istememektedirler. Öğrenciler oybirliğiyle Mustafa Parlar'ın istifa edinceye kadar boykot kararı almışlardı. Idarî İlimler, Mimarlık, Fen ve Edebiyat Fakülteleri öğretim üyeleri Mütevelli Heyeti'nin kararını değiştirmesini istemiş, aksi halde istifa edeceklerini açıklamışlardı. Mühendislik Fakültesi öğretim üyeleri de Mustafa Parlar'dan yana tu tum takınan Akademik Konsey temsilcilerine güvensizlik göstermişlerdi.

Bu gelişmeler karşısında Mustafa Parlar istifasını ver di. Perşembe günü toplanan ODTÜ öğretim üyeleri de Yaşar Gürbüz, Erdal İnönü veya İsmet Özdemir dışında bir rektör seçilmesi; halinde 2 Şubat günü toplu olarak istifa edeceklerini açıkladılar:

Mustafa Parlar, «konu milli emniyetimizi tehlike ye sokan bir tecavüz ve is tila hareketidir» demekte dir.

Bakalım şimdi komprador kapitalizmini temsil eden ve AP iktidarıyla yakın ilişkileri bulunan Mütevelli Heyeti neyliyecek?

—o—

TÜTÜN SAVAŞI

Devrimci gençlerin tütün üreticisi köylülerle birlikte tefeci tüccara ve işbirlikçi iktidara karşı giriştikleri demokratik direnişe ve ör gütlenme hareketi bu yıl da sürdürülmektedir. Geçtiği miz hafta, geçen yılki eylem lerin ürünü olan Tütün Ure ticileri Sendikası'nın Türki ye Devrimci Gençlik Federas yonu ile birlikte Akhisar'da düzenlediği mitinge, 2.000'i aş kın tütün üreticisinin yanı sıra İzmir, Ankara ve İstan bul'dan gelen 250 kadar öğ renci de katıldı. Akhisar CHP teşkilâtı AP teşkilâtıy la ortaklık halinde mitinge karşı çıktığı halde Sosyal Demokrasi Derneklerinden devrimci gençler mitinge katıldılar. Bu gençler CHP. li tüccar ilçe başkanını sert bir dille suçlamakla, ikiakçı lığı sandıkçılık diye yuttu ran sahte devrimci bir ey leme hapsedilemelerinin mümkün olmadığını kanıtladılar.

Geçen yılki saldırganların ortalıkta görülmediği mi ting, Atatürk anıtına yapı lan yürüyüşle son buldu.

BUNA YALANLAMA DEĞİL DOĞRULMA DENİR!

Geçen sayımızda iki «sözde tekzip» okudunuz. Bunlar, yazdıklarımızın doğru lamasından ibarettir.

Milli Birlikçi Şükran Ozkaya'nın «İller Bankası Yolsuzlukları» konusundaki araştırma önergesi Senato'da tartışılırken, çok daha geniş biçimde ele alacağımız bu bankayla ilgili Nakiboğlu'nun yalanlaması ni ele alalım. Biz, İller Bankasınca alınma yan 400 ton çelik alüminyum'un daha yüksek fiyatla İller Bankasının yüzde 99,34 'ora nında sevr ayesine sahip olduğu — geri kalan yüzde 0,36 Kızılay'a aittir — Simel şirketine aldırdığını yazmıştık. Bakan Naki boğlu, bu iddiayı doğrulamaktadır. Şimdi işin biraz detayına girelim : İller Bankası teknik servisi, çelik alüminyumun teklif şartlarına uygun olmayışı yüzünden yüzde 5 kesintiyle alınmasını uygun görmüştür. Yani, Banka 4 milyonluk işte yüzde 5 oranında 20 bin lira eksiğiyle mal al maya hazırdır. Rabak, 200 bin lira düşük bedelle malını hemen satabilecektir. Oysa şirket malını satmayarak 266 bin liralık te minatının irat kaydedilmesine rıza göster miştir! Hem mal satacağı, hem de 66 bin lira kazançlı çıkacağı halde, Rabak, 266 bin lirayı yakmıştır Bu garip tutum, ancak, Rabak'ın çelik alüminyunu, 26 bin liraya yakılan taminatı da fazlasıyla karşılayacak bi çimde, başka bir yere satabileceğinden emin olmasıyla açıklanabilir. Bu başka yer, sermayesinin tamamı İller Bankasına ait olan Simel'dir. Nitekim Rabak, Simel ile hemen bir mutabakata gitmemiş ve İller Bankası da ihtiyacı olan çelik alümin yumu bir daha ihaleye çıkarma gereğini duymamıştır. Böylece yüzde 5 noksanyla 9, 40 liradan alınabilecek 400 tonluk çelik alüminyumu 10,78 liradan alınmıştır. 400 tonda fark, 552 bin liradır. Bankanın Simel şirketiyle yaptığı anlaşmaya göre, şirketçe sağlanan malzemeye yüzde 4 kâr eklenmektedir. Bu kar da, hesaba katılırsa, İller Bankasının, Rabak'ın malını kendisi almayıp Simel'e aldırmasıyla, Belediyeler çelik alüminyuma 412 bin lira yüksek bedel ödeme durumunda kalmışlardır. Rabak ise, 26 bin lira teminatını yakmış, buna karşılık malını 552 bin lira yüksek fiyatla satmıştır. Aradaki fark 286 bin liradır. Nakiboğlu, bu açık durumu görmezlikten gelip, «Efendim, Rabak, Türk Kablo'dan ucuz fiyat ver miştir Simel, Türk Kablo'dan alsa şu kadar fazla ödemesi gerekirdi. Rabak'tan aldığı için milyon kazanç sağlamıştır» iddiasıy la konuyu kaydırmaktadır. Konunun Türk Kablo ile hiçbir ilgisi yoktur. Cevaplandırılması gereken soru şudur : Neden İller Bankası, çelik alüminyumu ucuz almak varken, Simel'e yüksek fiyatla aldırmıştır? Bu soru cevapsız kalmaktadır.

Belki de kendisine yanlış anlatılan konuyu kavrayabilmesi için, Nakiboğlu'na bir çapraşıklığı daha duyuralım: Rabak — İller Bankası anlaşmasını feshedip temina tın irat kaydolunmasına dair 16.5.1968 tarih li kararla ilgili işlemleri İller Bankası Genel Müdürü ve yardımcıları yürütmektedir.

Bunlardan Genel Müdür Yardımcısı Mazhar Haznedar, sermayesinin tamamı Banka ya ait Simel şirketinin tabiatıyle en kudretli yönetim kurulu üyesidir. Haznedar ve arkadaşları, bir yandan İller Bankası — Rabak anlaşmasının fesih işlemlerini yürütürken, öte yandan Rabak'ın malını Simel'e aldırma hazırlıklarına koyulmuşlardır. Bu, Bakanın dikkatini çekmesi gereken bir irtibattır Yine Bakan öğrenmelidir ki, İller Bankasının Teftiş ve Kontrol Kurulu Başkanı Kemal Güneç ve Muhasebe Müdürü Asım Kurdoğlu, Simel şirketin yöneticileri dir! Bankayı denetlemekle görevli kişi, şirket yöneticisi yapılırsa, nelerin olabileceğini Nakiboğlu kolayca tahmin edebilir. Nitekim bu konular AP Grubunda tartışılmıştır. Selâhattin Gizrelioğlu, Mehmet Güler, Cemalettin İnkaya, Yiğit Köker ve Kurtcebe gibi partili arkadaşları, yukarıda yazdıklarımızı Nakiboğlu'na anlatmaya çalışmışlardır. Şükran Ozkaya da İller Bankası yolsuzluklarını daha geniş biçimde kamuoyuna duyuracaktır.

ŞELEFYAN HİKAYESİNE GELİNCE.

Şimdi gelelim Refet Sezgin'in Şelefyan yalanlamasına... Sezgin, esasen bizim resmî belgelere göre yazdığımız teneke hikâyesini tekrarlamaktadır. Yalnız bu arada Sezgin, bir yolanmada yer almaması ve reken AP iktidarının doktrinini uzun uzun açıklamaktadır. Sezgin, «Ozel teşebbüsle ilgili resmî tutumlarda, özel sektörü milli bünye ve dolayısıyle devlet varlığı içinde mütalâa eden ve özel sektörü bunaltıcı değil, mümkün olduğu kadar Plan çerçevesi içinde inkişaf ettirici bir zihniyet asıl» bulunduğu için tütün takasına gidildiğini yazmaktadır. Hikâye kısaca şudur : 1962 yılı tütünü ihracatçının elinde kalmıştır. Ticaretin kârı da vardır, zararı da. Ama ihra catçı, «kâr benim, zarar devletin» zihniyeti ne alıştığından, satamadığı tütünü Tekel'e satmaya kalkışmıştır. Kalabalık heyetler Ankara'ya yollanmış, particilik kanalıy a bakanlara baskı yapılmıştır. Ama CHP iktidarı, tütünleri devlete aldırmayı reddetmiş tir. Daha sonra, tütün tüccarlarının baskı sıyla, «Fuar Kotası» formülü bulunmuştur.

Tütün sözde ihraç edilmiş, yüksek kârlı kota dışı teneke ithalâtçılar eliyle ithal olunmuştur. İhracatçı tütünü olmasa da, tütün karşılığı ithal müsaadesi elde etmeye tüttir. Zira başka yoldan sağlayamayıp arcak bu yoldan kazandığı ithal müsaadesi sayesinde tütüne ödenen bedelin kat kat fazlasını kazanacaktır. Hikâye bu ölçüde acıktır ve bunun adına «Plân çerçevesi için de özel sektörü geliştirme» denmez, tütün ihracatçısı ile ithalâtçıya, memleket ekonomisi aleyhine kâr sağlama denir. Bu, yalnız bizim fikrimiz değil, yabancı sermaye li özel Ereğli Demir — Çelik Şirketinin de görüşüdür.

Konu bu kadar açıkken, Refet Sezgin, yazdıklarımızı doğrulamak ve uzun uzun doktrin tartışması yapmak için çarşaf çarşaf yalanlama göndermektedir. Ama bu, Sezgin'in kusuru değildir, yalan yanlış her şeyi yalanlama emrini almıştır. Bu nedenle, Devrim'de daha bir sürü tekzipname de gîl, teyidname göreceksinib.

Sezgin'in yalanlamasında, dikkatimizi çeken bir nokta, konu Demirel'in yakın arkadaşı Teneke Kralı Şellefyan ile ilgili olduğu halde, Devlet Bakanının uzun yalanlama masında Şellefyan adını ağzına almaktan dikkatle kaçınışıdır! Bu dahi, Devrim'in Şellefyan yazısının tamı isabet kaydettiğini göstermeye yeterlidir

Emekli Kurmay Albay Halil Tuncer açıklıyor:

Nato Karargahındaki Amerikalı bir Yarbayın odasında asılı Kürdistan ve Ermenistan haritası!

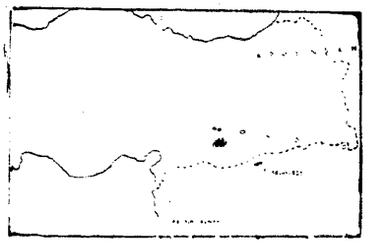

NATO karargâhındaki Amerikalı yarbayın odasında asılı Kürdistan ve Ermenistan yazılı Türkiye haritası

Amerika'nın canını sıkan Türk subaylarını tesbitini isteyen belgeyi, Haydar Tunçkanat'ın açıklamasına dayanarak yayınlamamız üzerine, Emekli Kurmay Albay Halil Tuncer'den bir mektup aldık. Sayın Tuncer, bir anısını anlatıyor :

«Sayın Tunçkanat yazısın da Amerika'nın canını sıkan işleri kurcalayan subayların tesbit edildiği, bu gibi subay ve yüksek memurların tasfiyesinin istendiği, keza Amerikan — Türk ilişkilerini kötümseyen subayların ordudan çıkarıldığını veya kilit noktalarından uzaklaştırıldığını özetle beyan etmekte ve yakınmaktadır.

Ondört yıllık bir suskudan sonra, sabrımı taşıran bu yazı üzerine yüzlerce giz li vesikadan birini açıklamak zorunda kaldım.

1956'da Nato Karargâhın da bulunduğum sıralarda yukarıda adı geçen konular üzerinde yoğun bir çalışma gösteren müttefiklerimiz, bunlarla da yetinmiyerek müşterek örgüt içersinde çalışan ve yarınki savaşlarda kader birliği edecek iki devletin birbirinin hak ve hukukuna son derece saygı lı olması gerekirken Türkiye'yi bölücü hayaiyet kurucu davranışlarda ea ufacık bi'r kaygı cahi duymuyorlardı.

Bu durumun bariz bir de lili olan ve bir Amerikan yarbayının müşterek karargâhtaki çalışma odasında asılı haritanın fotoğrafını çe kerek, bâzı yolsuzlukları da içine alan bir yazıyla Milli Şivunma Bakanlığına, Genelkurmay Başkanlığına ve Kara Kuvvetleri Komutanlığına sundum.

Bu sırada Napoli'ye gitmek emrim çıkmasına rağmen, memleket çıkarları uğ runa böyle bir davranıştı bulunmayı tercih ettim.

İşte bundan sonraki ödâlim, pasif bir yere tâyinim le sonuçlandı.

Kısaca arzettiğimi olayı, Türk Ordusunda duymayan kalmadı.»

Kurmay Albay Halil Tuncer, 27 Mayıs'ta emekli edildiğini söylüyor ve bundan duyduğu üzüntüyü belirterek mektubunu bitiriyor.

Diyanet işleri yöneticilerinin Tehlikeli dış ilişkileri!

Amerikan petrol şirketi ARAMCO'nun parasıyla beslenen Rabıtatül Âlem-ül İslâmi, şeriatçılık üzerine İslâm devletleri birliği kurmayı amaç edinmiş, emperyalizmin hizmetinde şüpheli bir dernektir. Türk Dinayet İşleri yetkilileri, başta Yaşar Tuna gür olmak üzere, bu şüpheli derneklle dikkat çekici yakın ilişkiler kurmuşlardır. Mekke'de Rabıtatül Âlem-ül İslâmi tarafından çıkarılan «İslâm Haberleri» gazetesinin 119 sayılı ve 17 Mart 1969 tarihli sayısında çıkan şu haber, bu ilişkileri belgelemek tedir :

«Memleketimizi ziyaret etmekte olan Türkiye Dinayet İşleri Başkanı Sayın Lütfi Doğan ve Yardımcısı Mehmet Yaşar (Tunagür), Rabıtatül Âlem-ül İslâmi'nin Kurucu Meclis üyelerinden Salih Özcan'la görüştük.

Doğan Bey, memleketimizde olan gelişmeleri överek bu diyardaki koyu iman gönlü nüşlerini ve Haşmetlu Kral Faysal Hazretlerinin bu ülke ye sarfettiği emeği ve kendisinin yüce bir insan olduğunu belirtmiştir.

Bilindiği üzere, Sayın Başkan Doğan Bey, Haşmetlu Faysal Hazretleriyle görüşmüş ve ayrıca memleketimizdeki düşünür ve bilginlerle sohbet etmiştir. Bunlar arasında Rabıtatül Âlem-ül İslâmi'nin Genel Sekreteri olan Şeyh Muhammed Sürur El Sabban da vardır. Öte yandan Lütfi Doğan Bey, Rabıtatül Âlem-ül İslâmi'de verilen bâzı konferanslarda da hazır bulunmuştur.»

—0—

«ESKİLER ALIYORUZ!»

ABD Donanması iskartaya çıkarttığı, boş yere masraf yaptığı yüzden fazla savaş gemisini çeşitli ülkelere satmağa başlamıştır. Satışın nedeni, bakım giderlerinden kurtulup dolar tasarrufunu sağlamakmış.

İkinci Dünya savaşından artık talan gemilerden şimdiye kadar dokuz destroyer ve bir denizaltı satılmış olup, Türkiye'nin payına düşen ge miler şunlardır :

—Her biri Türkiye'ye 150 bin dolara mal olan USS Cogswel ve USS Boyd destroyleri. Satış tarihi : 1 Ekim. 1969.

— USS Preston destroyeri. 150 bin dolara 15 Kasım 1969' da satın alınmış.

Öte yandan, Batı Almanya da, Yeni Gazete'nin yazdığına göre, 1970 yılında Türkiye'ye çelikleri bozuk olduğu için hizmetten çıkardığı denizaltıları vermeye hazırlanmaktadır.

Almanya, bu bozuk çelikli gemilerini hizmetten çıkarmış ve sorumlu 150 kişiyi de mahkemeye vermiştir, Kulla nılan çeliğin antimanyetik olması gerekirken manyetik o luşu, saklınca teşkil etmiştir, Alman Elçiliğinin bir yetkilisi, denizaltılar konusunda, «Bu gemiler Almanya'nın başına uzuş sire belâ olmuştu, Fakat arızaları giderilebilenler kullanılabilir hâle getirildiği demiştir.

BİR BELGE

Lütfi Doğan ve Tunagür'ün ilişkilerini haber veren Suudi Arabistan gazetesinin başlığı

Madanoğlu Paşanın bütçe konuşması

«Gençliğin ve bütün devrimcilerin eylemi, aşırılık değil, Atatürkçülüktür. Ulusçulukta aşırılık, yurtseverlikte aşırılık, bağımsızlıkta aşırılık, Atatürkçe bir aşırılıktır.»

1970 yılı, toparlanma yılı olacakmış.. Toparlanacakmışız ey tık.

1969 Bütçesi 2 milyarın üstünde açık verecek, Hazinenin na kit açığı 5 milyarı bulacak, tedbir alınmazsa, 1970 Bütçesinin açığı 3 milyara çıkacak, Hazinenin nakit açığı 7 milyarı aşacak..

Açıklar geniş ölçüde Merkez Bankası kaynaklarınca, Banknot Matbaası çalıştırılarak kapatılıyor. 1969'da 1,5 milyar Lira bu yoldan, yani para basılarak, sağlanmış ve Merkez Bankasının açıktan finansmanı 5,5 milyarı bulmuştur. Fiyatların yükselip hayat pahalılığının artması bu yüzdendir. Dış Ticaretteki tıkanıklık da para değerinin düşmesinden ötürüdür. Bu çekinceli gidiş, Maliye Bakanlığının bir raporunda şöyle belirtilmektedir:

«Böylesine olumsuz bir gelişme, paramızı elde savrulan bir matâ haline getirebilecek istidat taşır. Ekonomik gelişmemizi topyekûn felce uğratabilecek gibi, Türk parasının dışa karşı mudafaasını da imkânsız kılabilecektir.»

Bütçe harcamalarını keserek, kamu yatırımlarını kısarak gidilecek toparlanma, bir yandan hizmetleri aksatacak, öte yandan özel kesim yatırımlarını daraltacak, ayrıca işsizliği önemli ölçüde arttıracaktır.

Yeni vergiler, hemen gelire dönüşmesi için, yine adaletsiz vasıtalı vergiler olacak, yük yine darlıkların sırtına vurulacaktır.

Toprak ağaları vergilendirilemeyecek, İthalât — ihracat ağalarının yüzde 150 açıktan kârları, 100 liralık malı 250 liraya satmaları, 5 milyarlık bir ithalâtta 7,5 milyar kazanmalarına karşılık, ödedikleri azıcık yasak savma vergisi değişmeyecek.

Zahmetsiz yüzmilyonlarca kazançlar, vergisiz bırakılacak. Arsa, toprak, konut spekülasyonları da görmezlikten gelinecek.

Devlet Planlama Teşkilâtı'nın 1963 yılını esas alan gelir dağılımı araştırması ile bulduğu 15.9 milyarlık vergiden gizlenen gelirin de üstüne gidilemiyecek. Kısacası, vergi kaçakçılığı, «vergi ziyaı» olarak kalacak ve enflasyonist politikanın da fatura sı, yine yoksul halka ödettirilecektir.

Toparlanma budur. Üstelik bu toparlanma, dış ödeme çöküntüsüyle de toslaşacaktır.

Bu yıl 135 milyon dolar borç ödenecektir, Para Fonu'na yapılacak ödemeler bu 135 milyon doların dışındadır. Üstelik yeniden borçlanma olanakları da çok sınırlanmıştır.

Ham maddesi, yedek parçası, makinası ve teknik bilgisi kökü dışarda ve göstermelik sanayiin de yıllık ithalat ihtiyacı bütün kısıtlamalara rağmen 7 milyarı buluyor. Verinde sayan toplam ihracat ise, 5 milyarda duruyor. Bu durumda ham madde ve malzeme sıkıntısı ile birçok sanayi dallarının kapılarını kapamaları, ya da üretimi kısmaları kaçınılmaz görünüyor.

Kamu harcamalarının kısılması ve vergi arttırımı da, iç talebi frenleyecek, durgunluğu büsbütün arttıracaktır. 1969 yılın da 100 bin işçinin getirdiği 130 milyon dolar «hızır gibi yetişmiş» idi. Ama 1970 programının yazdığına göre, işçinin ihraç programın da kalifiye işçi %60'ın üstündedir. Ükenin kalifiye işçi açığı 380 bin işçi İken, bu dışarı kaçan yüzde 60 için 1970 programı, duru Türkpeyle söyle demektedir: «Yatırımları engelleyecek, dolayısı yoldan işsizliği artıracak.»

Son üç yılın kalkınma hızı yüzde 7'nin altındadır. Milli gelir hesaplarının fiyat yükselişlerini tam yansıtmayan endeksleri yüzünden, milli gelir artışları abartmalı çıkmaktadır. Hız gerçek te yüzde 5'in altındadır. Nüfusun yüzde 3 artışı karşısında bu, yerinde saymak demektir. Bu yargıyı birçok plancı paylaşmaktadır,

Toprak, İthalât ve İhracat ağalarından, arıcı ve tefecilerden bankerine, anbalajcısına, montajcısına kadar uzanan tutucular ortaklığı, üstünlüğünü sürdürdüğü sürece, ülkenin kalkınmasına olanak yoktur. «Biz kendi kendimize kalkınamayız, bizi Ortak Pazar kalkındırır» yollu görüşler, hazırlık dönemından hemen geçiş dönemine girme hesaplarını uyandırmıştır. Ortak Pazar yöneticileri, borç arayan Türkiye'yi kredi yemi ile çengellerine takarlarsa, kalkınmadan kesin olarak umudu kesmek gerekir.

Kalkınmaya, kaynakların seferber edilmesi, gerçek sanayi leşmeye, başta toprak reformu olarak köklü devrimlere ve milli leştirmelere giderek, varlıklı ve olanaklıların israf ettikleri değerleri kamu kesiminde toplayarak, uyulması zorunlu bir planlama ile, devletçi bir düğüm içinde ağır sanayi kurarak, tarıma büyük birimler halinde modernleştirilerek erişilir.

Sorumsuzca açılıp saçılmanın sonucu olarak bezginlik geniş lemekte, toplumsal huzursuzluk derinleşmektedir.

Türkiye'de bugün, tutucu güçlerin göstermek istediği biçimde bir aşırı sağ—sol kavgası yoktur. Ülkenin çağdaş uygarlığa ulaşmasını, sosyal denge içinde hızla kalkınmasını engelleyen, birkaç dolar uğruna bağımsızlığı satışa çıkaran tutucular üstünlüğüne karşı, uygar, kalkınmış Türkiye isteyen Ulusal Ordu özleyen Atatürk Devrimcilerinin savaşı vardır. Bu savaş, baskılama ile durdurulamaz.

Bilinçli gençlik, Mao'nun, Castro'nun değil, Atatürk'ün yolundadır. Aşırı sağ: emperyalizmin, yabancı sermayenin uydusu iş birlikçilerin, ekonomik ve politik güçlü yöneticilerin ta kendisidir. Diyanet işlerinde yuvalanmış ajanlar, Nurcular, Süleymancılar bu ortakların bilinçli — bilinçsiz işbirlikçileridir. Aşırı sağ, Vahdettin'in Mustafa Kemal'i bolşevikilikle suçlaması gibi, devrimci ler aşırı solculukla suçlamaya çalışıyor. «Aşırı sağı da, aşırı solu da temizleyelim» aldatmacasına kanmak, dıştan destekli tutucu ların vardırıcısı olmak demektir.

Gençliği hurlayan aymazlar, tutucu güçlerin koşutuna düştüklerini anlamak istemiyorlar.

Abdülhamit, asker—sivil yüksek öğrenim gençliğini aşırı uç saymıştı. Hafiyeler kullanıp sürgünlerle, ihraçlarla artmaya kalkışmıştı. Ama bu aşırı uç denilenlerin bir silkinişiyle yıkılıp gitti.

Girişilen eylem, aşırılık değil Atatürkçülüktür. Ulusçulukta aşırılık, yurtseverlikte aşırılık, bağımsızlıkta aşırılık, Atatürkçe bir aşırılıktır.

Atatürkçü gençliğin kursunlanması, öğretmen kıyımı, Harbiye li kıyımı çıkar yol değildir.

Tarihten ders almayanların sonu bellidir.

DOĞAN AVCIOĞLU

TÜRK ORDUSU VE AMERİKA 1947—1969

Nükleer Mayın Hikâyesi

Bir Amerikan Stratejik Araştırma Merkezi, geçen yılın özel ra porunda şunları yazıyordu: «Nato'nun Güney Doğu kanadında muhtemel olmayan bir kara saldırısı hâlinde, Nato, başarılı bir konvansiyonel savunma yapılamıyacağı olgusunu kabul etme durumunda kalabilir Bu nedenle hâlen bölgenin savunma stratejisi, muhtemelen alt basamakta nükleer silâh kullanmanın caydırıcılık değerine bağlı kalmaktadır. Bu alt nükleer basamak dilzeyinde, Türkiye ve Yunanistan, Nato nükleer stratejisi çerçevesinde, daha büyük bir otomatik cevap tedirl erı olarak, saldırının gelebileceği yollar üzerine otomatik mayınlar döşenmesini tellkin etmişlerdir» (1).

Rapora göre, Yunanistan'ın Bulgar sınırına nükleer mayınlar döşeme teklifi, 1966 yılında Lahey'deki Nükleer Planlama Grubu toplantısında ele alınmış, fakat Planlama Grubu bir karar alamıyarak, bu fikri incelemeyi kabul etmiştir. Fikir daha sonra Amerikalılara sunulmuştur. Türkiye ayrıca, Sovyetler Birliği hududu boyunca nükleer mayın ların yerleştirilmesini teklif etmiştir. Fakat bu silâhları sağlayacak olan Amerika'nın, tetikte parmağının bulunmasındaki ısrarı üzerine, tekliften vazgeçilmiştir.

Gerçekten Türk Genelkurmayı bir ara, özellikle Doğu bölgesine nükleer mayınlar yerleştirilmesine 'alıp olmuştur. Menmet Ali Kışlalı, Genelkurmay çevrelerine dayanarak bu konuda şu bilgiyi vermekte dir: «Nato içinde kurulan Nükleer Planlama Grubuna Türkiye'nin üye olması ile, Türk Genelkurmayı de ğişen strateji içinde ortaya çıkan boşluğu yeni bir istekle doldurma ya çalışmış, bu arada Rus hududu na nükleer mayınlar (ADM) dizilmesi arzusu ileri sürülmüştür. Inla şıldığı kadarıyla bu istek, mayınları patlatma yetkisinin, bâzı ön şartlara bağlı kalmak üzere, Türk Genel kurmayına verilmesini de öngörmüştür. Fakat müzakereler ileriye yip de Amerika yürürlükten kaldırmayı düşünmediği McMahon Kanunu gereğince, böyle bir yetkiyi devredemiyeceğini kesinlikle bildirince, Türk Genelkurmayı teklifini bir den geri almıştır.» (2)

Taktik nükleer silâhların kullanılmasında yenilikler getiren son Nato Brüksel toplantısında da Türkiye'nin nükleer mayın döşenmesi yolundaki isteklerini yenilemediği belirtilmiştir. Bir Genelkurmay yetkilisi, THA muhabirine, «Maddi bakımdan da güçlükler arzeden bu mayınların Amerika'dan istenmesi söz konusu değildir» demiştir.

MAYINLAR, BİR AMERİKAN OYUNUYDU!.

Konuştuğumuz bir askerî uzman ise, Amerikanın telkinleriyle, bir ara Doğu hududuna yerleştirilmesi düşünülen nükleer mayınların bir güvenlik sağlayamıyacağı gibi, büyük zararlara yol açacağı kanısındadır: «Nükleer mayınlar konu sunda Amerika bize, Doğu'dan kuvvet çekin, size mayın vereyim, dedi. ABD için Akdeniz egemenliğini korumak ve Boğazlar esas. Türkiye' nin Doğu'dan çok, Boğazlar bölgesi ni; korumaya yönelmesi önemli. Bay langıçta bu görüşü benimsedik. Sonra vazgeçtik.»

«Nükleer mayın yeterli bir korunma silâhı sayılamaz. Düşmanın ana ilerleme istikametinde, toprağı kazıp önceden konulabilecek bir silâh değil. Ancak çekilirken monte edilecek ve uzaktan patlatılacak. Zira çok hassas bir silâh. Depolarda dahi muhafazası, büyük ihtimam istiyor.»

«Koydunuz mayınları, infilâk ettirdiniz. Düşmanı durdurabilecek mi? Hayır, Nükleer mayın, ilerleyen ilk birliğin önemli bir kısmını imha edebilecek. Fakat arkadan gelen dalgalar durdurulamıyacak. Hasım, bir miktar sayıat verebilecek, ama nükleer mayın engelini aşıp ilerleye bilecektir.

«Hem sonra, bu nükleer mayınlar Türkiye'nin arazisi üzerinde kullanılacak. Türk nüfusuna da büyük zarar verecek. Üstelik hasım, nükleer silâhların kullanılmasında üstün durumda. Siz mayınları patlatınca, hasma nükleer silâhları kullanma hukuki olanağını sağlayacaksınız. Bu nedenle, nükleer mayın döşeme fikrini reddetmiş isabetli olmuştur.»

«Nükleer mayını, düşman ilerlemesini durdurabilecek bir duvar hâline getirebilirsen, işe yarayabilir. Ben Erzurum geçitinde, şehrin burnunun dibinde kullanacağım, o da kullanacak. Amerika, nükleer mayınları Avrupa'ya teklif etti. İleri strateji gereği, Almanya'ya yerleştirmeyi düşündü. Ama kanattaki Türkiye ile Almanya'nın durumu farklı. Almanya'da 300 bin Amerikan askeri var. Orada nükleer mayın patlatıldı mı, tırmanma olacak. Adım adım daha üst basamaktaki nükleer silâhlar kullanılacak. Nükleer mayın, bu anlamda, Merkezi Avrupa için hasmı saldırıdan caydırıcı rol oynayabilir, Türkiye'de ise, tırmanma düşünülmüyor, O halde mayınların faydası yok, zararı ise pek çok.»

Nükleer mayın işinden böylece vazgeçilince, Genelkurmay yeni güvenlik tedbirleri aramaya koyulmuştur. Kışlalı'nın sözleriyle, «Bundan sonra Türk Genelkurmayının SHAPE ile temasları, ortaya çıkan güvensizlik cuygusunun nasıl yok edileceği konusu üzerinde yoğunlaşmaya başlamıştır.»

Gelecek yazı:

SINIRLI TAKTİK NÜKLEER SAVAŞ

(1) Nato after Czechoslovakia The Center of Strategic and International Studies, Georgetown University, Washington, April 1969.

(2) Devrim, Sayı: 11.

proleter devrimci

AYDINLIK

2 — 16. SAYI ÇIKTI

(96 sayfa)

PROLETER DEVRİMCİ BİRLİK İÇİN İLKESİZ BİRLİK CEPHESİNİ ACIĞA ÇIKARTALIM!.

HİKMET KIVILCIMLI : Sayın İ.İ. Paşaya Açık Mektup

HALİL BERKTAY : Proleter Devrimci Çizgi ve Bazı Yanlış Eğilimler

KIZIL BAYRAK : İnsanla Silâh Arasındaki İlişkide Önde Gelen İnsandır

ADRES : ADAKALE SOKAK 28/1 YENİŞEHİR — ANKARA

Küba bunalımında İsmet Paşa nasıl davrandı?

Paşa, Amerikan ittifakı uğruna, Türkiye'nin yok edilmesine yol açabilecek kararı vermişti...

İnönü, 22 Ocak 1970 tarihli son Meclis konuşmasında, ABD'nin 1960'tan sonra benimsediği esnek mukabele stratejisinin güzel bir eleştirisini yaptıktan sonra, nasihat te bulundu: «Harbe tutuşmaktan sakınma lıyız», «İhtiyatlı olacağız. Tahrik etmeyece ğiz. Atılmayacağız. Üzerimize tehlikeyi celb etmeyeceğiz.», «Muharebe çıktığı zaman, ilk günden bulaşmamayı takip etmek, bilhassa Türkiye'ye düşmektedir.» dedi. Bunlar, güzel sözlerdi. Paşa, «Muharebeye tutuşmuş bir devir yaşamaktan» kurtulmak için iki teminata sahip bulunduğumuzu ileri sürdü.

Paşa'ya göre, bir Nato ülkesi taarruza uğrarsa, mutlaka savaşa gitmek gerekli değil di, bir protesto ile dahi yetinebilirdik. Bu, ilk teminattı. İkinci teminat ise, «Harp ilânına, harbe tutuşmaya karar vermenin Meclis'in hakkı olması» idi.

Ne var ki, İnönü'nün Başbakanlığı sırasında cereyan eden Ekim 1962 Küba bunalımında, Paşa'nın kendi tutumu bu sözlere uygun düşmemişti: Türkiye, Jupiter füze üsleri yüzünden, Sovyetlerin nükleer silah yağdıracağı baş hedef haline gelmişti ve Paşa, bu tehlikeyi bile bile kabul etmişti! Yunanistan dahi, ülkesinde Jupiter üslerinin kurulmasına karşı çıkmıştı; Türkiye ise, Jupiterlerin âdeta yalvarıcısı olmuştu. ABD, Küba bunalımından önce, Türkiye'deki Jupiterleri «demode oldu» gerekçesiyle geri çekmek istemiş, İnönü Hükümeti, Jupiterlerin geri alınmasına şiddetle karşı çıkmıştı! Türkiye füzelerin gitmesine «evet» deseydi, Sovyet füzelerine hedef olma ihtimali geniş ölçüde azalacaktı. Bunalım sırasında da, «Mükellefiyetimizi elbette yerine getireceğiz» diye, İnönü, Amerika'yı der hal desteklemişti. Oysa, Sovyetleri yatıştırıcı bir tutum takınması, pekâlâ mümkündü. Paşa'nın 1970'teki sözleriyle 1962'deki tutumu çok farklıdır.

Hikâyenin gerisini Metin Toker'in kitabından (İsmet Paşa'yla On yıl, cilt: 4, s. 101 — 102) dinleyelim:

«22 Ekim Pazartesi günü, İnönü, Başkan Kennedy'den bir mektup almıştır. Kennedy, Türkiye'nin Küba bunalımında ABD'yi desteklemesini istemektedir. İnönü, Hükümetin ABD'yi tam desteklediğini bir mektupla bildirmiştir. Daha sonra da Meclis'e giderek şu bilgiyi vermiştir: **Biz tehlike karşısında bulunduğumuz vakit, müttefiklerimizden tesanüt vazifelerini yapmalarını isteyeceğimiz gibi, müttefiklerimizden biri ya düşmanî ifa etmemizi talep ettiği vakit, biz de mükellefiyetimizi elbette yerine getireceğiz.»**

Metin Toker, şöyle devam ediyor:

«İsmet Paşa, bu taahhüdü yaparken ,üs telik Rus devi gözlerini dikmiş bize bakıyordu.

Türkiye, Amerikanın Küba politikası yüzünden birkaç gün adeta harp hali yaşadı.. Ankara'da Sovyetler Birliğinin Büyük elçisi Rijov, tehdit üstüne tehdit yağdırıyor, nükleer harbin kapımıza gelmiş bulunduğunu her yerde söylüyordu.. Rijov, bunları Başbakan Yardımcısı Ekrem Alican'ın yüzüne karşı tekrarladı. Türkler anlayışsız ilk gösteriyorlardı. Tehlike içinde o'dukları nın farkında değillerdi.»

Amerikan Büyükelçisi Hare ise, Dışişleri Bakanı Erkin'e, Türk Hükümetinin tutumunun Washington'da hayranlıkla karşılandığını açıklıyordu:

«Türk Hükümetinin tutumu, derin bir hayranlık uyandırmıştı. Şimdi Amerika, bu kahraman ve sâdık müttefikine karşı bütün taahhütlerini teyid ediyordu.» Oysa Washington, Türkiye'nin sırtından Moskova ile pazarlığa girişme çabasındaydı.

İnönü Hükümeti ise, Toker'in deyimiyle, «İttifak kelimesinden ne anladığını göstermek için» ülkeyi bile bile ateşe atmayı göze alıyordu. Metin Toker, İnönü Hükümetinin tehlikeyi nasıl değerlendirdiğini şöyle açıklıyor:

«Nükleer harp patlarsa, bunun Hiroşima'sının İstanbul veya Ankara olacağı açıktı.. İstanbul ve Ankara'nın böyle bir afetten en az zararla nasıl kurtarılacağı o günler ciddî ciddî düşünüldü. Ankara'nın ortası Atatürk Bulvarı üzerinde, Dil — Tarih ve Coğrafya Fakültesinin yanındaki üren köp rüsüymüş. İstanbul'un ortası ise Karaköy Köprüsü.. Bunların üzerinde, 500 metre irtifada patlatılacak bir nükleer bomba, üçbu çuk kilometre kutru olan bir saha içinde hayat bırakmıyacaktı.»

Bu tehlike, «İttifaka sadakat örneği vermek gerekçesiyle göze alınıyordu. **Oysa Johnson, İnönü'ye 1964'te «Kıbrıs yüzünden bir Sovyet taarruzuna uğranırsa, Nato'nun Türkiye'yi koruyacağını» yazıyordu. Aslında ABD, Kennedy iktidarıyla birlikte esnek mukabele stratejisini seçmişti. Bu strateji, «Nato, kanattaki Türkiye'nin önemli bir kısmının işgaline seyirci kalacaktır» anlamına gelmekteydi. Nitekim İnönü, bu gerçeği son Meclis konuşmasında belirtmiştir**

Ama 1962'de durum farklı değildi. Genel kurmayın düşünen beyinleri bunu o tarihte bilmekteydi ve esnek mukabele stratejisine karşı Nato içinde mücadele vermekteydi. Nato'nun sâdakatı ile İnönü Hükümetinin Nato'ya sâdakat için Türkiye'yi ateşe atmaya rıza göstermesi arasında karlı dağ vardı.

İnönü Hükümetinin o günlerde nasıl hatalı ve rizikolu bir tutum içinde bulunduğunu görmek için, Robert Kennedy'nin hatıratını okumakta fayda vardır.

Robert Kennedy'nin kaleminden

KÜBA BUNALIMI

Bunalım 12 Ekim 1962 Salı günü patlak veriyor. John Kennedy kardeşini acele olarak Beyaz Saray'a çağırıyor. Sovyetler Birliği Küba'ya füzeler yerleştirmektedir. ABD ve yönelmiş olan bu füzeler birkaç saniye içinde 60 milyon Amerikalıyı yok edebilecek güçtedir. Sovyet Dışişleri Bakanı Andrei Gromyko ve Sovyetlerin Washington Büyükelçisi Anatole Dobrynine'in, füzelerin varlığını inkâr etmelerine rağmen, Amerikan gizli servisi bunları fotoğraflarla tesbit etmiştir. Bu fotoğrafları sonradan Adlai Steven son, Sovyetler Birliği temsilcisi ile yaptığı dramatik bir konuşma sırasında, bütün dünyaya gösterecektir. Amerika Birleşik Devletleri Başkanı için, olaydan haberdar olduğu andan itibaren alacağı karar korkunçtur. Her gün Beyaz Saray'da topladığı çalışma grubu içinde fikirler bölünmüş durumdadır. Bir kısmına göre, derhal Küba'ya askeri bir hücuma girişilmeli dir. Bir kısmı ise, Latin Amerika ülkelerinin mutabakatı ile, Sovyet gemilerinin, silah taşıdığı takdirde Küba sularına girmesinin yasaklanmasını öğütlüyorlardı. Başkan tek başına karar vermek zorundaydı ve ablukaya karar verdi. Ruslar, bu karardan, gemilerinden birçoğunun Küba'ya yöneldikleri bir sırada haberdar oldu. Kararlaştırılmış olan sınırı aştıkları takdirde, Amerikalılar bu gemilere ateş açacak ve geri çevireceklerdi. Bundan sonra ise herşeyin olması mümkündü.

Başbakan İnönü, Küba bunalımı günlerinde...

Bu birkaç saatî Kennedy'ler tam bir endişe içinde geçirirler. Acaba aldıkları bu karar doğru olan mıydı? Veya acaba ateşe mi atılmıyordu? Gemiler durur veya dönebilir. Fakat Sovyetlerin vereceği karşılık ne olacaktı?

Robert Kennedy şöyle devam ediyor : «27 Ekim Cumatesi sabahı FBI direktörü Edgar J. Hoover'den beni fazlası ile endişelen diren bir rapor aldım. Bir gece önce, bazı Sovyet diplomatlarının, Birleşik Amerika'nın Küba'ya veya Sovyet gemilerine karşı gireceği muhtemel bir askeri harekât karşısında, ki bu harekât savaş anlamına gelecekti, bütün önemli belgeleri ortadan kaldırmaya hazırlandıklarını haber almıştı.

Beyaz Saray'a giderken, eğer Ruslar gerçekten bu buna bir son vermek istiyorlarsa, neden kendi diplomatları bu şekilde hareket ediyorlar diye kendi kendime düşünüyordum. Kruşov'un mektubu gerçekten bir çözüm yolu öngörüyor muydu?

Bu karamsar düşüncelerle toplantıya gittim. Endişelerimde haklıymışım. Bu kez Kruşov'un çok resmî olan yeni bir mektubu Başkan Kennedy'e gelmişti. Ayrıca şurası da muhakkaktı ki, mektubu yazan bizzat Kruşov değil, fakat Kremlin'in Dışişleri Bakanı idi. Mektubun, 12 saat önce gelen tamamen aynı bir tonu vardı : **«Biz Küba'dan füzelerimizi çekeceğiz, siz Türkiye'den füzelerinizi çekeceksiniz. Sovyetler Birliği Türkiye'yi istila etmemek ve iç işlerine karışmamak taahhüdüne girecek; Birleşik Amerika da Küba'ya karşı aynı taahhüde girecek.»**

Bu karamsarlığa eklemek üzere, Mc. Namara, Küba'da Sovyet uzmanlarının üslerde ve IL-28'ler üzerinde gece gündüz çalıştıklarına dair yeni delîller getirdi. Böylece füze bunalımının en güç 24 saati başlamış oldu.

«JUPITERLER GİDEMEZ» DİYORDU

Gerçekte, Ruslar'ın teklifi mantıksız değildi ve ne ABD, ne de Nato müttefikleri için Bir kayıp teşkil ediyordu. Son 18 ay içersinde, bir çok kez, Başkan, Jupiter füzelerinin geri çekilmesi için bir anlaşma yapılmasını istemişti. Bunların modası artık tamamen geçmişti ve Akdeniz'deki Polaris denizaltıları Türkiye'ye daha geniş bir himaye imkânı sağlıyordu.

Başkanın İsrarı üzerine, Dışişleri Bakanı Dean Rusk, 1962 baharında Nato'nun bir toplantısından sonra, bu meseleyi Türk temsilcilerine açmıştı. Türkler buna karşı çıkmışlardı ve mesele de burada kalmıştı.

1962 yazında Dean Rusk'ın Avrupa'da olduğu bir sırada, Başkan bu meseleyi yeniden ele alıyor. Dışişleri Bakanlığı ise, **Türklerle meseleyi alevlendirmenin doğru olmadığı cevabını veriyor. Fakat başkan aynı fikirde değildir. Hüküme timize bir takım siyasal problemler açsa da, bu füzeleri geri çekmek istemektedir.** Dış İşleri bakanlığı temsilcileri Türklerle görüşürler, ancak onları eskisi gibi inatçı bulurlar ve bu işten vazgeçerler. (Devrim'in notu İnönü son Meclis konuşmasında «Memnun olduk bu füzelerin ordan alınmasına» diyor.)

Başkan, kendisi başkan olduğuna ve isteğinin de açıkça belli olduğuna, göre bunun yerine getirileceğine ve füzelerin geri çekileceğine inanıyordu. Tepkiler üzerine bu işi kafasından çıkarttı. Bugün ise, kendi isteklerinin yerine getirilmediğinden ötürü, **bu modası geçmiş Türk füzelerinin Sovyetler Birliğine bahane teşkil ettiğini öğreniyordu.**

Başkan hiddetliydi. Herşeye rağmen Rus tehdidi altında, Türkiye'deki füzelerin geri çekilmesini emretmek istemiyordu. Dışişleri Bakanlığına ve diğerlerine, mantıklı insanların nazarında, bu tip bir anlaşmanın iyi bir teklif olduğu, bizim durumumuzun kötüleştiği ve bunun bizim suçumuz olduğu kanısının uyanacağını belirtti.

TÜRKİYE'YE MİSİLLEME ALABİLİR

Kruşov'un ikinci mektubun de,ki ton ve kapsam değişikliği. Sovyetlerde kararsızlığın hâkim olduğunu gösteriyordu, fakat bu kararsızlık bizde de vardı. Bir kısmı Kruşov'a mektup yazılarak, iki mektup hakkında aydınlatıcı bilgi sorulmasını istiyordu. Ne yapılması gerektiği bilinmiyordu. Fakat buna karşılık bilinen birşey varsa, o da biz bu rada hiç bir şeye karar vermeden otururken, Küba'daki füze üslerinde faaliyetlerin devam ettiğiydi ve şimdi de buna, **bu üsleri tahrip ettiğimiz ve adaşı istila ettiğimiz takdirde, Sovyetler Birliğinin Türkiye'ye karşı misillemeye girişebileceği kuşkusu da eklenliyordu.**

Nato ülkeleri bizi destekliyor ve sert davranmamızı öğütlüyorlardı; fakat bunun sonuçlarının ne olacağını bilyorlar mıydı? **Eğer biz Küba ya karşı bir saldırıya girişseydik ve eğer Sovyetler Birliği Türkiye'ye saldırarak misillemeye girişseydi, bütün Nato ülkeleri kendilerini bu hareketin içinde bulacaklardı.** Bundan sonra belki başkan, düşünmeye zaman kalmaksızın, nükleer silahların Sovyetler Birliğine karşı kullanılmasına karar vermek zorunda kalacak ve bütün dünya bir tehdite karşı karşıya gelecekti.

Kuvvet kurmay başkanları toplantıya katılarak kendi çözüm yollarını getirdiler : Pazartesi günü bir hava saldırısı ve bunu izleyen bir istilâ. Askeri şefler Başkana, ablukayı daima çok ilımlı bir tedbir olarak kabul ettiklerini ve Sovyetler Birliği'nin sadece askeri harekattan anladığını belirttiler. Şefler, sınırlı kuvvet kullanılmasından ötürü bir sonuca ulaşılamadığı, için şaşırmış görünmüyorlardı, zira bu zaten kendilerinin düşündüğü şeydi.

Bu tartışmalar sırasında bize, olayların ve hattâ tarihin akışını değiştirecek bir mesaj geldi. Güney Karolina'dan Yüzbaşı Rudolf Anderson Jr. U—2 uçaklarıyle Küba'daki füzelerin varlığını ortaya koyan ilk keşif uçuşunu yapan iki pilottan birisi, o zamandan bu yana daha bir çok uçuşlar yapmış ve bu sabah da havalanmıştı. Bize, uçağın bir Sam füzesi ile isabet aldığını, Kübaya düştüğünü ve öldüğünü söylediler.

Hepimiz Yüzbaşı Anderson'un ailesinin üzüntüsünü paylaşıyorduk Pilotlarımızı korumak için askeri tedbirler almamız gerekiyordu. Sovyetler Birliği ve Küba'nın muharebeye hazırlandığını anlıyorduk. Amerikalıların, bizim, insanlığın üzerindeki ağın gittikçe daraldığını ve çıkış yollarının teker teker kapandığını hissediyorduk.

Başkan «Bütün Sam üslerinden kurtulmazsak nasıl bu bölgeye U—2 pilotlarını göndermeye devam edebiliriz» diye sordu. «Şimdi tamamen ayrı bir oyun oynuyoruz.»

TÜRKİYE'NİN OLUM — KALIMI

Başlangıçta hemen herkesin, fikri, ertesi sabah bombardıman ve avcı uçakları ile hücuma geçmek ve Sam atış rampalarını tahrip etmekti. Fakat bir kez daha 'Başkan bizi durdurdu. Başkan «Beni düşündüren birinci basamak değil, her iki tarafın dördüncü ve beşinciye kadar tırmanmasıdır. Ve altıncı basamak olmayacaktır, çünkü buraya kadar gidecek kimse kalmayacaktır. Çok tehlikeli bir yola girdiğimizi hatırlayalım» dedi.

Başkan ayrıca «U—2 nin düşürüldüğünün mü, yoksa kaza sonucu mu düştüğünün dikkatli bir şekilde incelenmesini ve bütün muhtemel kararların doğurabileceği muhtemel sonuçların incelenmesini» istedi. Başkan dünyanın diğer ülkelerini düşünüyordu. **Berlin'de, Türkiye'de ne olacaktı? Eğer Küba'ya saldırılsa ve Ruslar da Türkiye'ye saldırarak misillemeye girişselerdi, Türk füzeleri hareket te geçirilebilir miydi ve geçirilmeli miydi?** Başkan, füzelerin ateşlenebilmesi için ken di izninin alınmasını gerektirecek şekilde, atom başlıklı füzelerin irtibatlarının kesilmesini istedi. Bizim karşı koymamızın hazırlanmasında Türkiye'nin ve Nato'nun geri kalan kısmının rolü ne olacaktı? Çok kısa bir sürede bu ülkeler bir ölüm — kalım sava sı ile karşı karşıya kalabileceklerdi. Böyle bir durumda bu ülkelerin, özellikle âni ve yıkıcı bir harekâtla karşı karşıya geleceklerse, bizim ne yapmaya hazırlandığımızdan haberdar edilmeye hakları yok muydu?

Başkan tekrar tekrar, kararlarımızın herbirinin sonuç larını tartmamızı hatırlattı. Nasıl bir misilleme bekleme liydik? Bunun bizim için sonuçları ne olabilirdi? Başkan ayrıca kendimizi, yaşacağımız hareketlerin başkaları üzerindeki etkilerinin sorumlusu olarak kabul etmemiz gerektiğini de belirtti. Nato, ABD'yi desteklıyordu. Fakat acaba bu ülkeler atıldıkları tehlikenin bilincine varmış mıydılar? Bu gerekli ve çok acele kararları ABD Başkanı tek başına alabilirdi, fakat bu kararlardan herhangi biri, diğer bir çok ülkelerdeki halkların ve hükümetlerin elini kolunun bağlayabilirdi. Başkan «Her an bu sorumluluğun bilincinde, yani Birleşik Amerika için, Sovyetler Birliği için, Türkiye için. Nato için, gerçekte bütün insanlık için. bi zini karar verdiğimize Bağ

(Sonu S. 5'de)

GÖRÜŞLER

ÇIKMAZDAKİ BUNALIMIN GERÇEK SORUMLUSU?

Bizim kuşak ortalama olarak Cumhuriyetin ilânı ile ilkokula başlar. 1938'e kadar Atatürk'ün kişiliğide kendimizin ihtiharını, milli gurur ve haysiyetimizin heyecanını yaşayarak gençlik yıl larına vardık.

Katamızda patlamaya hazır bir devrim hamleciliği potansiyeli, içimizde alev alev ya nan bir hizmet ateşi ile O'nu kaybettiğimiz yıla ulaştığımız zaman malzemesi bütün ayrıntıları na kadar Atatürkçülükten derlenmiş bir ruh ya pısı varlığımızın bütün hücrelerine yerleşmiş bulunuyordu. Buna rağmen Atatürk'ün başımız dan birdenbire ayrılıvermesi bizim için dayanılmaası ve tesellisi çok güç bir acı olmuştur.

O zamanki kafamızla, tek umudu İsmet Paşa'nın iktidarı ele almasında görmüşüzdür. Bu umut; «Paşa»nın, gençlikteki yığınlarınmış, kümelenmiş Atatürkçülük potansiyelini Türk milletinin çıkarına ve yararına en rasyonel ve hamleci bir güç ve anlayış ile kanalize etmeye muktedir tek insan olusuna duyduğumuz güvenden doğuyordu.

İkinci Dünya Savaşı süresince memleket te meydana gelen her yöndeki karma karışıklığı, savaşın dünya çapındaki etkilerinin sosyo—ekonomiyi basıncladırdan doğal sonuçları ola rak görüyorduk.

Bir taraftan da, milletimizin genç kuşakla rını eğitirken bizim benliğimize sindirilen Ata türkçülüğün henüz sosyal bünyenin derinlikle rine burgulanmamış olduğunu gözlüyorduk. Bu gözlem: bize görevimizin çapını ve hizmetimi zin ağırlık derecesini duyurmakla inanç ve ül kümüzde, her geçen gün, bir garantileşme sert liği meydana getiriyordu.

Savaş bitti. Türkiye, savaşa karışan dev letler kadar değilse bile, küçümsenmiyecek bir tekatsızlık içinde 1946 yılına ulaştı. Mem leket, her yönden, sosyal, ekonomik, kültürel. yığınla çözümü gereken problemlerin ortasında çaresiz bekliyordu.

Türkiye'nin bundan sonra karşılaştığı olayların, ihanetin hattâ hıyanetin panoroması çok çizilmiştir. Ciltlerle kitap, tonlarla makale yazıldı. Bunların neler olduğunu bizden sonraki kuşakta kısmen görmüş ve yaşamıştır.

KARŞI DEVRİMİN İLK BELİRTİLERİ

Atatürk'ün ölümünden sonra başlatılan ve O'nun ilkelerini silip süpürmeyi hedefleyen Karşı—Devrimin ilk belirtileri; O'nun ana ilkeleri olan laîsizmden ve milli bağımsızlıktan tâviz ve diğer ilkelerini «rötuş» etmekle başlar.

Çok partili nizamın iktidar kapabilme ya rışı devam ettikçe; yalnız, memleketin bütün çözüm bekliyen sorunları bir tarafa itilmekle kalınmamış, korkunç bir kin ve düşmanlık ya rışı içinde iç ve dış ortaklığa dayanan ve mil letin derisini yüzen bir sömürü düzeni de tez gâhlanmıştır.

Çok partili nizama geçişin, savaşı zaferle bitiren demokratik cephenin baskısı sonucu meydana getirilemediği bugün bir gerçektir. En ağır dikta rejimlerini yürütmeye devam eden memleketlerin harp sonu ittifakları sevesevе alındığı gözlerimizin önünde duruyor.

Demokratik bir nizamın kurulması için gerekli sosyo—ekonomik yapının inşasından evvel böyle bir düzene geçmek heves ve zorunluluğu, alt yapı reformlarını yapılma ihtimali karşısında sömürebilme olanaklarından mahrum kalacak mütegallibe—aşa sınıfının direnmesi ve Paşa'nın demokrasi Mesihliğini kimseye bırakmamak ihtirasından doğmuştur. Bu nedenlerle kurulan «sicî demokrasi»nin 1960 yılına kadar Türkiye'ye neler çektirdiğini ve hâlâ neler çektirmekte olduğunu hepimiz görüyoruz.

27 MAYIS, ATATÜRK İLKELERİNE DÖNÜŞ HAREKETİDİR.

1960 ihtilâli; karşı—devrim ortaklığına karşı indirilmiş bir darbe. Atatürk'e ve devrimlerine bir dönüş hareketidir. Fakat bu ihtilâl başarıya ulaşamamıştır. Sâdece, "Türklerin 1938' denberi görmeye başladıkları 22 yıllık korkulu bir rüyadan ancak bir kaç aylık gibi kısa bir süre, uyanmasından başka bir olanak sağlıyamadı. Bunun gerçek tek nedeni: Yaşantısı boyunca içinde taşıdığı iktidar ihtirasının bas kısından ve çekiminden kendini bir türlü kurtaramayan «Paşa»nın, aşağıda kısaca belirteceğimiz bütün kişilikleriyle, ihtilâl amaçlarının ve ihtilâlcilerin karşısına dikilmesidir. «Paşa» büyük bir hırs ve inatla, yarım yüz yıllık tecrübe ve taktikleriyle sahneye atılmış ve Atatürk' e uzanan kolları kendine özel insafsızlığı ve ustalığı ile dibinden budamıştır.

«Paşa», Türkiye'nin siyasi hayatına ihtilâlcilik ile atılmıştır. Böyle olduğu içindir ki, Türkiye'de doğabilecek bir ihtilâl iktidarının kendini süngerleyebilecek tek neden olacağını çok iyi bilmektedir. Bu yüzden ihtilâl ihtimallerine karşı her türlü manâyı dikmeyi bir an bile gözünden uzak tutmamaktadır. Bugünkü iktidarla tutucu koalisyonu, kuyudan adam çıkartmakla zinde kuvvetlere indirdiği darbe, sağlam güçleri birbirinden ayırmak için girıştiği oyunlar ve nihayet bugünkü iktidarın akıl almaz ve en basit mantıkla bağdaşmaz idaresini destek lemesi hep kendi yönetimine göre ihtilâle karşı örduğü duvarlardır.

ÜÇ AYRI KİŞİLİKİ.

«Paşa» girıştiği bütün manevralarda üç kişilik kullanır; kendi kişiliği, siyasi kişiliği ve tarihi kişiliği. Birinci ve ikinci kişilikleri; içinde bulunduğu ortama, gerekli gördüğü davranışa, oluşmalarını istediği manevraya göre çeşitli yüzler gösterir. O'nun bir sırtlan kadar insafsız olu şunun yanında, bir fok balığı kadar munis ve kaypak görülmesi mümkündür. Kendi kişiliğine; bazen ağır, oturaklı ve samimî olmayan bir özellik giydirebilmektedir. Bu kişilikte vefa duygusu yaşantısının hiç bir anında kendini göstermemiştir.

Siyasi kişiliğini, her şeyden çok, kendi kişiliğini kitleler hâkim kılabilme oportünizmine dayandırır. Bu kişiliği hiç bir zaman «milletini içinde bulunduğu karanlık kuyudan çıkarma» gayretin göstermemiştir.

İzlemek istediği iç politika, kendi kişiliğini gölgede bırakmak ihtimali olan kişilere ve güçlere karşı ayak oyunlarıyla geçer. Çoğu zaman davranışları ve tutumları arasındaki çelişmeye aldırmaz: Bir taraftan, vatan hıyaneti sucundan idama mahkum olanların infazına mani olma gösterişini, siyasî suçlarda idamın uygun olmıyacağı hukuk anlayışına dayayarak, siyasî yatırım yaparken beri taraftan, vatanper verilikleri yüzünden kendisinin kurduğu tuzakla ra düşmüş olanların, iktidarı zamanında asılmalarına karşı kılı bile kıpırdamaz.

Tarihi kişiliğine gelince: Bu apayrı bir özellik ortaya koymaktadır. Bütün gücünü ve aşırılığını, Türkiye ile 32 yıldır oyuncak gibi oynama cesaretini hep bu kişiliğinden almakta dır. Kendi ve siyasi kişilikleri açık verdikçe dalma tarihi kişiliğinin gerisine çekilir. Bu kişilik, Parlamenter dokunulmazlığı ile ölçülemeyecek derecede delinmez bir emniyet zırhı ile kaplı dır. Oraya çekildiği zaman kendi kişiliği tam bir emniyette hissettiği için siyasi hayatında ki çelişmelerden ve Türkiye'ye karşı girıştiği pervasızlıklardan çekinmeye lüzum görmeyecek bir cür'et içerisindedir.

Devrimcilerin bugüne kadar kadar başlarına gelmiş belâların asıl ve ana nedeni; «Paşa»nın yıllarla devrimci güçlerin koruyucusu gibi sırasında başında, sırasında yanında görünmesidir. Gerçekte, «Paşa» Atatürk'ten sonra devrimci güçlerin baş düşmanı ve karşılarına her hamlelerinde dikilen en büyük hendikap olmuştur. Bu gerçek «kuyu olayı»na kadar devrimci güçlerin büyük bir kısmı tarafından anlaşılmamıştır. Onun tarihi kişiliği haklı olarak bir çok kanının gözlerini kamaştırmıştır. Gerçek ve siyasi kişiliğini görememişlerdir .Görüpte ikaz edenlere inanmamışlardır.

Biz karşı — devrim kuvvetlerinden hiç bir zaman çekinmedik. Onlar da kendilerini sakla madılar. Kavgamız devam edip gidiyor. Veri ve kuvveti bilinen düşmandan korkulmaz. Devrimci güçler yıkılırsa kendi içlerine sızmış dev rimci geçinen çıkarcıların ihanetinden çökerler

Devrimciler, 22 yıl sürdürülen karşı devrim mal'anetini 27 Mayısta bir hamlede ve kolaylıkla yerle bir etmişlerdir. Ama onları da «Devrimci Paşa» ustası olduğu Bizans oyunlarıyla nefes aldırmaksızın kuşatıp getirmiştir!

İşte.. Türkiye'nin başına çökmüş talihsizlik lerin lideri..

Devrimciler; Bugün içinde bulunduğumuz bunalımların icatçısını, tek sorumlusunu yakından tanımalı, iyice öğrenmeli ayaklarını ona göre atmalıdırlar. «Paşa»yı gerçek kişiliği ile tanımak ve tanıtmak bir vatan borcudur.

Kimsenin ölümünü dilemeyecek küçüklüğe düşmeyiz. Ama, bugün en büyük temennimiz «Paşa»nın Türkiye'nin siyasi yaşantısından bir an evvel çekip gitmesidir. Bu, Türkiye'nin kurtuluşu. Atatürk'ün dönüşü olacaktır.

Dündar Seyhan

GENELKURMAYIN DİKKATİNE

ABD, ordular içinde nasıl çalışıyor?

Milli Birlikçi Haydar Tunçkanat'ın açıkladığı iki belge, Türk Ordusu içindeki gelişmelerle Amerikan istihbarat servislerinin ne kadar yakından ilgilendiğini gösterdi. Tunçkanat'ın son kitabında yayınladığı Pentagon mahreçli belge, Genelkurmay'da ikili anlaşmaları kurcalayanlarını tesbitini istemekteydi. Daha önce açıklanan CIA raporunda ise, köklü reformlardan yana devrimci subaylarını tasfiyesi öngörülmekteydi.

ŞİLİ'DE ORDU ANKETİ

ABD, Türkiye'de olduğu gibi, Güney Amerika orduları içinde de aynı yolda çaba göstermektedir. Amerikan Savunma Bakanlığı (Pentagon), Şili'de son zamanlarda bir anket yaptırmıştır. 26 Ocak 1970 tarihli Le Monde gazetesine yazıldığına göre, anketin konusu şuydu: «Subaylar, hayat şartlarından hoşnut mudur? Politik hayata hangi şartlarda müdahaleyi düşünebilecekler-dir.»

Şili'de daha önce de, Pentagon'un «Camelot Planı» adı verilen, görünüşte sosyoloji araştırma niteliğindeki bir teşebbüsü olmuştu. Amaç, Şili'de ihtilâl şartlarını tesbit etmek, Fakat projenin amacı kamuoyunca duyulmuş, Camelot Planı bir skandalla sonuçlanmıştı. Şili'deki Amerikan Sefiri, Camelot Planı yüzünden Şili Hükümetinden özür dilemek zorunda kalmıştı. Yeni ankete ise, Şili subayları arasında devrimci sol fikirlerin yayılması üzerine girişilmiştir: Çok tutulan yüksek rütbeli subaylardan General Viaux'nun, Amerikan sermayesine aleyhtar, ekonomik ve politik bağımsızlığı öngören fikirler beslediği ve genç subaylar arasında taraftar topladığı tesbit edilmiştir. General Viaux'nun yakını olan Yüzbaşı Mora'nın sivil sol çevrelerle temas kurduğu görülmüştür. General Viaux acele emekliye sevkedilmiştir. Fakat ordu içinde sol eğilimli hayli taraftarı vardır. Bu durumdan telâşlanan Pentagon, sağcı subayların teşvikçisi olmuştur. Deniz ve Hava Kuvvetlerine mensup bir kısım subaylarla «siyah beretli» komandoların şefi olan albay, Amerikanın desteklediği sağ grubu teşkil etmektedir. Bu faaliyetlerin sonucu, Küba'da darbe söylentileri artmıştır. Sol partiler açıkça, Amerikanın bir darbe hazırladığını ileri sürmüşlerdir.

PERU'DA «PROTECTION» PLANI

Peru subaylarının devrimci eğilimleri daha 1968 yılında, Amerikan istihbarat servislerinin dikatini çekmiştir. Amerikan Hava Kuvvetlerinin kurduğu özel bir araştırma şirketi olan Rand Corporation'un Pentagon hesabına girıştiği ve 1968 Ekiminden önce Pentagon'a sunduğu anketle şu sonuca varılmıştır: «Peru'da askerler, bir müdahalede bulunurlarsa, bunu, kişisel nedenlerle değil, toplumsal nedenlerle yapacaklardır.» Gerçekten Rand Corporation'ın teşhisi doğru çıkmıştır. Perulu askerler, 1968 sonlarında yönetime el koymuşlar. Amerikan şirketlerini millileştirmişler, köklü bir toprak reformunu uygulamaya koyulmuşlar ve amaçlarının, bağımsızlık, sosyal adalet, kalkınma olduğunu açıklamışlardır. Daha önce Perulu askerler, Ecevit tipi bir programa sahip Belaunde'nin partisinin iktidara gelmesinin teşvikçisi olmuşlardı. Orta solcu hükümetten, Rockefeller'in petrol şirketinin millileştirilmesini ve toprak reformunu gerçekleştirmesini beklemekteydiler. Emperyalizmin ve içindeki çıkar çevrelerinin gücü karşısında hayalci bulunduğu, bunları başaramamış, altı yıl bocalımış ve sonunda Rockefeller'in petrol şirketiyle, kapitülasyon niteliğinde bir anlaşma imzalanmıştır. Ordu bunun üzerine, orta solcu partinin başaramadığını gerçekleştirmek üzere iktidara el koymuştur ve yönetimi şimdiye kadar hayli başarılı olmuştur.

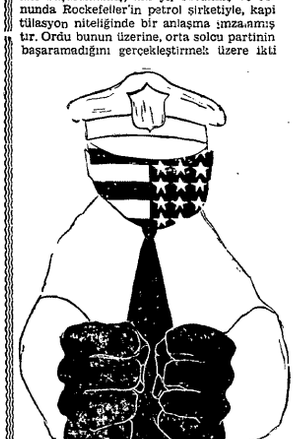

Pentagon ise, Rand Corporation'un anketi üzerine, 1968 Ekiminden itibaren Protection (Koruma) planını yürürlüğe koymuştur. Başlangıçta planın amacı, Amerikan şirketlerinin tesislerinin korunması sanmaktaydı. Fakat Peru'nun bugünkü yönetıcilerinin söylediklerine göre, plan, tam bir casusluk faaliyetine yönelmiştir. Peru istihbarat servisleri, yüzlerce kişinin fişlen diğini tesbit etmişlerdir. Amerikan Sefareti nin birçok mensubu, Peru'dan çıkarılmıştır. Peru'nun asker yöneticileri ötke'dir, fakat Protection Planını kamuoyuna duyur maktan kaçınmışlardır. Amerikan Sefiri ise, olayı sineye çekmiştir.

BOLİVYA'DA CIA FAALİYETİ

Peru'dan sonra Bolivya'da da, Amerikan petrol şirketlerini millileştiren, bağımsızlığa ve toplumsal devrimlere yöneleceği ni söyleyen bir askeri yönetim iktidara gelmiştir. Peru'da ordu sol milliyetçilik fikri etrafında birleştiği halde, Bolivya ordusu, Amerikancı ve sol milliyetçi unsurlardan kuruludur. Bu nedenle, Amerikan taahiyeti için Bolivya'da zemin daha elverişlidir. Nitekim sertlik taraftarı Ernest V. Siracusa'nın La Paz'a ABD Sefiri olarak gelmesiyle, karşı darbe ihtimalleri artmıştır. Bolivya'da askeri yönetimin başı olan General Ovando, Aralık ayında «dışarıdan bir komplonun hazırlandığını» açıklamıştır. 1964'ten beri sürgünde bulunan Bolivya'nın eski yöneticilerinden Estenssoro'nun Washington'a gidişi dikkati çekmiştir. Bolivya Hükümeti, 23 Ocak 1970 günü, La Paz'da bir CIA casusluk şebekesinin varlığını açıklamıştır. İçişleri Bakanı General Ayoroa'ya göre, «Che Guevara» ya karşı 1967'de girişilen harekât sırasında bir CIA şebekesi İçişleri Bakanlığına yerleştirilmiştir. Bu bakanlığın memurları hâlâ CIA hizmetinde çalışmakta devam etmektedirler: Barrientos Hükûmeti günlerinde içişleri bakanı olan ve kendisi de bir süre CIA ajanlığı yapan Arguedas, 1968'de CIA faaliyetlerini kamuoyuna duyurmuştu, fakat o zaman General Barrientos, «tamamen hayal mahsulü» diye iddiaları yalanlamıştı. General Barrientos, bir helikopter kazasında ölmüştür. Fakat adamlarının Bolivya'daki faaliyetleriyle CIA şebekesinin açıklanması arasında La Paz'da bağlantı kurulmaktadır.

WASHİNTON'UN YENİ DOKTRİNİ

Görüldüğü gibi, Amerikan servisleri, orduları ele geçirme yolunda büyük faaliyet göstermektedir. Şimdi Washington'da yeni bir gelişme, doktrin planında ortaya çıkmıştır. Washington'un özellikle Kennedy zamanında geliştirilen resmi tezi, darbelerle işbaşına gelmiş askeri rejimleri desteklemekten kaçınmaktı. Gerçekte ABD'nin tutumu çok farklı da olsa, resmi tez buydu. Şimdi resmi tez de terkedilmiştir. Nixon'a Güney Amerika konusunda rapor veren Rockefeller'e göre, askeri rejimler desteklenmeli dir. Rockefeller'e göre, «temsili demokrasi ler ile askeri rejimler arasındaki ayırım» esk imiştir. Rockefeller, «ihtilâl toprağı bere ketlidir ve bize karşı ihtilâli yöneten güçler, sinden kapımıza ulaşmıştır» demektedir. İşte Rockefeller, bu nedenlerle, toplumsal sorunlara eğilmiş, mukteder askerlerin ve tiştiğini, bir istikrar unsuru olarak askeri rejimlerin desteklenmesi gerektiğini ileri sürmüştür. Nixon da Güney Amerika ile ilgili konuşmasında, bu görüşleri pay'aştığı nı belli etmiştir. Yeni doktrine göre, askeri rejimler, istikrarı sağlayacaklar, Amerikan çıkarlarını koruyacaklar ve toplumsal yapı reformlarını gerçekleştireceklerdir. Ne var ki, «Amerikan çıkarlarının korunması» amacı ,toplumsal yapı reformlarıyla nasıl bağdaşacaktır? Reformlara yönelen askerler, herseyden önce, Amerikan trüst'lerine karşı çıkmaktadır. İşte bu noktada «iyi askerler» ile «kötü askerler» ayırımı ortaya çıkmaktadır. ABD. askeri rejimleri tutacaktır ama, bunlar Brezilya tipi askeri rejimler olacaktır. Peru ve Bolivya tipi «kötü» askeri rejimleri ise devirmek gerekti dirl.

PAYEL
YAYINEVİ SUNAR
V. İ. LENİN
BİZ HANGİ FİKİR MİRASINI İNKÂR EDİYORUZ
Çeviren : Şerif YULUSİ
Halkçılığın (Popülizm'in) LENİN tarafından yapılan tenkidi
YENİ CIKTI
8 Lira
PAYEL YAYINEVİ —
PK. 889 — İSTANBUL
(Devrim — 16/5)

yeni belgeler açıklanıyor
haydar tunçkanat
ikili anlaşmaların içyüzü
Bütün Yurtseverlerin Başucu kitabı
368 Sayfa, 15 lira
adres: süleyman sırrı sokak 2 / 12 yenişehir-ankara
ekim yayınları

IRAK

İdamlar ve Kürtler

General Bekir

Le Monde gazetesi, Irak'taki son idamları başyazında şöyle yorumluyor:

«Bağdat ile araları aylardır çok kötü olan İran istihbarat servislerinin komployа katılıp katılmadığı, şimdilik tartışma götürebilir. Fakat idamların esas itibariyle Batı taraftarlığıyla tanınan ve Irak politik yelpazesinin sağın da yer alan kişileri hedef aldığı kesindir.

Bu şartlarda, Devlet Başkanı General Bekir'in, «Doğu ülkelerine ve sola açılma» politikasının belli başlı hasımlarını tasfiye etmek istediği açıktır. Şimdiye kadar Hükümete, «ejektirici ve şartlı destek» getiren komünistleri Hükümete alma yolunda Generalin ısrarı, Sovyetler Birliği ile imzaladığı petrol anlaşmaları, Doğu ülkelerine verdiği çeşitli imtiyazlar (özellikle Polonya'ya kükürt madenleri), ordu ve halkın bir kısmında ciddi bir hoşnutsuzluk yaratmıştır.

Yine mümkündür ki ,bu fırsattan yararlanarak, General Bekir, Barzani'nin Kürt gerillacılarıyla giriştiği mücadelelerin olumlu yönde geliştiği bir sırada, ordu içindeki muhalefet gruplarını da tasfiye etmiş olsun. Beyrut'tan gelen haberlere göre, Salâh Yusufi, Dara Osman ve Dara Tevfik'ten kurulu bir Kürt heyeti, darbe teşebbüsünün açıklanmasından üç gün önce Bağdat'ta bulunmaktaydı. Heyetin muhtariyetçilerin çok lehine olduğu söylenen bir anlaşma projesiyle, Barzani'nin genel karargahına gittiği i leri sürülmektedir. Barzani'nin darbe teşebbüsünde parmağı olduğu yolundaki söylentilerin Irak Hükümetince yalan lanması anlamalıdır. Ayrıca Barzani'ye muhalif bir grubun şefi olan Bağdat Hükümeti taraftısı Celâl Talabani'nin sürülmesi dikkati çekmektedir.»

Sevunma Bakanı General Takriti ise, Barzani temsilcileriyle müzakerelerin sonuçlandığını, Irak'ın Kürt milleti nin şahsiyetini tanıdığını açıklamıştır. Ülkenin Kuzey bölgelerinde sivil halk ve ordu mensupları için genel a filân edilmiştir. Serbest bırakılanlar, eski görevlerine getirilecek tir.

L'Express dergisi ise, darbe teşebbüsüyle ilgili şu ayrıntıyı vermektedir: Sahıyı Çarşambaya bağlayan gece, a ralarında emekli General Rasit Muhsin El Cenabi de bulunan beş darbeci bir telefon almışlardır. «Hain Bekir elimiz dedir. İdamında hazır bulunmaya geliniz» Beşler, bu kolay darbeyi kutlamak üzere, Cumhurbaşkanlığı sarayına koşmuşlardır. Keyifli dirler. Birbirlerini tebrik etmekte, ilk zafer bildirisini hazırlamaktadırlar. Rastladıkları subaylara rın derhal rütbelerini yükseltmişlerdir. Başkan Bekir, bu sırada entarisi, ayaklarında terlikler ortaya çıkıverir ve otomatik tüfeklerin tehdidi altında onları yandaki salona geçirirler. Bu salonda «İhtilâl Mahkemesi» toplantı halinde dir. Herşey Irak gizli servisleri tarafından iplerini çekerek kukla oynatırcasına «telegide» edilmiştir.

Küba bunalımı

(Başı S. 4'de)

kamın karar verdiği bilincine varmamız gerekir» diyordu.

Ekim ayının o Cumartesi günü öğleden sonra Konsey salonunda geçen saatler hiç ürmüzün zihninden asla silin meyecektir. Eskiden hiç bir zaman yapmadığımız şekilde, Birleşik Amerikanın gücü nün, başkanın gücünün verdiği sorumlulukları, ne bizden, ne bizim ülkemizden ve bura da toplanmış, geleceklerine veren, yaşantılarının ve ölümün dayandığı tedbirleri alan kişilerin varlığından haber dar olmayan dünya insanları karşısındaki sorumlulukları ölçtük.

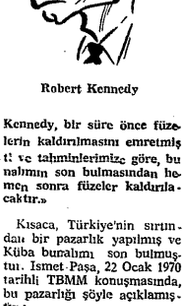

Robert Kennedy

Başkan «Yarın hücum etme yeceğiz, Bir defa daha deneyeliım dedi. Dışişleri Bakanlığı Başkana. Başkan Kennedy den Kruşov'a gönderilecek bir mektup taslağı sundu. Mektup, son gelen mektupta ki tekliferi reddediyor ve Türkiye'deki füzeerimizi geri çekmiyeceğimizi beirtiyordu.

Ben bu mente karşı geldim. Ted Sorensen ve diğerlerinin de desteğini alarak, Kruşov'un son mektubunu bilmemez likten gelmeyi ve sadece gaze teci John Sicali tarafından ile tilen ilk teklifine cevap ver meyi teklif ettim: Birleşik Amerika ve diğer Amerikan devletleri Kübayı istila etme yeceklerini taahhüt ettikleri takdirde. Birleşmiş Milletle rin denetimi altında, Kübada ki hücum silahları ve Sovyet füzelerinin geri çekilmesi.»

Bunun üzerine Sorensen ve Robert Kennedy, Başkan adına Kruşov'a gönderilecek mektubu kaleme alırlar. Mektupta, Türkiye'deki füzelerden söz edilmemekte, fakat bunların kaldırılabileceği çok kapalı bir ifadeyle ihsas edilmektedir. Nitekim Robert Kennedy de Sovyetlerin Washington'daki Sefiri Dobrynine ile yaptığı konuşmada, Türkiye'deki Jüpiterlerin kaldırılacağını bildirmiştir. Sovyet Sefirinin Robert «Kennedy'ye söylediği şudur : «Başkan Kennedy, bir süre önce füzelerin kaldırılmasını emretmiş ti ve tahminlerimize göre, bu nahmın son bulmasından bir meçe sonra füzeler kaldırılacaktır.»

Kısaca, Türkiye'nin sırtından bir pazarlık yapılmış ve Küba bunalımı son bulmuştu. İsmet Paşa, 22 Ocak 1970 tarihli TBMM konuşmasında, bu pazarlığı şöyle açıklamıştır :

«Bizim üzerimizde o gün pazarlık oldu, tabii gördük ve memnun olduk o zaman bu füzelerin oradan alınmasına. Ama sonradan yazılanlara göre meydana çıkmıştır ki, Rus lara Amerika (Beni Küba'yı işgal edeceğim, buradaki üsleri kaldırmak istiyorum) deyince, Ruslar, (Bunu ben kabul ederim. Sizin de Türkiye'deki ve Italya'daki üslerinizi kaldırmanız şartıyla demişler dir ve onlar da kabul etmişlerdir, gerçek budur.»

Metin Toker ise, «İsmet Paşa'yla On Yıl» serisinin dördüncü cildinde (s.103) «Beyaz Saray, Sovyet Rusya'nın «Küba'ya karşı Türkiye» teklifini, üzerinde tek bir an düşünmeden reddettiı» diye yazmaktadır. Gerçek, İnönü'nün belirttiği gibidir. Yalnız İnönü'nün sözlerinde de bir yanlışlık vardır. Paşa, «füzelerin alınmasına memnun olduk» diyor. Gerçekte Türkiye, «füzeler kalsın» diye çırpınmış tır ve sonunda füzeler, Amerikan baskısıyla sökülmüştür.

Amerikan Emperyalizminin Orta Doğu plânları ve Türk devrimcilerinin durumu

Kısa bir süre önce Orta Doğu Teknik Üniversitesinde Türkiye'de ilerici düşünceyi temsil eden çeşitli kanatların bir araya geldiği bir açık oturum düzenlendi. Katılma olanağı bulamadığımız için oturumu ancak gazetelerden ve bunların yer verdiği ölçüde izleyebildik. İleri ciler Forumu kendi içinde hızlıleşmeye, hatta yeryer çatışmaya başlayan ilerici cepheyi bir raya getirip, karşılıklı tartışma olanağı yarattığı, ayrılmaların nereden doğduğunu belirtmeye yaradığı ve ortak bir zemin hazırladığı için son derece önemli saydığımız bir fonksiyon ye rine getirdi. Ancak ilerici sol cephenin hiç olmazsa bir kısmında bizim gözlediğimiz zaafları da su yüzüne çıkardı.

Tarihsel olarak ilerici sol kanatların gelişti ği kapitalist ülkelerde bunların en güçlü yanı, günlük somut olayları, geniş bir kapitalizm perspektifi içinde değerlendirmesi, gerçekçi olması, doğmaları bir yana itebilmesi ve somut olaylara karşı gerekli eylem biçimleri yaratması olmuştur. Kapitalizmin dayandığı, ide allst — rasyonalist felsefinin aşırı soyutlamaları, kapitalizmin güçsüz yanlarını ihmal ederek gerçekçilikten kaçınması karşısında, ilerici sol akımlar, gerçekçilikten güçlerini alarak kapitalizmi yerinde eleştirebilmişlerdir. Ancak, kapitalizm içinde üretim güçleri geliştikçe, idea lizmin amprizmlnden ve ilerici sol cephenin eleştirilerinden yararlanarak, kapitalizmin, kendi içindeki gerilimi bugün için azaltabildiği gerçekçiliği ilerici sol cephenin tekeline bırakmadığı da bir gerçektir. Türkiye'de de ilerici sol kanattan beklenen asgari düşünce ve eylem, gerçekçi olması, aşırı soyutlamalara düşüp günlük olayların somut gerçeklerini ihmal etmemesi, hele somut olaylarla mücadeleyi soyut sloganlarda aramamasıdır.

TÜRKİYE İÇİNDEKİ AMERİKA

Bugün Türkiye'nin karşılaştığı en yakın, en somut «gerçek», Türkiye içindeki Amerika'dır. Bununla mücadele etmek gerektiğinde, Milli Demokratik Devrim tezini savunanlar, TİP'liler, ve CHP'nin ilerici kanadı oybirliği içindedir. Aralarındaki görüş farkları ne olursa olsun, «emperyalizmle savaş» sloganı hepsinin birleştiği ortak nokta lardan biridir. Ancak, «emperyalizmle savaş» soyut bir slogandır. ABD, bugün, Türkiye 'yi yeni örümcek ağlarına düşürmek için, geniş çaplı somut bir eyleme girişmiştir. Bu eylem, Yunanistan — Türkiye — İsrail arasında üçlü bir dayanışma yaratarak, ABD'nin bu bölgedeki yerini sağlamlaştırmaya yönelmiştir. Nixon'un sağ kolu olduğu belirtilen Yahudi asılı ve kuş kusuz Siyonizmin elçisi Senatör Jacop Javits' in beyanları, bu bakımdan çok ilginçtir. Amerika'nın Türkiye'den çekilmeyeceği, beklenen bir açıklamadır. Ancak, Orta Doğu'daki Arap—İsrail çatışmasında Türkiye'nin bir aracı durumuna getirileceği anlamını taşıyan ve ,Propeller Klüp gibi nitelikli meydanda ,bir topluluk için de yapılan açıklamalar ,gerçekten, beklenmedik bir açıklıktadır. Secaat arzederken sirkatini söyleyen, kıptiyi hatırlatmaktadır.

YENİ TEHDİLER.

ABD, şu günlerde, Türkiye'yi Orta Doğu sorunları içine düşürecek ve başına yeni işler açacak bir tertibi, her alanda ,planlamaktadır. Yarın öbür gün, Yahudi asıllı bir Amerikalı'nın yönettiği Orta Doğu'yla ilgili araştırma kurumları (!) kurulacak, Türk ilim adamları, bu araştırmalara (!) davet edilecek ,bu konuda pasifleştirilecek yeni kesimler yaratılacaktır. Bu, önümüzdeki 3—5 ay içinde, bir olup—bitti ye getirilecek yeni bir durum yaratacaktır. Türkiye, bugündedek, Orta Doğu sorununun dışında, hiç olmazsa, büyük ölçüde kalabildiyse de, bütün olaylar açık seçik gösteriyor ki, bundan böyle aynı tarafsız durumun devamı mümkün değildir, olamayacaktır. Esasen, Türkiye içindeki Amerikan üsleri — tesisleri, Lübnan olayında olduğu gibi, şimdi de, heran Türkiye yi bu bâdirenin içine düşürecek bir tehlike kaynağıdır. ABD ile Türkiye arasında son zamanlarda artmaya başlayan, politikacı ve sosyal ilim araştırmacısı trafiği, tamamiyle Orta Doğu sorunu ile ilgili gözükmektedir. Etarfımız da örülen ağ yoğunlaşmakta, çember daralmaktadır.

Bu, kapitalist emperyalizmin geniş para pektifi içinde, somut, günlük ve en yakın tehlike kaynağı olan bir olaydır. İlerici sol cephenin, Forumda varılan ortak anlaşmaya göre, bu na karşı sloganı, «işçi sınıfının öncülüğünde emperyalizmle savaş»tır. Bu, soyut, havada kalan bir slogandır. Günlük somut olaylarla, soyut sloganlara dayanarak mücadele edilemez. Türkiye, sosyalist devrim aşamasında olsa da olmasa da, önümüzdeki 3—5 ay içinde iktidarın sınıfsal yapısında hiçbir değişme beklenmemektedir.

Oysa, kesin, önümüzdeki aylar içinde Türkiye, Orta Doğu çatışması içine bir veya diğer biçimde itilebilir. İlerici sol cephe buna karşı ne yapabilecektir? Meseleler üzerinde soyut değil ,fakat, somut biçimde düşünme alışkanlığına ulaşmalıyız; meseleleri sadece açıklamakla değil, fakat bunlara nasıl karşı koyabileceğimizi de araştırmalıyız. Türkiye'de kimler siyonizm ve emperyalizmle işbirliği içindedir, kimler değildir? Siyonizme karşı gruplar arasında işbirliği olanakları nelerdir? Türkiye'deki kapitalizmde siyonizm daha doğrusu, belli başlı Yahudi asıllı işadamları ne denli güçlüdür? Bu açmaz dan Türkiye, bugünkü koşullar içinde nasıl kur tulabilir?

Eğer bu sorulara cevap, «İktidarın sınıfsal yapısı değişmeden hiçbir şey değişmez, hiçbir şey yapılamaz» ise, bu, bir çeşit kaderciliği ka bul etmektir, hareketsizliğe dâvet etmektedir. Çünkü, iktidarın sınıfsal yapısı bir iki ay içinde değişecek bir olgu değildir. Oysa, her gün, Türkiye etrafında yeni ağlar örülmektedir.

Güleryüzlü sosyalizm — sahk yüzlü sosyalizm, Asya Tipi Üretim Tarzı — Feodalite, Milli Demokratik Devrim aşaması — sosyalist devrim aşaması ve bunun benzerleri gibi ilerici cepheyi bölen, günlük somut olaylarla ilişkisini azaltan tartışmalar çok uzun sürmüştür; somut olaylara karşı soyut sloganlarla savaşılabileceği gibi aldatıcı bir durum yaratmış, emperyalizmin de çok fazla işine uygun düşmüştür. Bu tartışmalar, bir bakıma, ilerici sol cephenin zaafı da olmuştur.

İlerici sol cephe, en yakın tehlikeyi teşkil eden somut olayları ele alır, bunlara soyut sloganlar yerine somut eylem biçimleri arıyarak mücadeleye girişirse, ilerici sol cephe içinde hizipleşme nedeni de ortadan kalkar. Hangi hizbe mensup olursa olsun, bütün ilerici güçler, meseleyi sâdece açıklayıp, tehlili etmekle yetinmeyip buna karşı eldeki imkânlarla nasıl bir mücadele verilebileceği üzerinde somut biçimde düşünmeli, düşüncelerini açıklamalıdır. Bu günlerde, en yakın tehlike olarak gördüğümüz bu siyonizm — emperyalizm ikilisinin yeni tuzaklarına karşı ne yapılabileceği konusunda, bütün ilerici sol cepheyi, somut eylem biçimleri üzerinde düşünmeğe dâvet ediyoruz.

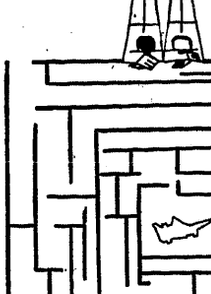

KLERİDES, «ARZUMUZ ENOSİS'TİR» DİYOR

Rauf Denktaş ile birlikte iki cemaat arasındaki müzakereleri yürüten Kıbrıs Meclis Başkanı Klerides, 1963'te Küçükkaymaklı savaşında ölen Rumlar için düzenlenen bir törende şunları söyledi: «Arzu edilen çözüm yolu, Enosis çözüm yoludur. Bunu hepimiz arzulamaktayız. Bunu askeri ve siyasi imkânlarımızla gerçekleştirmemiz mümkün değildir. Fakat bu işi uygulayacak diğer bir çok unsurlar mevcuttur. Şimdilik bunları inceleyecek durumda değiliz. Temennimiz sulha dayanan bir çözüm yoludur. Problemin çözülmesi için sarfedilen bütün çabalar, Türkiye tarafından bozulmaktadır. Batı dünyasının (Angloamerikanları) başka çıkarları bulunmasaydı, tek taraflı bir çözüm yoluna yani Kıbrıs'ın kayıtsız ve şartsız olarak ana vatana bağlanmasına Türkiye'yi razı edebilirler di. Doğu bloku ve tarafsızlar ise, bağımsız bir Kıbrıs'ta ısrar etmektedirler.»

Klerides'in sözleri açıktır: Arzumuz Enosis'tir, ama Enosis'e gitmek için durum şimdilik elverişli değil. Bu nedenle Enosisi sağlayacak yolda şimdilik çaba göstermiyoruz.

Klerides'e göre, Kıbrıs görüşmelerinde bir ilerleme kaydedilmiş değil, ama başka yapacak bir iş olmadığı ve savaştan çekinildiği için, Türklerle görüşmelere devam edilmektedir. Ama ne Atina, ne de Lefkoşe, «devlet içinde devlet» kurulmasına asla rıza göstermeyeceklerdir. Yâni Türk Cemaatine, geniçe bir muhtariyet tanımayı reddedeceklerdir.

IRAK'TA KÜRT SORUNU

Irak Hükûmetinin Barzani ile, 1966 Bazzaz teklifine benzer ilkelerle bir anlaşmaya vardığı anlaşılıyor. Daha önce verilen sözler tutulmadığı için, Beyrut'tan gelen haberlere göre, yeni anlaşmanın özelliğini uygulamada getiri len garatiler teşkil ediyormuş.

Görüşmeler, 1969 Haziranında Baas lideri Mişel Eflâk'ın Beyrut'taki apartmanında başlamış. Ekimde esas olarak bir anlaşmaya ulaşılmış. Nitekim Mişel Eflâk, 17 Ekim 1969'da Irak Baas Partisinin organı El Ahrar'da şunları yazabilmiştir : «Kürt milliyetçiliği, emperyalizmin bir oyunu olmadığı için, Arap devrimine aykırı bir yönde değildir. İki halk arasında kin çukuru kazmaya çalışan emperyalizmin oyunu boşa çıkartılmalıdır.»

Le Monde, anlaşmanın esaslarını şöyle yazmaktadır :

— Genel af,

— Kürt milliyetçiliğini resmen tanıtması,

— Kürt çoğunluğu bulunan bölgede Kürtçenin resmî dil sayılması,

— Nüfus sayısına göre Kürtlerin bütün devlet görevlerine girebilmesi,

— Bağdat Üniversitesinde Kürtçenin okutulması,

— Ordu ve polis mensubu Kürtlerin görevlerine dönmesi,

— Kuzey eyaletlerinin kalkınması için özel bir bakanlık kurulması,

Şimdiden genel af ilân edilmiş, orta ve yüksek okullarda hattâ Askerî Akademide kürtçe okutulmaya başlanmıştır.

Kürt yazarları, dernek kurma ve gazete yayınlama müsadesi almışlardır.

MÜSAADESİZ KURULAN BİR A.B.D. ASKERÎ TEŞEKKÜLÜ

TUSLOG

GENELKURMAY, TUSLOG'UN KALDIRILMASINI YA DA BİR STATÜ YAPILMASINI İSTEDİ

TUSLOG, herkesçe adı bilinen bir Amerikan askeri teşekkülüdür. Fakat mahiyeti hakkında pek az şey bilinmektedir. Genelkurmay İkinci Başkanlığı yapmış bir orgene rale dahi, TUSLOG adını teşkil eden harflerin ne anlama geldiğini sorduğumuzda kesin bir cevap alamadık. Hele TUSLOG'un hangi anlaşmaya dayanarak kurulduğunu öğrenebilmek için yıllarca uğraşmak gerekti. Şimdi kesinlikle söyleyebiliriz ki, The United States Logistic Group — TUSLOG (ABD Lojistik Grubu), hiçbir ikili anlaşmaya dayanmadan, 1955 yılında kurulmuştur. Almanya'nın Wiesbaden şehrinde bulunan Avrupa daki Amerikan Hava Kuvvetleri Komutanlığına (USAFE) bağlıdır. Diplomatik dilde «Müşterek Savunma Tesisleri» denilen Türkiye'deki Amerikan üsleri ve benzeri askeri kuruluşlar, TUSLOG'un yetki alanına girmektedir. TUSLOG, kesinkes bir Amerikan kuruluşudur, fakat Türk — Amerikan Müşterek Savunma Tesisi denilen bütün askeri üsler ve benzerleri TUSLOG'a bağlıdır! «Ortak Savunma» sözü, bu ölçüde olaya alınmaktadır. Sözde Türkiye ile ortak kurulan üs ve mevziler, USAFE emrindeki TUSLOG'a ait kuruluşlardır. TUSLOG, ayrıca harekât, istihbarat ve yetiştirme faaliyetleriyle de iştigal etmektedir. Yalnız CIA değil, TUSLOG'da istihbarat işleriyle uğraşmaktadır. Ve bütün Amerikan askeri tesislerinin bağlı bulunduğu harekât istihbarat ve yetiştirme faaliyetleriyle de uğraşan TUSLOG, Türkiye de hiçbir ikili anlaşmaya dayanmadan kurulmuştur ve hiçbir anlaşmaya dayanmadan faaliyet göstermektedir! Bu akıl almaz durum, Dışişleri Bakanlığının 26 Temmuz 1969 tarihli bir yazısında açıkça belirtilmiştir. Bakanlığın TUSLOG hakkında verdiği bilgi şöyledir:

«ABD Lojistik Grubunun Türkiye'de kurulmasına dair, özel bir anlaşma veya müsaade bulunmamakla beraber, adı geçen teşkilat 1954 ve sonraki senelerde, Türkiye ile ABD arasında Askeri kolaylıklar Anlaşması, Muhabere — Elektronik Anlaşması vs. gibi Türkiye'de Müşterek Savunma Tesislerinin kurulmasını düzenleyen anlaşmaların aktolunmasından sonra kurulmuştur. Söz konusu anlaşmalar uyarınca kurulan Müşterek Savunma Tesislerinin idaresi ve ikmali için TUSLOG tesis edilmiş ve 1955 senesinde faaliyete geçmiştir. Diğer bir ifadeyle, Müşterek Savunma Tesisleri Amerika Birleşik Devletleri bakımından bu teşkilata bağlıdır. ABD Silahlı Kuvvetler Kumanda Zincirinde, TUSLOG, Almanya'nın Wiesbaden şehrinde bulunan Avrupadaki ABD Hava Kuvvetleri Komutanlığına (USAFE) bağlıdır. TUSLOG personeli de 6375 ve 6427 sayılı kanunlar hükümlerine tâbidir.

TUSLOG teşkilatına bağlı olan ve üç ayrı anlaşmalar sistemi ile Türkiye'de tesis olunmuş olan Müşterek Savunma Tesisleri ve buralarda görevli ABD birlikleri şunlardır:

a) 1954 Askeri Kolaylıklar Anlaşması ve buna müteferri anlaşmalar uyarınca kurulan tesisler ve görevli müfrezeler.

b) F/S Anlaşması uyarınca kurulmuş olan tesisler ve görevli müfrezeler.

c) Atom Stoku Anlaşması ile (Headdress) ve (Warhead) Anlaşmaları uyarınca kurulmuş olan özel nükleer mühimmat depoları. **(Devrim'in notu: Bu konularda bkz. Devrim Sayı: 2).**

Adalet Bakanlığı tarafından her sene düzenlenen, tebligat tüzüğünün 37 nci maddesi uyarınca Resmi Gazete'de yayınlanan Türkiye'de kendileri ne tebligat yapılmıyacak şahıslar listesinde Amerikan Askeri Yardım Heyeti (JUSMMAT) ile ABD Lojistik Grubu (Department of the Air Force Headquarters Tuslog — USAFE) mensupları da tebligat yapılamıyacak kimseler meyanında zikredilmektedir. **Bu muafiyet, bu teşekküllerin Amerikan Savunma Bakanlığının organları olmasından ileri gelmektedir.**

Devletler Hukuku kaidelerine göre, bir yabancı devletin resmi organlarına tebligat ya pılamaz. JUSMMAT ile TUSLOG ile ilgili olarak, bir ihtiyaç vukuunda, mesele Dışişleri Bakanlığına intikal etmek te ve diplomatik yoldan çözümlenmesine çalışılmakta dır.»

Demek ki, TUSLOG hiçbir anlaşmaya dayanmadan kurulmuştur. Pentagon'un bir şubesi sayılmaktadır, bu yüz den her türlü tebligatın dışın dadır. Ama «ortak savunma» aldatmacasıyla kurulan bütün Amerikan askeri tesisleri, TUSLOG, harekât, istihbarat ve yetiştirme faaliyetleriyle uğraşmaktadır.

Bu anormal durum, Genelkurmayın dikkatini çekmiştir. **Genelkurmay, harekât istihbarat ve yetiştirme ile de uğraşan, fakat ortak sayılmıyan tesisi olarak da faaliyet yapmayan TUSLOG'un** kaldırılmasını ya da özel bir anlaşmayla statüsünün kabul ve teyidini Hükümetten iste miştir. İkili anlaşmalar konusunun kurcalanmasından hoşlanmayan ve Anayasanın açık hükmüne rağmen bu soruna gizlilik içinde oldu bitti ye getirmek isteyen Demirel iktidarı, Genelkurmayın bu haklı sorusuna geçiştirmeye ve TUSLOG işini uyutmaya çalışmaktadır.

TUSLOG'un Ankara'daki karargâhı

ECEVİT'İN MEKTUBU

CHP Genel Sekreteri Sayın Ecevit'ten bir mektup aldık, yayınlıyoruz :

«Devrim» in 27 Ocak 1970 günlü 15'inci sayısında, 7'inci sahifede, bir Bulgar gazetesinden aktardığınız demeçmi okudum.

Bu demeçte, Bulgaristan'ın son yıllarda sağladığı gelişmelerle ilgili övgülerim genel olarak doğrudur.

Bulgaristan'dan dönüşümden, 23 Aralık 1969 günü, basına verdiğim yazılı demeçte de, bu dost komşu ülkeyle ilgili olumlu izlenimlerimi anlatmıştım. Bulgaristan hakkında gerçek gözlem ve düşüncelerimi, herhangi bir komplekse kapılmaksızın belirtmeğe çalıştığım bu demece basında pek az yer verildiği için, belki gözünüze ilişmemiştir diye, bir örneğini ilişikte sunuyorum.

Ancak sizin bir Bulgar gazetesinden aktararak yayınladığınız demeçte, bana ait fen kullanılan bazı deyimler, aslında benim kullanmış olduğum deyimlerden

yer yer değişiktir.

Örneğin «kooperatifçilik hareketi» ile ilgili sözlerim, «kollektif hareketi» olarak aktarılmış.

Bu gibi sözlerim, Türkçeden Bulgarcaya, sonra Bulgarcadan gene Türkçeye çevrilirken bazı nüanslar yitirilmiş olacak.

İnancım odur ki, toprak mülkiyeti kollektifleştirilmeksizin, âdil bir toprak dağılımına dayanan özel toprak mülkiyeti düzeninde de, çok yönlü bir kooperatifçilik yoluyla, tarımda aynı başarıları elde etmemiz mümkündür. Bu inancımı, Türkiye'ye dönüşte verdiğim demeçte belirttim.

Toprak mülkiyetinde kollektivizm ile, bazı tarım araç ve gereçlerinden kooperatifçilik düzeni içinde kollektif olarak yararlanması arasında, rejim bakımından değişik sonuçlar doğurabilecek bir ayrılık vardır. Bu ayrılık bence önemsediği için bu açıklamayı göndermek ihtiyacını duydum.

Saygılar sunarım.

Bülent ECEVİT
CHP Genel Sekreteri

—o—

Devrim'in notu : Sayın Ecevit'in Bulgaristan'da verdiği demeç, Devrim'de çıkan biçimde, bir TRT bültininde de yer almıştır. Ecevit'in büyük kooperatif çiftlikleri kurulmasına gitmeden, cüce işletmelere dayanan Türkiye'de toprak dâvâsının ve tarımı modernleştirme sorununun çözüleceğine inandığını bilmekteyiz.

F. Baykurt'la Bir Konuşma

27 Ocak Salı günü gazetecilere TÖS Genel Başkanı Fakir Baykurt'un Çorum'da AP'li zorbaların saldırısına uğradığını yazıyordu. Olaydan sonra Ankara'yada dönen Baykurt la evinde çalışırken konuştuk. TÖS Genel Başkanından, şahsında, halkcı bir kavgânın içinde bulunan Türk öğretmenlerinin hedef alındığı sadırayı öğrenmek istedik. Olay söyleydi:

— Genel Öğretmen Boykotundan sonra 28 yerde toplantı düzenledik ve beş bu toplantılarda konuştum. Hemen her yerde hükümet komiseri ve teypleri hazır bulundu. Sâdece son gezimin son durağı olan Çorum'da, 26 Ocak 1970 gecesi konuşma biteceğine yakın olay çıkartıldı.

Çorum Belediye salonu normal olarak alabileceğinin üç katı dinleyiciyle tıka basa doluydu. Dinleyiciler, aydınlar dan ev kadınlarına ve köylülere kadar çeşitleniyordu. On ce satışmalarla başlayan ve sonra İmam Hatip Okulu öğrencileriyle desteklenen saldırıyı AP'nin Çorum'daki kaba dayıları yönetmişlerdir. Bu kabadayıları Çorum'da her kes tanıyor. Bunlar, yıllar dan beri istesnedikleri kadar kredliyle beslenmiş, fakat borçlarının kuruşunu bile ödeme ve yanaşmayan açıkgözler dir.

— Bu saldırı karşısında sizi dinleyenlerin tepkisi ne oldu?

— Salonda bulunanların saldırganlarla çatışmasını büyük güçlüklerle önleyebildik. O zellikle köylüler kendilerini sâkin olmaya çağırdığımız ve bu saldırganlara gereken dersi vermelerine engel olduğum için bana gücenmişlerdi. Köylüler devrimci savaşın yürü tülmesinde bizden daha ger çekçi davranmaktadırlar.

— Peki... Olaya güvenlik kuvvetleri müdahale etmedi ler mi?

— Anlatayım nasıl davranduklarını.. Toplantımızı bitirdikten sonra Çorum'daki Çarşı Karakoluna giderek saldırganlardan dâvâcı ve şikâyetçi olduğumu bildirdim. Sucüstü yapılması gerekirdi. Görevliler sabaha kadar hiçbir çaba harcamadılar. Sabahleyin de Çorum AP yöneticileri Emniyet Müdürü'nün odasına gelip otururlar, boyuna şekerli, kahve, demli çay içtiler. Ankara'dan sık sık telefonlar edildiği de söylenmektedir. Çorum'da herkes, Öğretmen Boykotu sırasında bildirdi dağıtanları yataklarından alıp götüren Emniyet Müdürünün saldırganları yakalamakta uğradığı başarısızlığa gülmektedir.

— Böyle bir saldırının dizenlenmesinden sizce nasıl bir fayda umulmuştur?

— Anlayabildiğim kadarıyla devrim düşüncesini benimsemiş öğretmen gruplarını uyanık işçiler ve gençlerle birlikte köylülerimizi devrime hazırlamada çok etkili olmaktadırlar. Bunu bildiği için bugünkü yöneticiler kıyım niteliğinde ceza işlemleriyle sindirmedikleri öğretmeni lokallere kaplantılara saldırmakla suçturmak hülyasındadırlar. Merkezden kışkırtılmadığı ve desteklemediği zaman bugün iktidar partisine oy verenler bile öğretmenlerimizin çabalarına karşı çıkmıyorlar. Din düşmanlığı, partiçilik, komünistlik ve dışarda emir almak gibi suçmalar kimi zaman hayretle, kimi zaman gülüm semseyle karşılanmaktadır.

TÖS Genel Başkanı Fakir Baykurt

— Bu saldırı kesin konuşmamız neden?

— Genel Öğretmen Boykotundan sonra açıkta bulunan TÖS şube yöneticileriyle grup lar meydana getirip yurt gezilerine çıktığımızda her yerde bunu gördük. Gezimiz boyunca kimi zaman sendika lokallerinde, kimi zaman köy odalarında, sinemalarda, belediye salonlarında toplantılar düzenledik. Bu toplantılara sadece öğretmenler değil, taşradaki partiçiler, işçiler, köylüler ve ev kadınları da katılıyorlardı. Eğitimin ve genel olarak toplumun için de bulunduğu durumu, bunun çıkar yollarını açıklayan bir iki saatlik konuşmalardan sonra pek çok sorular soruluyordu. Halkın en çok merak ettiği nokta konuşulan bu faydalı sözleri bugünkü yöneticilerin niçin benimsemediği ve öğretmenleri gittikçe artan bir yoğunlukla kıyma ya devam ettiği noktasıdır. Bugünkü yöneticiler sınıfsal kaygıları, iç ve dış bağlantılarıyla açıklandığı zaman, özel likle köylüler kendilerine düşen görevin farkına varmak tadırlar. Öğretmeni destekleme istekleri daha belirgin bir hâl almakta ve bugüne kadar hissedilmeyen örgütlenme zorunluğu yaptıkları konuşmalarla dile gelmektedir.

— Öğretmenlerin halkı uyandırma çabalarının özellikle köylüler üzerinde etkili olduğu ortaya çıkmaktadır. Köylü kitleleriyle öğretmenlerin açıkladığınız yakınlaşmasına somut bir örnek verebilir misiniz?

— Doğanşehirdeki toplantımızdan dönerken gece yarısı yola yakın Çığlık köylüleri önümüzde geçip bizi köylerine götürdüler. Aralarından topladıkları parayı, defalarca reddettiğim halde, Öğretmen Dayanışma Kampanyasına yatırmak üzere elime teslim ettiler. Aynı köylüler açıkta bulunan öğretmenlerden birinin işine dönünceye kadar aylığını vermek istediklerini, köycek buna kararlı olduklarını söylediler. Yaptığım geziler boyunca buna benzer belki 80 örnekle karşılaştım. Bu örneklerin yanı sıra öğretmen lokallerinin işleyiş biçiminin halk tarafından eleştirilmesi de önemlidir. Halkın ışık diye karanlıkta ateşböceklerinin ardına düştüğü bir dönemde halkın kesesinden oluşup yetişmiş öğretmenlerin kulüp biçimi lokallerde vakit öldürmeleri hiç kimse hoş görmüyor. Daha önceden başlatılmış çalışmalarla bugün birer eğitim merkezi haline gelebilmiş öğretmen lokallerinin sayısı çoğalmaktadır.

— Bu koşullarda, çalışmalarınızı nasıl devam ettirmeyi düşünüyorsunuz?

— Biz öğretmenler halkı uyandırma görevimize devam edeceğiz. Halkı uyandırmak öğretmenlik görevimizin bütünü içinde bir hizmettir. Bu nu yaparken yatay örgütlenmenin yanı sıra dikey örgütlenmelere de gideceğiz. Özellikle köylülerin örgütlenmesi için çaba harcayacağız.

Doğan Yurdakul

POLİTİKA KULİSİ

ANAYASA DEĞİŞTİRİLİP, SEÇİM ERTELENECEK...

Hazirandaki Senato seçimle ri, Anayasa değiştirilerek erte lenecek..

Aradan sırada «Seçim yapalım» biçiminde çıkışlar yapmasına rağmen, ana muhalefet partisi de bu konuda ikti darla mutabık.

İlginç olan, Parlamento kulislerinde seçimlerin ertelenmesiyle ilgili konuşmalar; «Seçim yapılırsa, iştirak yüzde 50'nin de altına düşecek. Parlamento Dışı Muhalefet, halkın çoğunluğu size karşı diye feryadı koparacak, bizi gayri meşru ilân etmeye kalkacak. Seçim yaparak de mokrasi düşmanlarının eline koz vermeyelim.»

«Cici demokrasi» Parlamento da işte böyle savunuluyor!

Ecevit ekibi de, çekişmeli geçeceğe benzeyen Kurultay'ı düşünerek, Senato seçimlerin de muhtemel bir yenilginin ekibin durumunu çok zayıfla tacağını hesaplamakta. Bu yüzden, Ecevit ekibi erteleme yürekten taraftar.

TAĞMAÇ GİDİYOR, SÜKAN GELİYOR

«69'lar Bildirisi»nden sonra bir kalp rahatsızlığı geçiren Tağmaç'ın yerine Genelkurmay İkinci Başkanı Hayder Sükan'ın getirileceği, Ankara polîtik çevrelerinde ısrarla söyleniyor. Orgeneral Sükan, daha önce Birinci Ordu Kumandanı idi ve Amerikan Büyükelçisi Komer'i Vietnam konusunda subaylara bir brifing için çağırması kamuoyunda yankı uyandırmıştı. Kara Kuvvetleri Kumandanlığına da Amerika'da uzun yıllar kalmış bulunan ve Amerikancayı çok iyi konuşan şimdi ki Birinci Ordu Kumandanı Kemal Atalay'ın geleceği belirtiliyor.

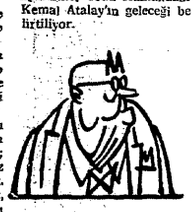

BAYAR VE GİZLİ ANLAŞMALAR

Hikmet Bil, 1950'den önce, Bayar'ın Aydın'da DP İl Başkanı Etem Menderes'in evinde, Adnan Menderes, Fuat Köprülü, A. Emin Yalman ve Metin Toker gibi gazetecilere dönerek şunları söylüyor : «Böyle şeyler gizli olmaz. Milletin haberi olmadan anlaşmalara imza basılmaz. Yazın beyler, bunu yazın. Yarın öbürgün Nato'dan ekâlıcı olursak en tabii hakkımız değil mi?»

Bu sözlerin bir yoruma ihtiyacı yok. CHP, DP ve AP iktidarları da bu konuda aynı yolu izlemişlerdir.

GÜRSOYTRAK VE İKİLİ ANLAŞMALAR

Senato'da Milli Birlik adına konuşan Suphi Gürsoytrak, Demirel ve Çağlayangil'in idialarının aksine, mevcut anlaşmaların «Türkiye'yi istemese dahi otomatikman savaşa sürükleyebileceğini» anlattı. Milli Birlik Grubu sözcüsü «gerek egemenlik haklarımız, gerekse milletimizin selâmet ve bekası açısından» şu tekli fi yaptı: **«Türkiye'de bulunan bütün kuvvet, karargâh, tesis ve üsler, her ne pahasına olursa olsun, bebemahal Türk Genelkurmay Başkanlığının emir ve komutasında bulunmalıdır.»**

Ne var ki, Natocu'ların böyle sözler hiç hoşuna gitmiyor. İnönü'nün «Nato bir savaşta bizi tek başımıza bırakabilir. Tahrikçilikten kaçınalım. Harp ilânı Meclis'e aittir» tarzındeki hayli yumuşak Nato eleştirisi dahi, örgütün Genel Sekreteri Brosio'yu kızdırmış şa benziyor. Brosio, İnönü'nün konuşması üzerine, «Ne o, Nato aleyhtarı partilerin sayısını Türkiye'de iktidar mi çıktı?» diyor.

Milliyet gazetesinin yazdığına göre, genç devrimcilerin kapatma kararı aldığı Libya Wheelus Amerikan üssünden çıkarılan uçaklar, İncirlik'e yerleşmiş. Bir ilgili durumu şöyle açıklamış: «Libyalılar sonra Amerika, en sağlam yer olarak Türkiye'yi görmektedir. Bu sebepten uçaklar İncirlik Hava üssüne getirilmiştir.»

SUNAY'IN KIZININ GEZİ GİDERLERİ

Sunay'ın Sovyetler Birliği ne yaptığı resmî geziye kızın da katılmıştı. Bir gazete, Sunay'ın kızının gezi giderlerini devlet kesesinden ödemeyi Sayıştay'ın reddettiğini yazmıştı. Dışişleri Bakanlığı ve Sayıştay, bu iddiayı doğrulamadı. Sayıştay, Sunay'ın kızının gezi giderlerini devletin ödemesini kanuna uygun bulmuş. Yalnız bir Sayıştay mukabılı, birara tereddüde düşmüş, Dışişleri Bakanlığından bazı sorular sormuş, bunun üzerine Sayıştay'ın Sunay'ın kızının gezi giderlerinin ödenmesine karşı çıkığı söylentileri yayılmış.

ÇOBAN SÜLÜLER ÇOĞALIYOR !.

Amerikadakine benzer biçimde İş çevrelerinin temsilcilerinden kurulu Orta Doğu Teknik Üniversitesi Mütevelli Heyetinin, bula bula beyinyice yıkanmış, sinirleri bozuk ve meslekdaşları hakkında sayısız bir kişiyi rektör yapmaya kalkıştıkları anlaşılıyor, İstifa zorunda kalan rektör Mütevelli Heyetine sunduğu istifa mektubunda, öğretmen ve öğrencilerin elbirliği ile giriştikleri direnmeyi, **«milli emniyetimizi tehlikeye sokan bir teşeviüz ve istilâ hareketi»** diye niteliyor.

Yalnız THA muhabirinin kaydığı, İngilizce başlayıp bir dereceye üzerine Türkçe de vam eden Mühendislik Fakültesindeki gizli toplantıda Parlâr, öteki rektör adayları hakkında şöyle konuşuyor: «Erdal İnönü, Fakültesi içinde diktatördür. Mütevelli Heyeti bunun için beğenmedi. Yaşar Gürbüz de aşırı akımlarla ilişkili "dildi." Böyle konuşan adam, tabii ki, kendi fakültesi içinde dahi 60'a karşı 35'le güvensizlik aldı.

Komprador kapitalizminin bu ölçüsüz temsilcisi, kendini de şöyle tanıttı: «Ben bir işçiyim arkadaşlar, köylü çocuğuyum. Anadolu köylünden çıkmış bir adam vatana bir met ediyor, vatan için çalışıyor. Sonra da bu adam Amerikan köpeği, emperyalizmin bilmem nesi oluyor arkadaşlar.»

ERBAKAN'IN PARTİSİ

Bir kısım sosyalist ve orta sol çevrelerde «Anadolu halkının» ya da «milli burjuvazinin» komprador nitelikteki büyük burjuvaziye başkaldırısı diye ilgi ve sempatiyle karşılanan Erbakan'ın **«Milli Nizam Partisi» ile politika sahnesine çıktı.** Devrim'in başından itibaren Türk politika hayatının yeni bir kuyruklu yıldızı diye nitelediği Erbakan'ın partisinin programı özetle şöyle : Nato ve Centocuyuz. Tarihi ve kültürel yakınlığımız olan komşu devletlerle, yani Suudî Arabistan ve benzerleriyle, yakın münasebet kuracağız. Sol ve solcularla mücadele edeceğiz. Solcuların Meclis'e ve devlet teşkilâtına girmelerini önleyeceğiz. Üniversitelerin zararlı cereyanlara âlet olmasını son vereceğiz. Özel sektöre güveniyoruz, ama mahdut zümre özel sektörlüğü yerine yayılan özel sektörcülük yapacağız vb. vb.

Peşinden bir iki tüccar ve işbirlikçi «Komünizmle Mücadele Derneği» Genel Başkanından öte pek kimseyi sürükleyemeyen Erbakan'ın bu programı, hayalci sosyalist ve orta solcuların hayallerini yıkmak için yeterlidir.

Erbakan'a yine de ufak bir kredi açılabilir : Zira Parlementoculuğun ne demek olduğunu, Demirel ve Ecevit'ten daha iyi bilmektedir. Demirel son basın toplantısında, «Parlâmetosuz demokrasi olmaz» demişti. Ecevit de bir Meclis'in varlığını parlâmentoculuk sayarak, «Atatürk parlamentocuydu» hikmetini savurmuştu. Erbakan, bu konuda daha bilgili. Zira, «Parlâmentoculuğa son verip, Amerika'daki gibi başkanlık sistemi kuracağız» demektedir.

. Belgelerle bir ikili anlaşma örneği

(Başı S. 1'de)

YUCE TÜRK MİLLETİNİN şeref ve haysiyetini taşıyan bir üniforma ile techiz edilmeleri, asla hizmetkârlık yapmaya alışmamış bir milletin temsilcileri bulunmaları sebebiyle, şeref ve onuru zedeleyici olduğu kadar, lâğım ve kanalizasyon onarımı gibi süfli işlerle görevlendirilmiş olmaları da Aziz Türk Milletinin AZIZ ORDUSUNUN 22 ki şilik mü...azesine layık görülecek bir vazife olmadığı kanaatinde varılmıştır.»

Bu direnme karşısındadır ki, lâğım, temizleyiciliği Türk askerinden alınmış, P tipi kadrodan üç sivile verilmiş tir. Ne var ki, bu sefer Amerikalıların çöp işi ortaya çıkmıştır.. Daha önce çöpler, Türk Ordusunun sağladığı araçlarla, Amerikan erleri tarafından atılmaktaydı. Ama Amerikan Müfreze Komutanı, «yemekhane artığından edinece klüplerinin pisliğine kadar herşeyin bulunduğu çoğu zaman bulaşıklı mayi-karışımı pisliği» Türk askeri nin atması için ikili anlaşmalar gereğince direnmiştir. Bu konuda Amerikan Müfrezesi Komutanı Yüzbaşı Moore ile Türk Sıhhî Tesisat Kromutalnı Ast. Sb. Kd. Bçvş. Mehmet Saral arasında, tercümanl teğmen aracılığı ile şu konuşma geçmiştir :

Saral — İkili anlaşma bu mânayı mündemiç değildir. Kaldı ki böyle olsa bile, size ait bir pisliği atmayı bir dosta teklif etmekten kaçınmanız gerekir. Hem benim Türk lük şerefim böyle bir görevi yapmaya engeldir.

Moore — İkili anlaşmalar, senin Türklük onurundan önce gelir. Şunu bil ki, dünya nın, hiçbir yerinde Amerikan askeri çöp atmaz.

Bunun üzerine Sıhhî Tesisat Ekibi Komutanı, yetkili makamlara derdini anlatmaya çalışmıştır. Teşebbüsleri semersiz kalınca, 8 Aralık 1968'de 450. Sahra Roket Komutanlığına istifasını sunmuş tur. Mehmet Saral istifasında şöyle demektedir : «Amerikalı askerlerin pislik dolu çöpleri nin atmak zilletiyle karışlasacağımı düşünmemiştim. Dört yıl komuta ettiğim Sıhhî Tesisat ekibine bu emri vermeye dilim varmadı. Benim elimle 32 milyon Türk'ün alnına bu pislik lekesinin vurulması düşüncesi bütün ben liğimi ürpertti. Uzun uzun vicdonım titredi. Bu kara lekenin kefaretini çocuklarımın kefaretiyle ödemeye karar verdim. Aldığım emaneti temiz teslim etmek için istifamın kabulünü en derin saygı larımla arzederim.»

Saral'ın bu direnişi karşısında istifası reddedilmiş, takat çöp atma görevi, Topçu Tabur Komutanlığına verilmiştir. Tabur Komutanı Topçu Yarbay Muammer Ağaoğlu da, 28 Şubat 1959 tarihli iki li anlaşmada — ki bu anlaşma Türk Kara Ordusunun Atom Silâhlarını Hedefe Ulaştırma Birliklerine Harp Başlığı Desteği Yapılması adını taşımaktadır — çöp dökme hükmü olmadığı gerekçesiyle görevi, itiraz etmiştir. 4 Mart 1969 tarihli yazısında Yarbay Ağaoğlu, «Anlaşmada çöplerin dökülece ğine dair bir madde yoktur. Anlaşma, sâdece ikmal ve lojistik destekten söz etmektedir. Bu görevler içinde bulunmayan Amerikan Müfrezesine ait çöplerin tabur tarafından atılmayacağını emirlerinize arzederim» demiştir. Kolordu Komutanı Kemal Turan'ın şifahî emri üzerine Yarbay Ağaoğlu na verilen cevapta ise çöplerin dökülmesi istenmiştir: «Daha önce Top. Gr. Kılığından Türk ve Amerikan personeli ile yapılan toplantıda varılan anlaşmaya göre, 74. Amerikan Müfrezesinin çöp bidonları 450. Sh. Top. Rt. Tb. nun sabahları çıkarılacağı bir çöp aracı ile almarak haftanın üç günü çöplüğe götürüle cektir.

Kışla içine dahil olan bu bölgenin dış temizliğine önem verilmesini ve çöp bidonlarının alınmasını rica ederim.»

ATATÜRK VE DEVRİMLERİ

Bu sırada Çorlu Şehir Kulübünde Noter Hasan Özkök'ün yönettiği bir açık oturum olmuştur. Oturuma Prof. Umit Doğanay, Prof. Aytekin Ataay, Prof İsmet Sungurbey ve Dr. Mahir Kaynak katılmışlardır. Sıhhî Tesisat Ekibi Komutanı Mehmet Saral da sivil elbiseyle dinleyicidir. Ata türk açık oturumu tabiî ki, tam bağımsızlık üzerine tartışmalara dökülmüştür. Saral, konuşmacılara bir soru yöneltmiştir: «Yabancıların her türlü necasetleriyle kirlet tikleri topraklarımızı temizle mekten kendilerinin muaf olup da bu sülî hizmetin Türk askerinin kutsal vazifesi meyanına katılması, Atatürk Devrimlerinin ruhu ve asaletiyle nasıl bağdaşabilir?».

Bu soru üzerine Saral hakkında, Çorlu Savcılığı tarafından «Ordunun manevî şahsiyetini tahkir» suçundan, kovuşturma açılmış, fakat takipsizlik kararı verilmiştir. Beşinci Kolordu Askeri Savcılığı da «siyasi maksatla şiîa hı telkinatta bulunmak» suçundan Askeri Ceza Kanununa göre tahkikat açmış ve Saral tutuklanmıştır. 18 günlük bir tutuklulıktan sonra, Mehmet Saral 27 Haziran 1969'da serbest bırakılmıştır. Fakat 30 Ağustos'ta terfii engellenmiştir. Saral hakkını aramak üzre Danıştay'a başvurmuştur Ama bu arada Amerikalılar, başka yerlerde değilse bile, Çorlu'da çöplerini kendileri atmaya razı olmuşlardır. Sıhhî Ekip Komutanının Türk askerinin haysiyeti mücadelesi başarıyla sonuçlanmıştır.

Olay şiirlere konu olmuş, eş ki bir suvari subayı olan Faz Hüsnü Dağlarca, Amerikalıların pisliklerini temizleme olayını, edebiyat tarihimize maletmiştir. Dağlarca, şöyle kükremiştir :

Mehmetçik aj helâ süpürgesini kavak ellerine
Amerikalı silâh arkadaşların istediler,
orlu hava alanında güneş doğar doğmaz
Gir içeri, pakla yüz numaraları, güneyy kuzey birer birer

İkili anlaşma bu
Sağlık temizliğini biz yapacağız.
Vay babu....

Utanma sen, yürü kutsal askerlik görevine
Yel başın karlı atalarınca dik.
Sarı pisliği küreyen sen değilsin yöneticilerindir
Aj helâ süpürgesini kocaman ellerine Mehmetçik.

İkili anlaşma yok olasın
Ova, bayır, dağ, taş sürer yasın.

Ellerin ki huu demiştir göğüs üzre, selâm vermiştir alın üzre;
Ellerin ki tutmuştur ak ekmeği,
Ellerinki dualara ağarmış,
Ellerin ki bilir tetik çekmeği

İkili anlaşma, erşeç burda
Boğulacaksın burda
Bu çukurda....

FINDIK BAHSİNDE

(Başı S. 1'de)

safahatı kısaca şöyledir:

Devlet nam ve hesabına müstahsilden kabuklu fındık alımıyla görevlendirilmiş ve bu meyanda, fındık ihracatı konusunda da gereken uygulamalara girişmekle vazifeleri dirilen Fiskobirlik, 1966 yılının 190 bin ton olan istihsalinin 132 bin tonunu mübayaa etmiştir. Bunun büyük kısmı satıldıktan sonra, 22.000 tonluk kısmı 1968 yılı sonunda stokta kalmıştır. Daha sonra bunun da 12 bin tona yakın kısmı satılmış ve 1969 yılı sonunda kabuklu fındık stoka 10.500 tona inmiştir.

İşte, Fiskobirlik depolarında bulunan ve zamanla ihtiva ettiği çürük ve gizli cürük nisbetinin artması dolayısiy le ihraç kabiliyetini kaybeden ve 1966 yılı ürününden artakalan 10.500 ton civarındaki bu kabuklu fındığın değerlendirilmesi için, Ticaret Bakanlığı tarafından gereken çalışmalara geçilmiş ve döviz gelirimize katkıda buluna cağı gözönünde tutularak, bu fındıkların beyazlatıldıktan sonra ihraç edilmesine karar verilmiştir.

Durmun bu safhalarında. Fındığı beyazlatma tesisleri mevcut olmayan Fiskobirlik elinde bu işle ilgili modern tesisler bulunan «Kahraman Sağra» firması ile sözü geçen fındıkları beyazlatmak için 22.2.1969 tarihinde anlaşmaya varmıştır.

Bundan bir müddet sonra da, GIMA Genel Müdürlüğü 4.3.1969 tarih ve 733 sayılı yazısiyle Ticaret Bakanlığına başvurarak Kahraman Sağra firmasında işlenen ve işlene cek olan fındıkların tamamının 5 av içinde satmayı taahhüt etmiş, beyazlatılmış mal ları için yüz kilosuna FOB 115 Dolar, yarı beyazlatılmış fındıklar için yüz kilosuna FOB 110 Dolar'dan aşağı ihraç etmemeyi kabul etmiş, işleme sonucu elde olan çürük malların ise GIMA tarafından yağlığa verileceği ifade olunmuştur

Ticaret Bakanlığı GIMA' nın teklifini incelemiş ve 5.2.1969 tarihli ve 4315 sayılı yazısiyle Fiskobirlik'i durumden haberdar ederek çürümekten kurtarılacak ve memlekete döviz kazandırılması nı sağlıyacak olan, ayrıca beş ay içinde satılacağı taahhüdünü ihtiva eden bu teklif çerçevesi içinde GIMA ile gerekli kontratın yapılabilmesi maksadiyle Fiskobirlik Genel Müdürünü Bakanlığa çağırmış, teklif çerçevesi içinde fındıkların sür'atle beyazlatılması yolunda harekete geçilmesini istemiştir.

11.3.1969 tarihinde GIMA Genel Müdürlüğü ile Fiskobirlik arasında Tatbikat Protokolu imzalanmış, çeşitli kararnameler ve özellikle 19.7.1968 tarih, 6/10392 sayılı kararname ye istinaden Ticaret Bakanlığının 5.3.1969 tarih ve 5/4315 sayılı talimatı çerçevesi içinde Ticaret Bakanlığının hakemliği her iki tarafca kabul edilmiş, beyazlatılmış fındıkların GIMA tarafından yüz kilosunun asgarî FOB 115 Dolar'dan yarı beyazlatılmış fındıkların ise yüz kilosunun asgarî FOB 110 Dolardan ihraç olunması, yarı beyazlatılmışta veya beyazlatılmıştan kalan sağlam malların kıyılmış ve toz halinde GIMA tarafından değerlendirilmesi ve işleme neticesi elde çürük olarak kalacak maların da yine GIMA tarafından yağlığa verilmesi hususlarında mutabakata varılmıştır.

Bahis konusu 1966 fındığının 10.500 ton civarındaki son kısmının 8.500 tonu kirlimiş, bunların % 80 nisbetinde iyi çıkan kısmı beyazlatılarak ihraç olunmuştur.

8.500 tonluk fındığın çürük çıkan % 20 nisbetindeki fındığın yine %80'i tam çürük çıkmış, % 20'si ise acımış ta ne halinde görülmüştür.

Bundan sonra, beyazlatılmış fındığın, mukavele gereğince GIMA tarafından kıyıl mak ve toz haline getirilmek suretiyle değerlendirilmesin den ayrı olarak, 520 ton civarındaki çürük fındığın GIMA tarafından satılması işine sıra gelmiştir.

Bu safhada GIMA Genel Müdürlüğü, söz konusu çürük fındığın kilosunu 255 kuruştan satmak hususunda, Ticaret Bakanlığından şifahi mutabakat istemiştir. Ticaret Bakanlığı ise, 1966 yılı çürük fındıklarının evvelce 265 kuruşa satıldığını gözönünde tu tarak GIMA'ya fiatı bu seviye ye çıkarmasını bildirmiştir.

GIMA Genel Müdürlüğü 11.8.1969 tarih ve 2575 sayılı yazısiyle çürük fındığın kilo sunun 265 kuruşa değerlendir me imkânının bulunduğunu Bakanlığa bildirmiş ve mahın teslimi için Fiskobirlik'e müracaat etmiştir.

Bu arada, söz konusu fındıklara daha yüksek fiat tek lit eden bazı firmaların peşin ödemede bulunamıyacakları, ayrıca bazısının mali durumu nun çöküntü içinde bulunduğu ilgililerce müşahede edilmiş ve esasen Fiskobirlik'le GIMA arasında mevcut bulunan 1.3.1963 tarihli Protokol gereğince çürük fındıkların GIMA'ya teslim olunması zarureti ortaya çıkmıştır.

Öte yandan GIMA Genel Müdürlüğü yedi ayrı firmadan yine teklifler istemiş, bir firmanın 140 ton çürük fındık için kilosu 295 kuruşan, bir diğer firmanın da 380 ton için kilosu 315 kuruşan en yüksek teklif vermiş bulunduklarını tesbit ederek durumu 21.10.1969 tarihinde Ticaret Bakanlığına bildirmiştir.

İşte bu durum üzerindedir ki, GIMA'dan başka firmaların söz konusu çürük fındık için, peşin para vereniyecekleri gözönünde tutulmuş ve Fiskobirlik ile GIMA yetkilileri arasında 24 Ekim 1969 da düzenlenen görüşmeler sonun da, çürük fındıkların 140 tonunun kilosu 295 kuruştan, 380 tonunun da kilosu 315 kuruştan ve peşin bedelle GIMA'ya teslimi hususunda protokoj tanzim edilmiştir.

Böylece depolarda çürüme ye yüz tutan 1966 ürünü fındıkların 8.500 tonu tamamen değerlendirilmiştir. Fındığın çürümeye terkedilmesi halin de tamamen yok olması veya yağa verilmesi halinde ancak 10 milyon lira kâr getirmesi sıklarına karşı, bu şekildeki değerlendirmelerle 30 milyon Türk lirası elde edilmiş ve so nuç olarak da, Devletin en az 20 milyon lirası kazanması sağlanmıştır.

REFET SEZGIN
Devlet Bakanı

—0—

Ali Demirel

(Başı S. 1'de)

memiz hissesi olan 2010 M2 arsanın 702.686,80 liradan ken disine satılması kararlaştırılmıştır. Ali Demirel tarafından fiata itiraz edilerek arsanın M2 sine 200.— Tl fiat ve öde mede 2 yıl vade teklif edilmiştir. Bu teklif İşletmemiz ce kabul edilmemiş, ancak va de konusunda teklifin müza kere edilebileceği bildirilmiş tir. Bu kerre Ali Demirel tara fından faizsiz vadeli satış ya pılması teklif edilmişse de bu teklifde İşletmemizce red dedilmiş, sonuç olarak 14.5 1969 tarihli Yönetim Kurulu kararı ile 702.686.80 lira olan arsa bedelinin 102.686,80 lira sı peşinen, 200.000,00 lirası bir sene sonra ve 400.000,00 li rasıda 2 sene sonra ödenmek ve taksitde bağlanan kısımlar için % 10 faiz tahakkuk etti rilmek ve 1.'nci dereceden 1'ci sırada ipotek tesis etmek su retiyle arsanın satışı yapılmış tır Yapılan muamelede bir usulsüzlük mevcut olmayıp, gerek tecavüzlerin kaldırılması ve gerekse şuyuların izale sinde İşletmemizce bu yolde anlaşmalı satışlar yapılageldiği mektedir.

Durumu tavzihini rica ede rim.

TCDD İşletmesi
Genel Müdürl
Ahmet SARI

SOL TUTUCULUK

(Başı S. 1'de)

me Demirel'in, toprak ağalığından gelme Menderes'ten çok daha akıllı olduğunu teslim etmek gerekir. Ama bu noktada dahi, nisbî özgürlük havasının Demirel'i iktidara getiren güçlerin hediyesi olmadığı açıktır. İşbirlikçi, ilkel yarı - sömürge kapitalizminin temsilcilerinin, ortaçağ kalıntısı güçlerle ittifakına dayanan bugünkü egemen sınıflar, Demirel kadar ince hesapçı değillerdir. Solun boşalma olanağını dahi ortadan kaldırmak için sabırsızlanmaktadırlar. Eğer bunu şimdiye kadar gerçekleştiremediler se, 27 Mayısı yapan güçlerden çekindiklerindendir. Nisbî özgürlük havası, gericiler koalisyonunun değil 27 Mayıs'ı yapan güçlerin eseridir.

Bir kısım sol çevreler, bu gerçeği kolaylıkla unutuyorlar : Sınıfsal açıdan en gerici bir koalisyonun ülkeyi yönetmesini, nisbî özgürlük sağlıyor gerekçesiyle ehveni şer sayıyorlar. Nisbî bir özgürlük havasının gerçek mimarları olan 27 Mayısçı güçleri ise, bu özgürlük havasını kaldırır iddiasıyla, umacı gibi görmek ve göstermek istiyorlar.

Sınıfsal açıdan, bu sol çevrelerin böyük bir terslik içinde oldukları açıktır : İleriye açılma olanakları bulunan güçler umacı sayılmakta, daha geriye gitmek için çırpınan, tarihin çoktan mahkûm ettiği gerici güçler koalisyonu egemenliği ise, «sonra daha kötü olur» gerekçesiyle bir ölçüde meşrulaştırılmaktadır.

Sol kanat tutuculuğu bu noktada ikinci bir adım atmakta ve dostunu düşmanını karıştırarak, iktidardaki gericiler koalisyonunun uyduluğuna doğru yönelmektedir. Artık sınıfsal tahlil, tamamen bir yana bırakılmıştır. Umacı korkusunun duygusallığı, ya da zincirlerinden başka kaybedecek şeyleri olanların sol görünüşlü çıkarcılığı konuşturulmaktadır.

Gaflet ve dalâlet diye nitelemek istemediğimiz bu duygusal terslik, ya da çıkarsal sol tutuculuk, şu gerekçeyle savunulmaktadır : Bu gün ortamdan yararlanarak, emekçi halkımızı bilinçlendiriyoruz.

Çok iyi, çok güzel. Bizim şikâyetimiz olsa olsa, ortamdan yeteri kadar yararlanılmadığı, meleklerin cinsiyeti üzerindeki Bizans tartışmalarını hatırlatan dostlararası anlamsız geveze likler ve didişmelerle güçlerin israf edildiği ya da boş yere parçalandığı noktasında toplanabilir. Ne var ki, bu gerekçe sık sık, «Ancak bu ortamda biz emekçi halkımızı bilinçlendirebiliriz» demeye gelen bir biçimde kullanılmaktadır. Faşizme teşne gericiler koalisyonu, açıkça faşist bir yönetim kursa, sanki emekçi halkımızın bilinçlenmesi zınk diye duracaktır. Solcularımız sanki halkı bilinçlendirme görevlerini, gericiler koalisyonu müsaade ettiği sürece yapacaklardır. İcazetli solculuğa paydos denilince, bilinçlendirme çabası sona erecektir. Faşist bir yönetimde daha çok kurban verilmesi mümkündür, fakat gericilerden icazet beklemeyen devrimcilerin mücadelesi herhalde devam edecektir.

Faşist bir ortam, Türkiye şartlarında daha hızlı bir bilinçlendirme mi sağlar, yoksa bilinçlendirmeyi yavaşlatır mı? Bilemeyiz. Her ikisi de mümkündür. Ama Türkiye şartlarında faşizmin bilinçlenmeyi yavaşlatacağı hiçbir zaman önceden kesinlikle söylenemez. Türkiye bugün, ilkel yarı - sömürge kapitalizmi, üretici güçlerin gelişmesini gerçekleştiremediği, feodal kalıntıları tasfiye edemediği için bir bunalıma doğru sürüklenmektedir. Otoritarizme kayıs, hiçbir şeyi çözemeyeceği gibi, bunalımı şiddetlendirebilir. Bu nedenlerle, Türkiye şartlarında, faşizm gelir korkusunun bazı sol çevreleri gerici güçler koalisyonunu «ehveni şer» saymaya yönlendirmesi, tutucu bir eğilimdir.

Gerici güçler koalisyonundan daha gerisi düşünülemez. Umacı diye görmek ve gösterilmek istenen güçlerin ise, ileriye açılma olanakları vardır. Gericiler koalisyonunun, feodalizm artığı gerilik kaynaklarını kurutmakta ve üretim güçlerini geliştirmekteki aczi, bu güçleri sola itmekte ve onları gericiler koalisyonunun karşısına dikmektedir. Devrimcilik, faşizm korkusuyla bu gelişmeleri görmezlikten gelmek değil, tam tersine, bu gelişmeleri hızlandırmaya koşulmaktır.

Türkiye'de önümüzdeki yıllarda çok şeyler olacaktır. Fakat herhalde bugünkünden daha kötü birşey olmayacaktır.

Düzeltme : Geçen sayımızda iki satırın düşmesi başyazının giriş kısmını anlaşılmaz hâle getirmiştir. Doğrusu şöyledir : «Sayın İnönü, son Meclis konuşmasında, Devrim sütunlarında uzun süredir işlenen bir gerçeği dile getirmiştir. NATO'nun kanattaki Türkiye'yi savunması şüphelidir. Bir saldırı karşısında, Türkiye'nin önemli bir kısmının işgaline NATO seyirci kalabilir.»

doğan avcioğlu

FINDIK KONUSUNDA

(Başı S. 1'de)

de, Teşkilâtlandırma Genel Müdürlüğünden Fiskobirlik'e böyle bir talimatı ihtiva eden mektubun gönderilmediği anlaşılmıştır. Kaldı ki, fındık satışı, ihracı ve stokların değerlendirilmesi konusunda Ticaret Bakanlığı ile Fiskobirlik arasındaki yazışmalar Ticaret Bakanlığı Dış Ticaret Dairesi tarafından yürütülegelmektedir. Bu daire tarafından, da yazınızda iddia olunan şekildeki bir talimat Fiskobirlik'e gönderilmemiştir.

Bu konuda, yine yaptırılan incelemeye göre, fındık konu sundaki gerçeklerin ve usulüne uygun işlemlerin mahiyet ve seyri şöyledir :

Devlet nam ve hesabına üreticiden kabuklu fındık alımıyla görevlendirilmiş bulunan Fiskobirlik, 1966 yılında, 190 bin ton olan üretimin 132 bin tonunu mübayaa etmiştir Bunun 110.000 tonu satıldıktan sonra, 1968 yılında 22.000 tonu stokta kalmıştır. Daha sonra bunun da varısından fazlası satılmış ve 1969 yılı sonunda kabuklu stoku 10.500 tona inmiştir.

Bunun üzerine, 10.500 ton kabuklu fındığın 8.500 tonu kırılmış, bunun içinde iyi çıkan % 80 ölçüsündeki fındık beyazlatılarak ihraç olunmuştur. Geriye kalan % 20 ölçüsündeki 520 ton fındığın da, % 80 inin tamamen çürümüş olduğu, % 20 sinin ise açılmış tane durumunda bulunduğu gö rülmüştür.

İşte bu çürük fındıkların değerlendirilmesi için yapılan çalışmalar sırasında, GIMA, Ticaret Bakanlığına gönderdi Ticaret Bakanlığına gönderdiği 11 Ağustos 1969 Gün ve 2575 sayılı yasısiyle söz konusu fındıkların çürük ve çıkıntılarının, kilosu 265 kuruşa kadar değerlendirildiğini bildirmiş ve malın teslimi için de Fisko birlik'e müracaatta bulunmuş tur.

Esasen GIMA ile Fiskobirlik arasında tanzim olunan 11.3.1969 tarihli Tatbikat Protokolu gereğince bu fındıkların GIMA tarafından yağlığa verilmesi gerekmektedir.

Bu sırada Fiskobirlik tarafından Ticaret Bakanlığına gönderilen 12.9.1969/134 ve 15.9.1969/142 sayılı telgraflarda söz konusu fındıklara kilosu 400 kuruştan üç firmanın talip olduğu bildirilmiş, daha sonra yine Fiskobirlik'ten Ticaret Bakanlığına gönderilen 26.9.1969 tarihli telgrafta, fındık bedellerinin bir yıl içinde firmalar tarafından ödene bileceği bildirilmiştir. Bir süre sonra Fiskobirlik'ten Ticaret Bakanlığına gönderilen 18.10.1969/279 sayılı telgrafta, başka bir firmanın fındıkların kilosuna 430 kuruştan talip olduğu, ancak, parasının bir kısmını peşin verebileceği ve malı da yıl sonuna kadar çekebileceği bildirilmiştir.

Bu arada, söz konusu fındıklar için yedi firmadan tekli al dan GIMA, Turgut Tirali (Giresun) firmasının 140 ton için kilosu 295 kuruştan, Hasan Gürel (Giresun) firmasının 380 ton için kilosu 315 kuruştan en yüksek teklifleri vermiş bulunduklarını tesbit ederek durumu 21.10.1969 tarihli 5483 ve 5484 sayılı yazılariyle Ticaret Bakanlığına bildirilmiştir.

23 Ekim 1969 tarihinde Ticaret Bakanlığında Fiskobirlik Genel Müdürü ve Yönetim Kurulu üyelerinin katılmasıyla yapılan bir toplantıda, peşin para veremeyeceği ve mali durumlarının bozuk olduğu anlaşılan firmaların teklifleri nin kabul edilemiyeceği görülmüştür. Bundan sonra 24 Ekim 1969 günü Fiskobirlik ve GIMA yetkililerinin katıldıkları görüşmeler sonunda, sözü geçen fındık çıkıntılarının 140 tonunun kilosu 295 kuruştan, 380 tonunun da kilosu 315 kuruştan ve peşin bedelle GIMA'ya teslimi konusunda mutabakata varılarak Protokol tanzim olunmuştur.

REFET SEZGIN
Devlet Bakanı

ERDELHUN'UN AÇIKLAMASI

DEVRİM gazetesinin 20. Ocak. 970 Salı günkü nüshasında Sayın TALAT TURHAN'ın (Sayın SUNAY'a açık mektup) yazısında benim Genel Kurmay Başkanı iken İzmir'deki SIX ATAF Karargahında Amerikan Generallerine «bu memleket bizim değil sizindir» yolunda bir ifadede bulunduğum yazılır. Genel efkârda yanlış bir iz bırakmaması için bunu açıklamayı zaruri gördüm.

1 — Sayın Yazarın milli hassasiyetini takdir eyler fakat sübjektif yorumunu red ederim.

2 — 1958 yılında Genel Kurmay Başkanı iken İzmir'de SIX ATAF denilen NATO Hava Kuvvetleri Karargahında bir Brifing te bulundum. Bana Six ATAF'in Hava harekatı ve Türkiye'nin Hava Savunması hakkında plânları üzerinde esaslı bilgiler verilmişti. Brifingten sonra sorumlu personelin görevlerinin önemini belirtmek suretile aziz yurdumuzun Hava Savunmasının pekleştirmek maksadile bir komutanın Astlarına yükledigi ağır şöhrevin şeref ve sorumluluğunu göz önüne koyma kabilinden (Hava Savunma babında bu memleket sizindir). yolunda bir ifa dede bulunduğumu hatırlamaktayım.

3 — Yazıda olduğu gibi karşımda Amerikan Generalleri değil SIX ATAF karargahını teşkil eden Türk, Amerikan, İtalyan ve Yunan General ve subayları vardı. Bu Karargah Nato Güney doğu kanadının Hava harekatından sorumlu idi.

4 — İfadelerimin muhatabı Sahıs veya devlet değil Türkiyenin dahil bulunduğu müşereek Savunma sistemi içinde bir teşekkül olan SIX ATAF idi.

5 — Fikir ve ifade itibarile bunun her türlü aşağılık duygularından (İnferiority complex) arî olduğunu Sayın Yazara ve bu yazıları koyanlara arz ederim.

Saygılarımla
RÜŞTÜ ERDELHUN
Em. Orgeneral
Eski Genel Kurmay Bşk

DİKKAT

(Başı S. 1'de)

çoğunu iptal etmesine rağmen, Anglosakson tröstü, yerli işbirlikçileriyle beraber, Danıştay yoluyla, kuy naklarımıza el koyma çabasındadır. Iş yıllardır uzamakta, zengin kaynaklar değerlendirilememektedir. Nitekim işbirlikçi Mortaş Şirketi, Danıştay kanalıyla engelleri aşma çabasındadır. Mortaş, bu zenginliklerı kapatmak amacıyla işletme imtiyazını sağlama bağlama yolundayken, bunu şirket adına yetkisiz bir memurun yaptığının anlaşılması üzerine, imtiyaz redde dilmiştir. Mortaş, tashihi karar elde etmek üzere Danıştay'a başvurmuştur. Ve bir de ünlü hukukçulardan, iddiasını desteklemek amacıyla, mütalâa almıştır. Bu ünlü hukçular, Sıddık Sami Onar, Mazhar Nedim Göknil ve Faiz Yörükoğlu'dur.

Türkiye'nin boraks kavgası nı, enine boyuna ele alacağımız için şimdilik bu kadarla yetinliyoruz.

S. Baykam'ın sonu geldi

(Başı S. 1'de)

kambilden bir kule gibi çök mesi, artık gün meselesidir.

Şimdi kapitalist çevreler, sermaye piyasasını koruma endişesiyle, «Asiye Nasıl Kurtulur?» misali, Baykam'sız Hastaş'ı yaşatmak için bir formül bulma çabasındadır.

Hastaş'ın başına, devlet — özel sektör karması bir grubun getirilmesi düşünülmektedir. Fakat asıl sorun, Baykam hovardalıklarının fatura sını kimin ödeyeceğidir. İleri sürülen formül şudur : «Hastaş'ın mal' bakımdan güç bir durumda olduğu bilinmekte dir. Bu durumun düzeltilmesi için, uzun vâdeli ve ucuz faizli kaynaklara ihtiyaç vardır. bu kaynaklar, bir taraftan teşvik fonlarından (yâni devlet fonlarından) yararlanmak suretiyle, diğer taraftan sermaye piyasasının başlıca müesseselerince teşkil edilecek bir fon ile elde edilebilir. Müesseselerin teşkil edeceği, fon, bankalar tasfiye fonunda olduğu gibi, uzun vâdeli ve ucuz faizli olmalıdır. Böylece nasıl bankalar sistemi, mevduat sahiplerinin menfaatini koruyorsa, sermaye piyasası nın kurulmasında menfaati olan sermaye piyasası müesseseleri de, geçici olarak ve bu piyasanın kurulmasını kolaylaştırmak amacıyla başlangıçta küçük sermaye sahiplerini koruma görevini yüklenmelidir.»

Bu formüle göre, görünüş odur ki, Baykam hovardalığının faturasını ödemede başlıca yük devlete düşecektir. Nitekim bâzı bankaların iflâsı üzerine, mevduat sahiplerini koruma gerekçesiyle, 153 sayılı kanunla Merkez Bankasında bir fon kurulmuştur. Fona bütün bankalar katkıda bulunacaklardı. Kanuna göre, 7 banka tasfiye edilmiş, fon dan 306 milyon lira ödeme ya pılmıştır. Bankaların ödediği miktar 43 milyon, Merkez Bankası yardımı ise 236 milyon liradır. Yâni kötü yönetimin bedeli, kamuya ödetilmiştir. Baykam işinde de öyle olacağı benzemektedir.

Harbiyelilerin Bildirisi

(Başı S. 1'de)

raşıdır. 69 savaş arkadaşımızın dile getirdiği belge bu-

Bugün ulusça anti - emperyalist ve gerçek demokrasi için bir savaş verilmektedir. Şüphe yoktur ki, bu uğraşa en büyük Harbiyelinin yetiştiği yuvanın mensuplarının, siz genç Harbiyeli kardeşlerimizin de katılacağı kanaatindeyiz. Aksi takdirde Kemalist öğretinin kaynağıdır Harbiye. Zor ve çetin günlerinde ulusumuzun tek umut ışığı olmuştur. Onaltı eşmeşitir özgürlük rüzgârı, o kırmızı kölelik zincirlerini. Harbiyeli ve ulus, kaderini müşterek bağlamıştır çoğu kez. Ama bugün Kemalizm suç kabul edilir bir hale gelmiş. Mustafa Kemaller bir avuç boşubozuk, 3 — 5 solcu hayta diye nitelenir olmuştur.

Üçbuçuk adam demişlerdi, macera arıyorlar demişlerdi bir zamanlar 1459 savaş nefesi için.. Bir kalemde gözden çıkartmışlardı 1459 Harbiyeliyi. Değişen ne oldu? Biz bir türlü biliriz, bunu bilir bunu söyleriz, Bizim türkümüz bu... Halkımız için, halkla beraber. halkımızı müzaffer kılacağız.»

Bildiridir. «genç Harbiyeli» diye başlayan bölümünde de «Tasdığında» önünde engel tanımayan, uzaklardan yankı veren sesin devrim andımıdır» denilmektedir.

DEVLETÇİLİK Mİ? KAPİTALİST SOYGUNCULUK MU?

(Başı S. 2 de)

dır. Piyankocu, sözde «ulusal» bankalar, halktan uzuç faizlerle topaldıkları paraları, finansman adı altında kârlı ticarete ve «montajcı» sanayie aktarmakta, bu kârlardan türlü yollarla aralan payını almaktadır.

AP iktidarının bugünkü entlasyoncu gidişi durdurabileceği, kapitalistçe de olsa, ciddî tedbirlerle bu soyguncu düzeni bir raz olsun düzeltebileceğini beklemek, boşa beklemek olacaktır. Çünkü, sömürü ve soygun: Aşırı kapitalist düzenin bünyesinin bir elemanıdır .Böyle bir düzende, ulusal kalkınmanın gerektirdiği temellerin atılmasına ve bunlar üzerinde insancıl bir uygarlığın yükselmesine, bünyesej nedenler engeldirler.

Yer yüzünde sayısı 8—10'u geçmiyen kapitalist — emper yalist ülkelerde hâlâ genel oya, parlamentoya, klasik özgür ülkere. sonuç olarak; biçimsel demokratik düzene yer verile biliyorsa, bunun nedenini bu ülkelerin İmtiyazlı durumlarında aramalıdır. Bu emperyalist ülkelerin halkları, bütün Dünya kaynaklarına tröstler, karteller ve daha çeşitli kombinezonlarla el koymuş devletlerinin yağmalarından azçok bir pay almaktadır lar ve bu yağma sucunun ortağıdırlar. Halbuki, azgelişmiş ülkelerin bu yağmadaki durumu, sâdece soyulmaktan ibarettir

cemal reşit eyüboğlu

MUHAFIZ ALAYININ İHTİLÂLCİ KOMUTANI OSMAN KÖKSAL AÇIKLIYOR

Muhafız Alayını nasıl ihtilâle hazırladım?

CELÂL BAYAR ile Çankaya'da altı ay

GÜRSEL'İN SİNEMA MAKİNASI

Muhafız Alayı Kumandanlığına gelişimden on gün kadar sonra, Gürsel Alay'a uğradı. Yağmurlu bir gündü, ama biz talimdeydik. Çağırdılar, gittim, Gürsel, Kara Kuvvetleri Komutanı olarak ilk kez Muhafız Alayına geliyordu. Kahvesini içerken sordu:

— Muhafız Alayı ihtilâl bakımından nasıldır?.

Cevap verdim:

— Hazır ve çok iyi. Subay ve assubayların gözlerine bakıyorum, belli oluyor. Birçok ufak tefek olay da bu sezimi doğruluyor. Atatürk ilkelerine bağlı kişiler. Bütün Türk Ordusu gibi.

Bayar ve arkadaşları, kendilerine bağlı, güvenilir bir Muhafız Alayı ve bir Jandarma Muhafız Taburu yapmak için çok çaba göstermişlerdi. Ama Türk Ordusunun sağlam gelenekleri vardı. Türk subay ve assubayı, Atatürkçü çizgi den ayrılan iktidarların, hiçbir zaman âleti olmazdı. Ne yaparlarsa yapsınlar, Muhafız Alayını arzuladıkları kuvvet yapamazlardı. Alay'da daha ilk günden bu açıkça gözüküyordu.

Gürsel'e bütün bunları kısaca anlattım. Gürsel ayrılırken sordu:

— Ne ihtiyacın var söyle, yapacağım.

Alayın bir sinema makinasına ihtiyacı bulunduğunu söyledim. Gürsel sinema makinasını hemen gönderdi.

Gürsel'in gelişini, evhamlanmasınlar diye, Köşk'e bildirmiştim: «Gürsel geldi, Alay'ın eğitimi, disiplini hakkında bilgi aldı, kahve içti ve gitti». Fakat bizim sinema makinası, Demokrat Partı yöneticilerini hayli telâşlandırdı. Savunma Bakanı Etem Menderes beni çağırdı:

— Alay'da sinema makinası olması doğru değil. Bütün birliklerde yok, bunu alacağız, dedi.

Durumu anlamıştım. Gürsel'in Muhafız Alayına sinema makinası hediye etmesi, onları kuşkulandırmıştı. Sinema makinası vermekle, Gürsel'in Alay'ı kazanmak istediğini sanıyorlardı. Bunun için makinayı geri almayı düşünmüşlerdi. Etem Menderes'e şu cevabı verdim:

— Geri verelim efendim, ama Alay diyecek ki, Kara Kuvvetleri Komutanı verdi, Bakan geri aldı... Bu, iyi olmaz.

Etem Menderes biraz düşündü ve:

— Peki kalsın öyleyse, dedi...

555 K

Demokrat Partı yöneticileri hem evhamlar içindeydiler, hem de kendilerini aldatmaya çalışıyorlardı. Bunun bir örneğini 555 K günü gördüm. Gençlerin arasına giren Menderes, o gün hayli yuhalanmış ve hırpalanmıştı. Gece olayları görüşmek üzere, yukarıda toplandılar. Ben aşağıda yâverler odasında oturuyordum. Bir ilgili 555 K olayının büyük fotoğraflarını getirdi. Fotoğraflarda çocukların yüzünden ve ağızlarının biçiminden Menderes'e «Yuuuuh!...» diye haykırdıkları açıkça gözüküyordu. Ama Bayar ve Menderes'in çevresi bu fikirde değildi. Resimlere bakıp:

— Hayır efendim, Menderes'e lehte gösteri yapıyorlar. «Yuh» değil, «yaşa» diyorlar. Bunu radyodan halka duyuralım, diye konuşuyorlardı.

Fikir tasvip gördü, bir taslak hazırlandı. Menderes'in halkın içine girdiği, Başbakana büyük tezahürat yapıldığı yazıldı. Yazı imza edilmek üzere yukarıya Adnan Menderes'e götürüldü. Ama imzacılar, elleri boş döndüler.

— Başbakan imzalamıyor, dediler.

Ama yazıyı Menderes'e imzalatacaklarından timitlerini kesmiş değillerdi. Nitekim bir daha imzalatmayı denediler. Bu sefer Menderes imzalamış. Yazı acele radyoya yetiştirildi ve tekrar tekrar radyoda okundu: Kızılay'da gençlik ve halk, Başbakan lehine büyük tezahürat yapmıştı!. Çevreleri aldatmaya, DP liderleri de aldanmaya hazırdılar.

BENİ DP.'Lİ SANMIŞLAR...

Muhafız Alayı'na geldiğim ilk günlerde hakkımda yoğun propaganda yapılıyordu. Alay'ın bazı subayları beni Demokrat Partili sanmışlar. Benim Etem Menderes'in yeğeni ve koyu Demokrat olduğumu söylentileri yayılmış. Sonradan öğreniyorum ki, bu propagandalar, Alay'ın genç subayları üzerinde antipati yaratmış. Bir genç subay beni yakından tanıyınca,

— Kumandanım, DP.'li denince, size milyon defa küfrettik, diye bu duygusunu belirtti.

Bu arada başka bir söylenti de çıkmıştı. Şemsettin Günaltay, beni bir yemekte methetmiş, bu duyulmuş ve «Osman, CHP.'lidir» denmeye başlamış. İhtilâlci arkadaşlarım, adımın CHP.'liye çıkmasından, Muhafız Alay'ından uzaklaştırılırım diye korkuyorlardı. Bu endişeyle teşkilât, «Osman Köksal, Demokrat Partilidir» diye propagandaya girişme kararı bile almış. Bu «CHP.'lidir. DP.'lidir» propagandası, benim Alay'daki işlerimi güçleştiriyordu. İşimi zorlaştıran başka bir olay, DP.'li bakanların bizim Alay'ın gazinosuna aileleriyle birlikte son zamanlarda sık sık gelmeyi adet edinmeleriydi. Bakanların yanına gidip onlarla konuşmam, «Hoş geldiniz» demem istenirdi. Bu davetlerden, Alay'ın havasını düşünerek dikkatle kaçındım, hiçbir zaman gitmedim.

Teşkilât arkadaşlarım ise, «Tâvizkâr ol» diyorlardı.

— Hayır. Merak etmeyin, tâviz vermeden işi halledeceğim, cevabını veriyordum.

Arkadaşlar, «Köşk ve subayların tutumları, düşünceleri nedir, şikâyetleri var mıdır, bunları öğrenelim, ona göre davranalım» fikrindeydiler. Fikat Baykal, bu maksatla birkaç kez Alay'a girdi. Eğitim ve disiplinden şikâyetler duymuş, Doğrusu, tâlime ve disipline büyük önem veriyordum. Tâlimi hiç aksatmıyordum. İlk gün'er bu, biraz şikâyet yarattıysa da, şikâyetler bir iki ay içinde tamamen kesildi. Disiplinli sıkı çalışma, karşılıklı sevgi ve anlayış kaynağı oldu .Sanırım. «CHP.'lidir, yok DP.'lidir» dedikonularına da bir panzehir teşkil etti.

«YAŞASIN HÜRRİYET!»

Esasen genç subayların benim DP.'li olmadığımı anlamaları için uzun zamana ihtiyaçları olmadı. Bir akşam saat 20'den sonra Muhafız Alayı gazinosuna gittim. Genç subaylarla birkaç daha yüksek rütbeli subay, şöminenin başına oturmuş içiyorlardı. Ben girince ayağa kalktılar, birlikte oturduk. Bir kadeh rakı da bana ikram ettiler. Radyo güze, oyun havaları çalıyordu. Bir süre sonra genç subaylar oyuna koyulduklar Radyo çalıyor, gençler halk oyunları oynuyorlardı. Sonra durdular ve hep bir ağızdan :

— Yaşasın hürriyet... Yaşasın hürriyet... diye haykırdılar ve gelip yerlerine oturdular.

Nasıl bugün sivil, asker gençliğin sloganı «Tam bağımsızlık» ise, 27 Mayıs öncesinin bütün devrimcilerinin paylaştıkları slogan da «Hürriyet» idi. Gençler, gösterilerinde, polisle çatışmalarında, «Hürriyet, hürriyet» diye haykırıyorlardı. Demokrat Partı yöneticilerine karşı yürütülen mücadele, «Hürriyet »sloganı ile belirleniyordu. Demokrat Partı yöneticileri de, «Hürriyet» haykırışlarını, kırmızı görmüş bir boğa gibi öfkeyle karşılamaktaydılar.

İşte Muhafız Alayı'nın genç subayları, «Yaşasın hürriyet» diye haykırmakla, başta Celâl Bayar, DP. yönetimini protesto ediyorlardı. Bu protesto üzerine, benim ne yapacağımı bekliyor lardı. Ben soğukkanlılıkla hiçbir şey olmamış gibi davrandım. Hiçbir tahkikat açtırmadım. Köşkten sorulursa ,olayı nasıl örtbas edeceğimi zihnimde planladım. Zira Köşkün çok yaygın ve kuvvetli bir istihbarat şebekesi vardı. Genç subayların protestosunu Bayar'ın hemen öğrenmesi mümkündü. Bir şans eseri olay orada kaldı, Köşk'ten bir soru gelmedi. Fakat Alay'da «Osman Köksal DP.'lidir» söylentisi son buldu. Sonradan genç subaylar bana :

— Kumandanım, bu olayda takındığınız kesin tutum üzerine, sizin DP.'li olmadığınıza kesin karar verdik, dediler.

İHTİLÂL HAZIRLIKLARI

Bir yandan günlük işlerle uğraşırken, öte yandan Alay'ı ihtilâle hazırlamakla meşguldüm. Aslında bu, yanlış bir ifade oluyor. Alay zaten ihtilâle hazırdı ve bu işin gerçek mimarları, ben değil, hâlen şerefli Türk Ordusumun saflarında bulundukları için adlarını açıklayamadığım arkadaşlarımdı.

Alay'da dikkatimi çeken olaylardan biri, erlere: «Vazifeniz nedir» diye sorulunca,

— Celâl Bayar'ı korumak... cevabını vermeleriydi.

Benim kumandanım dışında kalan Jandarma Taburunda da «Vazifeniz nedir» in cevabı «Celâl Bayar'ı korumak» idi. Bu yanlış ve psikolojik bakımdan sakıncalı bir davranış idi. Muhafız Alay'ından bunu silmeye büyük önem verdim. Erlerle konuşmalarımda, vazifelerinin Cumhuriyeti korumak olduğunu, her fırsatta belirtmeye dikkat ettim. Sanırım ki, bu ilk bakışta belki teferruat gibi sayılabilecek önemli bir psikolojik çalışma idi.

Öte yandan, Köşk'ün istihbarat gücünü de hesaba katarak, ihtilâl yapılacağını kademeli olarak Alay'daki arkadaşlarıma açtım. İhtilâle yüzde yüz hazır gördüğüm birçok arkadaşıma ihtilâli açmadım. Planım onlarla son dakikada konuşmaktı .Çünkü ne görev verilse, tereddütsüz yapacaklarından emindim. Ama Alay'da kritik mevkilerde bulunan subay arkadaşlarımla ihtilâli birlikte planlamak gerekliydi. Bir an önce onlara açılmak zorunluydu.

İhtilâli ilk önce, Alay'ın doktoruna açtım. Doktor, sevilen ve Alay'daki herkesi yakından tanıyan bir kişiydi. Bir gün gazinoda otururken ona, «Durumun böyle devam edemiyeceğini, bir ihtilâl örgütü içinde bulunduğumu, ihtilâl yapılacağını» söyledim, kabul ettI..

— Aman kumandanım derhal yapalım dedi.

Doktor o günden sonra bir an önce ihtilâl yapılsın diye üzerimde devamlı baskı yaptı. Doktor geniş çevresi ve herkesle temas etme olanağına sahip bulunması dolayısıyla değerli bir yardımcı oldu. İhtilâli daha sonra Tank Bölük Komutanı Kadri Erkek'e ve halen Ordu'da bulundukları için adlarını açıklayamadığım kritik mevkilerdeki arkadaşlarıma açtım. Hepsinin cevabı tereddütsüz «evet» idi. Hiç unutmam. Kadri Erkek talimdeydi, çağırttım:

— Bana bak, ihtilâl yapacağız, var mısın?. dedim.

Derhal hazırola geçti. «Emrinizdeyim» cevabını verdi. Böylece, Alay kısa bir sürede ihtilâle hazırlandı. Celâl Bayar da, daha önce anlattığım üzere, Köşkü savunma planları sanarak, ihtilâl planlarını bizzat onayladı...

BAYAR'I VURACAKTIM

21 Mayıs Harbiyeli yürüyüşü bizim için kritik bir gün oldu. O gün Alay'da bulunuyordum. Saat 15'e doğru Başyâver Tayyar telefon etti:

— Harbiyeliler Çankaya'ya doğru yürüyorlar...

Hemen aşağıya indim. Koraltan'ın evinin önünde kalabalık bir subay ve Harbiyeli grubu vardı. Ben de aralarına katıldım. Sükûnet içinde aşağıya Orduevine doğru yürüdük. Daha sonra Harbiyeliler, Millî Savunma Bakanlığı önünden geçerek okullarına döndüler. Ben, Harbiyeliler Millî Savunma Bakanlığı önüne gelinceye kadar içlerindeydim. Orada Bayar'ın beni aradığını öğrendim. Bayar, Koraltan ve Menderes, çimdi Halkevleri Genel Merkezi olan Koraltan'ın evinde toplanmışlardı. Ben oraya geldiğimde, çıkmak üzereydiler. Yüzleri sararmıştı. Bayar soran gözlerle bana baktı:

— Çok iyi oldu, müdahale edilmedi. Birşey yapsalardı, kan dökülürdü, dedim.

Bayar birşey demedi. Otomobiline binerken:

— Alayım hazır olsun, derhal yukarı çıkın. Sonra Köşke gelin, konuşalım, dedi.

Düşünmeye başladım: Alay, neden hazır olacaktı? Bayar neden Alayın alarma geçirilme sini istiyordu? Alaya ne vazife verebilirdi? Orta da Harp Okulu yürüyüşü vardı. En kuvvetli ihtimal, Bayar'ın, Harp Okulu'nun Muhafız Alayı tarafından muhasaraya alınmasını istemesiydi. Alaya gelince, çok güvendiğim bir subay arkadaşıma şunları söyledim:

— Beni birazdan Bayar çağıracak. Sanırım Harp Okulu muhasara emri verecek. Arkadaşlarla temas sağlayamadım. (Onlar Cebecı'de bir evde toplantıdaydılar). Eğer bana böyle bir emir verirse, Bayar'ı vuracağım.

Tabancamı hazırladım, evime helâlleşmeye gittim. Sonra Bayar'ı beklemeye başladım. Beni çağırdı, yanına Başyâver Tayyar ile gittik. Bayar elini kaldırarak:

— Lüzum kalmadı kumandan Bey, dedi.

Tahmin ederim ki, Yusuf Demirdağ kumandasındaki Zırhlı Birliğin Harbiye civarındaki bir özel bölüğünün Harbiyeliler okula giderken müdahale etmesi ve bunun çok sert bir tepkiyle karşılanması üzerine, Bayar ve arkadaşları, Harp Okulunu muhasara fikrinden vazgeçmiş lerdi.

Bayar bana bir takım sorular yöneltti:

— Namık Argüç'ü nasıl tanırsınız? Erdelhun, «Ordu emrimdedir» dedi, ne dersiniz?.

— Şaşaalı cümleler mi, yoksa hakikati söylememi mi istersiniz?.

— Hakikati söyleyiniz.

Bunun üzerine düşüncemi açıkça belirttim:

— Erdelhun, ordu emrimdedir, demiş. Ama zannederim, yalnız yâveri emrindedir. Argüç'a gelince, generalleri imtihan etseniz, ondan gad dar, bilgisiz ve zâlim general bulamazsınız.

Bayar'ın bu sözler üzerine yüzü buruştu. O sırada Erdelhun da köşke gelmişti. Bayar, «Sonra konuşuruzo diyerek ayrıldı. Sonra Başyâver den öğrendim ki, Bayar, bu sözlerim üzerine ona:

— Kumandan ne saçma konuşuyor, demiş.

«TABANCANIZ NE MARKA?»

O gece bakanlar, bâzı generaller yukarıda toplantı yaptılar. Toplantı bitene kadar aşağıda beklememiz söylemişti. Aşağıda bekliyordum. Ben, bilardo masasına dayalı ,ayakta duruyordum. Karşıdaki koltukta yukarıdeki toplantıdan inen Dilaver Argun, Cemal Göktan, Celâl Karasapan ve Mustafa Tayyar yer almışlardı. Yukarıda ne kararlar alındığını anlamaya çalışıyordum. Dilâver Argun' bakarak,

— Harbiye yürüyüşünde, polisleri çekmek le iyi ettiniz, dedim. Argun,

— Derhal emir verdim, dedi. Sonra aramız da şu konuşma geçti:

Ben — Yürüyüş sâkin geçti.

Argun — Evet, ama sivillere benzemez, Harbiye yürüyüşü.. Bu talebeleri tardedeceğiz.

Ben — Ama unutmamak gerek, her subay Harbiye'den çıkar. İstermisiniz ki, Harbiyelilere karşı girişilecek bir hareket, bu sefer subayları harekete geçirsin .

Argun — İcap ederse Orduyu da terhis ederiz.

Ben — İyi kararlar alınmadığını sanıyorum.

Argun — Bu talebelerden hayır gelmez, her şeyi yapacağız.

Ben — Ayaklıstü kararlar alınıyor.

Bu arada söze Başyâver Tayyar atıldı:

— Osman Bey iyi bir kumandandır, bilgilidir. Sözünü yabana atmamalıdır.

Tartışma, bu noktada bitti. Sonradan Yassıada'da Dilaver Argun, «Yukarıda konuşulanların tesiri altındaydım» diyerek, aramızda geçen konuşmayı doğruladı. Demek ki, Bayar ve arkadaşları, yukarıda Harbiyelileri ve gerekirse subayları cezalandırma tertiplerini tartışıyorlardı. Bir ara Bayar aşağıya indi. Tahmin ederim ki, Dilâver Argun ile aramızda geçen konuşma kendisine duyurulmuştu. Odaya girdi ve biraz önce benim yaslandığım bilardo masasına yaslanarak ayakta durdu. Ben, tam karşısında bulunuyordum. Belimde tabanca vardı. Bayar, elini bana doğru uzatarak sordu:

— Kumandan Bey, tabancanız ne marka?. Ben, tabancayı elime alarak,

— Ordu malı Walter'dir. Güzel tabancadır. İyi ateş eder, dedim.

Bayar ,elini uzatmış duruyor ve tabancayı vermemi ister gibi davranıyordu. Ben de taban cayı elimde ve Bayar'dan uzakta tutuyordum. Nihayet.

— Müsaade ederseniz, bende kalsın, dedim. Bayar, birşey diyemedi.

BİLİYORLAR, AMA KIPIRDAYAMIYORLARDI...

Ondan sonraki günler, Bayar ve arkadaşlarının sık sık toplanmaları, tenkil planları düşünmeleriyle geçti. Nitekim Harbiye yürüyüşünden hemen sonra, Harbiyelilerin 24 Mayıs'ta ikinci bir yürüyüş yapacakları söylentisi çıkmıştı. Ankara Valisi Dilâver Argun'un açıkladığına göre, Muammer Ülgen ve Selahattin Kaptan Paşa'lar valinin istihbaratını doğrulamışlar. Ülgen Paşa,

— Evet Vali Bey, yürüyeceklerdir. Bu yürüyüş yapacaklatır. Bir felâket olabilir. Gidin, uyarınız baştakileri bir badireye uğramasın bu memleket. demiş. Selahattin Paşa da, yeni bir yürüyüşün olabileceğini söylemiş. Ankara Valisi bu sözleri Bayar ve Menderes'e iletmiş. Menderes,

— Eskişehir ve Konya'ya göndeceğim. Yüz binler ayağa kalkacak. Göreceksiniz ,demiş.

Menderes, halkın yanında olduğu görüntüsünün, yürüyüşlerin etkisiz kalacağı düşüncesindeydi, mış. Bayar ise,

— Böyle şey olmaz. Olursa cebimde taban cam var. Hem geleniere karşı kullanırım, hem de gerekirse intihar ederim, buyurmuş.

. Başyâver Tayyar'ın notlarından öğrendiğime göre, 25 Mayıs günü Köşke ihtilâl olacağı ihbarı yapılmış. Muhafız Alayı subaylarının da ihtilâle katılacağı ihbarda belirtilmekteymiş. Köşk'te bunlar uzun uzun tartışılmış. Bayar ve arkadaşları, durumu biliyor, fakat birşey yapamıyorlardı.

NİHAYET İHTİLÂL KARARI ALINDI

Nihayet 26 Mayıs günü, saat 14 sıralarında Sezai Okan telefon etti:

— Yolcumuz geliyor, dedi.

Teşekkür ettim. Okan, parolayı vermişti. İhtilâl o gece yapılacaktı. Günlerden Perşembeydi. Ayırım yapmadan Alayın subaylarını topladım ve onlara şunu söyledim:

— Cumartesi günü subaylar yeni bir yürüyüş. yapacaklar. Bu yarın da olabilir. Nöbet hizmetlerini ben düzenleyeceğim, nöbetleri sıklaştıracağım. Panlarımızı biliyorsunuz. Ateş emri kesinlikle bende olacak. Ben emir vermeden hiç bir er ateş etmiyecek.

Haberli arkadaşlar, bu konuşma üzerine durumu anlamışlardı. «Planları biliyorsunuz,» C. Planı uygulanacak demektı. Ateş emrini kesin likle üzerime almam, Bayar ve Menderes'i kan dökülmeden ele geçirmek arzusunda idi. Nöbetlerin yeniden düzenlenmesi ise, o gece uyguna gördüğüm kişilerin görevde kalmasını sağlamak içindi.

Sonra Paris Caddesinde Sezai Okan'la buluştuk. Sezai'ye kartımı verdim. Karttaki benim ev numarasımı «ev» diye yazarak belirttim, ayrıca kartın üzerine Nöbetçi Amirliği numarasını koydum. Sezai, hareket başlayınca, Nöbetçi Amirine telefon edecek, 45 dakikaya kadar teslim olmalarını isteyecekti. Köşktekilerin güvendiği bir subay arkadaşı, Nöbetçi Amiri bırakma ya özellikle dikkat etmiştim. Onun «Herşey bitmiş, teslim olun» tarzındaki ultimatomu Köşke iletmesi, çok daha etkili olacaktı. Ayrıca 3—4 tankın gönderilmesini ve Köşk üzerinden bir iki uçak uçurulmasını kararlaştırdık. Tankları, namlularını köşke çevirip, Hariciye köşkü önün de duracaklardı. Uçaklar da psikolojik etki ya pacaklardı.

Daha sonra Medanoğlu, Baştuğ Paşalar ve bâzı arkadaşlarla helâlleşerek Köşke döndüm. Herşey yolundaydı. Bir ara gazinoya uğradım. Arkadaşlar, gazinoda oturmuş, sohbet ediyorlardı.

— İstirahat edin, dedim.

— Hazırız, istirahata ihtiyacımız yok.. cevabını verdiler.

Saat 23'e doğru eve gittim, uzandım. Saat 1,30'da ayaktaydım. Köşke ultimatom gelmesini bekliyordum. Ultimatom nihayet geldi, ama Nöbetçi Amirine değil, bana verildi.

Gelecek yazı:

C PLÂNI UYGULANDI VE BAYAR TESLİM ALINDI

Muhafız Alayının subay ve assubayları 27 Mayıs ihtilâli öncesi günlerinde kumandanları Osman Köksal'la...

Harbiyeliler yürüyüşünden hemen sonra Koraltan'ın evinde Celâl Bayar, Adnan Menderes ve Refik Koraltan, acele bir toplantı yaptılar.